

ID=61781767

Т.б.б

384/1

Зеловићу, сјајном
мат. бог. оца Николе Т.
Кашиковића.
за „Народно благо“

Танкосава Н. Морага

УНИВ. БИБЛИОТЕКА

И. Б.

45392

НАРОДНО БЛАГО

КЊИГА ПРВА.

ИЗДАЊЕ КЊИЖАРНИЦЕ НИКОЛЕ Т. КАШИКОВИЋА
САРАЈЕВО 1927.

За Штампарију „ОБОД“ Јован Карић, Сарајево.

НИКОЛА Т. КАШИКОВИЋ

* 1862 — † 1927.

Уредник „Бос. Виле“ од 1885—1914. Оснивач
Народног Блага, сакупљач нар. умотворина.

ПОГЛЕД НА РАЗВОЈ И ЗНАЧЕЊЕ НАРОДНЕ ПЕСМЕ

1.

»Да се посве не изгубе од старих витезова успомене, Господ Бог дао је нашем народу таку памет наравну, да оно, што други народи уздрже у књигама, они уздрже у памети, пивајући на саветима, дернецима и по свим мистима, куда путују, писме својих краља, бана, витезова и врсних јунака, које премда нису посве истините, ништамање има свака добар темељ истине« — пише Андрија Качић у предговору свога »Разговора угодног народа словинскога« (1756). Те речи, написане пред прву штампану збирку песама у народном духу, обележавају довољно јасно карактер наше целе народне усмене, традиционалне књижевности. Према томе, наша народна песма представља оно културно благо које је народ текао и у добру и у злу, и које му никада нису могли да отму ни харачлије ни зулумћари. Народна песма је била учитељ

и васпитач народа, подизала је његову моралну снагу, чувала националну свест и људско достојанство. То је било и онда када је народ проживљавао мучне дане борбе за опстанак, када је мрачни облак са истока прекрио скоро цео Балкан; тада је народна машта палила зубље и оштро се опирала суморној јави: идеализујући историју и величајући сваки и најмањи знак отпора, она је створила једну нову стварност у коју се је веровало. Тако се је народна песма развијала као израз насушне потребе, расла је као жито и као хлеб хранила народ. Никла из чисто расног корена, народна песма, у првом реду јуначка, сачувала је своју потпуну оригиналност. Док народне приповетке, митолишке и верске песме имају често непосредну везу с интернационалним мотивима, апокрифима и легендама, народној јуначкој песми је осовина јуначки подвиг који се приказује средствима народне маште, простим али језгровитим. Само у песмама о женидбама, где јунак, пре него што добије девојку, мора да савлада многе запреке и покаже своје јунаштво, може се говорити и интернационалном мотиву. Руски научник Халански, који се је много бавио изучавањем наших народних песама, упоређује те наше песме с немачком песмом о Нибелунзима.

У народној песми је садржана филозофија наше историје, она је огледало нашег народног

духа и духовитости, и наших моралних и друштвених схватања. Када Краљевић Марко над мртвим Мусом узвикује :

»Јаох мене до Бога милога,

Ђе погуби од себе бољега!«, он само изражава једну ознаку нашег народног карактера, дубоко усађени култ јунаштва. О другој народној врлини, о тежњи за правдом, говоре речи Јевросиме мајке у песми »Урош и Мрњавчевићи«

»Немој, сине, говорити криво,

Ни по бабу ни по стричевима,

Већ по правди Бога истинога!

Немој, сине, изгубити душе.

Боље ти је изгубити главу,

Него своју огр'јешити душу!»

2.

С пропашћу наших самосталних држава, у 14. и 15. веку, замрла је и наша писана књижевност, али усмена народна књижевност, која је настала у феудално доба, наставља још интензивније свој живот. Јуначка епика чува и даље знакове феудалног уређења, пева о витешким мегданима, о борби »за крст часни и слободу златну«, о одбрани образа и поштења и т. д. Имамо доказа да су слуге певале песме у славу својих господара. У рибарској идили »Рибање и рибарско приговарање«, коју је написао Хваранин Петар Хекторовић (1487.—

1571.) и где су нам сачуване прве народне песме, два рибара певају у два гласа своме господару песму :

»Наш господар пољем језди,
Лизда да му је.

— — — — —
Пред њим слуга писан поје,
На част да му је«.

Обичај да господа држе посебне певаче одржао се дуго нарочито у Босни и Херцеговини. Ту су многи бегови имали своје гусларе који су им певали и у песми често ласкали. Таквог певача је имао и чувени Смаил-ага Ченгић.

Узмичући пред Турцима многи наши, међу којима је било и гуслара, допрли су далеко на север. У Пољској се спомиње српски гуслар већ у почетку 15. века, у време Владислава Јагелонца. Тих гуслара, вероватно просјака, било је касније толико да су против њих издаване посебне наредбе. У многим описима наше земље и путописима из 15. и 16. века (Шашгорић, Курипеша и др.) спомињу се наше народне песме, јуначке и женске; то су јасни докази о њиховој распрострањености у народу.

Најстарије народне јуначке песме сачуване су нам у Далмацији. То су песме дугог стиха (од 14—16 слогова) т. зв. бугарштице, које су настале већ у 14. веку; оне и говоре већином о јунацима из тога времена. Дугачки

стихови бугарштица, с честим рефренима, имају у себи нешто уметно, њихов ритам је метрички доста компликован и према томе има доста разлога који говоре у корист тезе Халанскога, да су бугарштице уметно прерађене народне песме. И о уметничкој вредности бугарштица мишљења се знатно разилазе. Док једни у њима виде израз више културе феудалног времена и уметнички савршеније песме од десетерачких, други тврде да им је уметничка вредност слабија. Име »бугарштица« нејасног је порекла. Једни га изводе од глагола б у г а р и т и (тужно певати), други од инструмента б у г а р и је, - б у л г а р и н е, трећи мисле да је то име дошло одатле што те песме певају на »српски начин« о јунацима из б у г а р с к и х страна. Руски научник Н. Петровски држи да је име бугарштица настало у Далмацији према талијанском називу — *poesia volgare*.

Бугарштица је мало сачувано. Ради дугачкога стиха, оне су се теже памтиле и вероватно је да су се преточиле у десетерце. У осамнаестом веку потпуно их је нестало.

Песме краткога стиха, у десетерцу, настале су у Босни и Херцеговини, дуж босанске границе и у Приморју, и то у 16. и 17. веку. Доцније су се рашириле по свима нашим крајевима.

Наше народне јуначке песме нису узајамно повезане и пуне су недоследности и анахронизама. Ради тога није ни успело створити од њих веће целине, компоновати из њих народне епосе или епопеју. Ипак, према историјским моментима, догађајима и главним јунацима, оне се могу поделити у неколико циклуса :

I. Легендарни циклус, у коме су песме с морално-верском тенденцијом.

II. Циклус о Немањићима.

III. Косовски циклус, у који можемо убројати и песме о догађајима после косовске битке, јер оне чине завршетак косовске трагедије.

IV. Циклус о Краљевићу Марку.

V. Циклус о хајдуцима и ускоцима, у који треба убројати песме о јунацима с обе стране, и хришћанима и мухамеданцима.

VI. Циклус песама о борби за ослобођење, првом и другом устанку и црногорским борбама.

Женске народне песме имају лирско обележје; оне су израз домаћег интимног живота, и главни им је носилац жена. У тим песмама налазимо изражене, поред идиличних момената, и све драмске моменте, поред љубави мржњу, поред радости тугу, поред чедности страст. И те песме можемо поделити, према мотивима, на митолошке, хришћанске, пригодне (сватовске, жетелачке, тужбалице), љубавне (севда-

линке) и т. д. Женске песме су разноврсније и по форми и по садржају, стих им је дугачак од 4 до 14 слогова, али и међу њима превладава десетерац, који се ипак разликује од десетерца у јуначкој песми тим што нема оне епске мирноће. У женској песми се чешће измеђују стихови разне дужине, долази више песничких украса, особито асонанца, каткада и рима, и то ради тога што се те песме певају, имају своје мелодије те рачунају и с музичким ефектом. У женским народним песмама сачувано је много поганских погледа и обичаја и много источних елемената, у севдалинкама се налази и директни утицај турског и арапског лиризма. Грим види у нашој женској народној песми све »лепоте источне и западне лирике«, а и сам Гете се одушевљава лепотом тих песама.

3.

Романтизам са својим интересом за фолклор доноси веру у стваралачку снагу народа и уноси у књижевност принципе демократије.

Интерес за народну поезију јавља се у Европи у другој половини 18. века, када се је појавила чувена збирка староенглеских песама бискупа Томе Персија (1765.) и Макферсонове шкотске баладе. Г. 1778. излази ХердEROва збирка »*Stimmen der Völker in Liedern*«, у којој су песме разних народа, међу осталим и неколико »морлачких« т. ј. наших народних

песама. Те песме су узете из »Путописа по Далмацији« (1774.) талијанског опата Алберта Фортиса и из његове рукописне заоставштине. Најлепшу међу тим песмама »Жалосну песму племените Асанагинице« превео је на немачки језик, са талијанског превода, сам Гете. (Једна варијанта те песме налази се у збирци Николе Кашиковића — Народно благо I. књ. стр. 193).

У народним песмама види Хердер неизмерну естетску и етнографску вредност и снагу која ће препородити књижевност. Немачки романтичари (браћа Шлегел, Тик и др.) одушевљено прихваћају Хердерове идеје, и у Немачкој настаје период озбиљног студија и превођења народних песама свих народа. Тада ниче и т. зв. хомерско питање, које је у своме делу »Prolegomena ad Homerum« (1795.) покренуо немачки научник Ф. А. Волф. Извесно под утицајем проширенога знања о народној поезији, Волф поставља теорију да су и Илијада и Одисеја народне песме које су само скупљене у једну целину. Наше народне песме су дошле да поткрепе то мишљење. Када су се појавиле и прве Вукове збирке, настало је велико одушевљење међу немачким романтичарима. Поводом Талфина немачког превода српских народних песама пише Јаков Грим: »Од Хомерових песама није се у читавој Европи десио никакав појав који би нам тако обја-

снио суштину и постанак епоса као оне (т. ј. народне песме). Видимо како се сваки знатнији догађај, све до најновијих, излива у песму која живи у устима певачевим и даље се преноси, а нико не зна њеног стварача... Вук је њиховим објављивањем стекао неумрлу славу и у исто време заслуге за изучавање словенских језика. Сад ће се, држимо, ради ових песама учити словенски...» Али интерес за нашу народну поезију шири се не само у Немачкој него и по осталој културној Европи. Међу онима који нашој народној песми чине комплименте и преводе је налазе се имена: Валтер Скот, Бајрон, Ламартин, Шарл Нодје, Мадам де Стал, Проспер Мериме, Пушкин, Челаковски, Мицкијевић и др.

4.

Прави узрок што је наша народна поезија дошла до толике славе, као што смо већ видели, не лежи у нашим малим локалним приликама него у духу који је поткрај 18. века захватио целу Европу и из Немачке прешао најпре Чесима а преко њих допро и на Словенски Југ. Утицај Немаца на словенску романтику изцрпно је приказао проф. Мурко, а за доказ чешкога утицаја на Јужне Словене довољна је само преписка Добровскога с Копитарем, књижевним оцем Вуковим. Слависта Јернеј Копитар (1780.—1844.), познавалац

тадашњег књижевног расположења у Европи, интересује се за српски језик и тражи човека који би ископао и пред свет изнео језично и песничко благо које лежи закопано на Балкану. Он стоји у вези с владиком Лукијаном Мушицким и бискупом Максимилијаном Врховцем и настоји да у њима пробуди интерес за народни језик и народне умотворине. Обојица се заиста одазивају Копитаревом позиву. Мушицки је онај који у Карловцима даје први потицај Вуку да скупља народне песме. То је било неколико година пре прве Вукове збирке »када је г. Вук — како пише П. А. Поповић у Српском Нар. Листу г. 1841. — тек дознавати почео да има на свету и више наука осим Псалтира и Часловца и кад је он то, што Мушицки тражи и купи народне песме, за подсмеј држао, па тек после година једва догађати почео овога намерење«. И бискуп Врховац, годину дана пре појаве Вукове »Пјеснарице«, г. 1813. шаље посланицу католичком свештенству у којој позива на сакупљање народних песама, приповедака и пословица мислећи у првом реду на обогаћење књижевног језика; филолошки моменат »да се допринесе снази роднога језика« превладава код њега, као и код Копитара, над моментима естетским. Али истом у Вуку нашао је Копитар правога човека који је био у стању да задовољи његову научну радозналост. Таленат и огромна радна снага Ву-

кова, уз издашну помоћ Копитареву, подигли су темељ српско-хрватског књижевног језика и нове књижевности. На почетку у недоумици о правом значењу народне песме, Вук је доцније дубоко продро у њезино значење: »Мени се чини, да су оваке пјесне садржале, и сад у народу простом садржавају, негдашње битие србско, и име«. На другом месту он подвлачи значење народне песме по реформу нашега језика и књижевности: »У нашијем је народнијем пјесмама за нас најдрагоцјенија чистота и сладост нашега језика. Кад би књижевници наши то познавали, онда они не би кварили и грдили највећу драгоцјеност свога народа, свој народни језик, него би се трудили научити га из народнијех пјесама«.

5.

Утицај народне песме на нашу књижевност јавио се је већ давно пре романтизма. Тај утицај стално прати нашу дубровачку, далматинску и остале покрајинске књижевности; у Далмацији он донекле ублажује утицаје талијанских песничких школа и у дела наших писаца уноси елементе националнога духа. Наши најстарији дубровачки песници, особито Џоре Држић (1461.—1501.) поводе се директно за народном поезијом и по форми и по садржају. Да се то јасно види довољно је цитирати само неколико стихова из песме Џора Држића »Дјевојка и славуј« :

»Дјевојка је подранила,
 ружицу је брала
 с босиљком ју разбирала
 трудна је заспала
 Над њом поју два славица
 дјевојку су звала :
 Устан' гори, дјевојчица,
 санка не заспала«.

Поред утицаја народне женске песме, за коју Вук држи да је старија од јуначке, опажамо веома рано и утицај народне епике. Мотив за нашу најстарију драму »Робињу« Ханзбала Луцића (1485.—1553.) узет је из народне јуначке песме. Јасне трагове народне поезије налазимо и код осталих далматинских писаца, Иве Бунића, Стијепе Ђорђића и особито код Игњата Ђорђића, међу чијим песмама има попевки у чисто народном тону и изразу. Исто тако у »Гартлицу« Фрање Крсте Франкопана налазе се песме с дикцијом и формом народних »дијачких« песама. Андрија Качић Миошић настојао је да се потпуно приближи духу и облику народне песме, и његов »Разговор угодни« је ушао у народ као народна песмарица. Качић је забележио и неколико чисто народних песама, и он се уопште може сматрати претходником Вука Караџића.

Али истом Вукове збирке откривају право богатство народне поезије и његовом заслугом народна песма постаје велики узор и даје

своје обележје првом, романтичком периоду наше нове књижевности. Као заједничко имање целог нашег народа, она даје јак потицај раду на књижевном и културном јединству Срба, Хрвата и Словенаца, она је потка илиризма и српског омладинског покрета. На народној песми се васпитава песнички таленат Бранка Радичевића и владике Његоша, Мажуранића, Врза и Прешерна. Дух народне поезије провејава кроз дела свих представника наше романтике и још се осећа и у ритмима модерних песника.

6.

Народна песма се најбоље развила у крајевима где је наш народ расно најчистији, пре свега у Босни и Херцеговини. Вук је пореклом Херцеговац, а гуслари који су му казивали најлепше песме, Тешан Подруговић и Филип Вишњић, један је из Херцеговине други из Босне. У Босни и Херцеговини се јавио и највећи број обожаваалаца народне поезије који су наставили Вуков рад. Сав књижевни рад у Босни сведен је неко време на прикупљање и подражавање народне поезије. Богољуб Петрановић, Иван Франо Јукић, Грго Мартић, Вук Врчевић, Маријан Шуњић, Лука Грђић-Бјелокосић, Мехмед-бег Капетановић, Коста Хаџи Ристић и др. знатно су надопунили Вукове збирке. Што су толики број скромних радника

дали баш ови крајеви узрок је, без сумње, то што народна песма у Босни и Херцеговини није никада ни престала да се цени и поштује; са стране је дошао само потицај да се она бележи. Вуку је познато да се народна песма најбоље разуме и осећа у Босни и он у предговору својој »Пјеснарици« (1814.) ограђујући се од критике непозваних пише: »Што се тиче пјесана у томе може ме критизирати каква Сербкиња проста, или Сарајевка«.

Међу оним скупљачима из Босне који свој рад нису издали у посебној књизи заузима највидније место Никола Т. Кашиковић уредник »Босанске Виле« која је од почетка свога издажења (г. 1885.) нарочиту пажњу обраћала прикупљању народног блага. »Босанска Вила« и добар пример њезина уредника потакли су многе да прибележе оно што су чули у народу и што је било вредно да се забележи. Никола Кашиковић је имао и ерудиције и смисла за скупљачки посао, он је бележио песме тачно онако како их је чуо, често у неколико варијаната. Поред песама које је штампао у »Босанској Вили«, он је оставио у рукопису велики број песама, јуначких и женских, које заслужују да буду објављене. Збирка Н. Кашиковића представља књижевни добитак, јер се у њој налазе и нове песме и неке варијанте већ познатих песама. Ради тога, она ће бити нарочито интересантна и за нашу ширу публи-

ку која воли народну поезију и ужива у њезиним лепотама.

Народна песма, о чијој књижевној и естетској вредности данас нико не сумња, искрена је и непосредна и у себи носи све врлине романтике. Данас, када се и у модерној књижевности јављају знакови обнове романтизма, она заслужује да још једном освоји срца, да постане актуелна књижевна вредност и да изврши још један утицај, јер ми још нисмо примили све што народна песма нуди нашој култури.

Др. Јован Кршић.

1.

БРОЈАНИЦА.

Браћо моја и моја дружино !
На добро нам вече омркнуло,
А на боље јутро освануло,
И сваког нам добра донијело,
А највише здравља и весеља.
Од весеља ништа љепше нема,
А од здравља ништа прече нема !
Бог вас чув'о и Богородица
Тешка дуга и невјерна друга !
Јунак ће се одужити дуга,
Ил' орући или копајући,
Ил' бијеле овце чувајући.
А друга се раздружити неће
Док не куцне кука и лопата.
Тешко другу без вјернога друга,
И славују без зелена луга !
Тешко вуку не једући меса,
А јунаку не пијући вина !
Тешко вуку кога тице хране,
А јунаку кога жене бране !
Тешко вуку с псима другујући,

А јунаку с рђом путујући !
 Тешко орлу без брчнијех пера,
 Стару вуку без подочних зуба !
 Тешко шуши с вуком ратујући,
 Тешко мишу с мачком војујући !
 Тешко кеси често кумујући,
 Удовици ћери удајући,
 И магарцу с коњма путујући,
 А паметну луда слушајући !
 Тешко гладну у конаку празну,
 А јунаку у братству нејаку !
 Тешко стидну међу безочнике,
 И тобоцу у расипне руке,
 А мотици у нејаке руке !
 Тешко мужу жену слушајући,
 А без мужа жени кукајући !
 Тешко оном кога воде жива,
 А још горе кога носе мртва !
 Тешко ватри од врбове гране,
 Горе ташти од зетове хране !
 Тешко злату на дебелу платну,
 А ћердану на каљаву врату !
 И калпаку на ћелавој глави,
 А чизмама на кривим ногама,
 И ногама под манитом главом !
 Тешко старцу пјешке путујући
 И гуслару зором пјевајући,
 Пјевајући ништа не пијући !
 Тешко оном кога прстом кажу;
 Тешко оном кога уче слуге !

Тешко босу идућ по откосу !
 Тешко стаду кад га сколе вуци,
 И дјевојци на нејакој руци !
 Тешко земљи куда војска прође,
 И дјевојци која сама дође ;
 Јер је прво јутро прекорена :
 »Да си добра не би дошла сама,
 Кам' дарови што си донијела ?«
 Тешко Марку саму међу Турке,
 Бемерлији у страшиве руке !
 Тешко аги кога кмети хвале,
 Гсре кмету кога ага брани !
 Тешко оном свакоме јунаку,
 Који узме врага ради блага !
 Тешко оном кога снага храни,
 И ономе кога други брани !
 Тешко мени и Омеру моме,
 Кад ја немам у тобоцу своме !
 Ласно ти је пјану запјевати,
 И жалосној мајци закукати,
 И страшљивој куци залајати,
 Удовици сјести до бећара,
 А дјевојци поискати пара,
 А удовцу узет' пушћеницу,
 Луду момку скудити дјевојку,
 А будали жену отјерати.
 Ласно ти је стару закашљати
 Удовици младој уздахнути !
 Ласно ти је мудра свјетовати,
 И с јесени врапце нахранити !

Ласно ти је луда преварити,
 И у воду жабу наћерати !
 Ласно ти је рану позледити,
 Самохрану мајку уцвјелити !
 Ласно ти је попу поповати,
 И зенђилу кнезу кнежевати !
 Ласно ти је ситу бенетати,
 У прољеће кењцу заревати,
 А гостит' се зету у пунице !
 Ласно ти је силну запредати,
 Старом свату сјести у зачеље,
 Мртву вуку бројити зубове !
 Ласно ти је живјети Турчину,
 Уз кадију и сироту рају !

2.

ПОГИБИЈА БУДАЛИНЕ ТАЛА.

Вино пиле удбинске делије
 Крај потока у гори зеленој ;
 Прво ти је Будалина Тале,
 А друга су два Омерагића ;
 Једно ти је Осман буљубаша
 А друго је Мујо барјактаре,
 Тих јунака у Крајини нема !
 Кад им винце уљезе у лице,
 А ракија еглен отворила,
 Проговара Будалина Тале :

»Браћо моја, Мујо и Османе,
 Ми сједимо и вино пијемо,
 Ми сједимо ништа не радимо,
 Зацрнисмо образ пред свијетом ;
 А тако ми моје вјере тврде,
 Ил' ћу сјутра у равне Котаре
 И отети сестру Јанковића !
 А чуо сам, ће казују људи,
 Да је млада цура испрошена,
 За онога Смиљанић Илију,
 Таког Влаха у Котарим' нема !«
 То изрече Будалина Тале
 Пак од земље на ноге скочио,
 Па усједе на коња дората
 Те полеће друмом и крајином,
 Докле сиђе у равне Котаре
 Пред дворе Јанковић Стојана,
 Ту одјаха од свога дорина,
 Па с' упути у бијеле дворе ;
 Када стиже на авлијска врата,
 Кад на врати Јанковића сеја !
 Ја каква је јади је убили !
 Ја каква је стаса и погледа
 Баш би рек'о е је горска вила !
 Кад је згледну Будалина Тале,
 Плану Тале као ватра жива,
 Па довати Јанковића сеју,
 Те је баци за се на дората,
 И побјеже пољем широкијем.
 Кад је било на сред поља равна,

Проговара Јанковића сеја :
 »Далеко смо Тале одмакнули,
 Сједи овђе да се одморимо !«
 Превари се Будалина Тале,
 Па одјаха од коња дората,
 А за њиме Јанковића сека ;
 Кад обоје са коња сјахаше,
 Примакну се Будалина Тале,
 Примакну се, жалосна му мајка,
 Да пољуби Јанковића секу,
 Ал' се цура бржа догодила
 Те му трже ножа иза паса,
 Њим удари Будалину Тала,
 Удари га посред срца жива,
 Паде Тале у зелену траву,
 А цура му до коња допаде
 Усједе га, весела јој мајка,
 Па побјеже преко поља равна.
 Она оде кући пјевајући
 Оста Тале ногам копајући.

3.

ЧОЈСТВО СЕЊАНИНА ИВА.

Боже мили, на свему ти хвала,
 Шта се сјаје усред Сења б'јела,
 Ил' су куле, ил' бијеле цркве,
 Ил' се сјају црквени крстови,

Ил' се сјају по кули прозори ?
 Нит' су куле, ни бијеле цркве,
 Ни се сјају црквени крстови,
 Ни на кули стаклени прозори,
 Већ се сјаје турска ђеисија
 И оружје три аге с Крајине
 Код бијеле куле Иванове,
 Три је аге Комнен ухватио
 И свео их Сењу бијеломе,
 Па се чуди мало и велико :
 Гле Комнена млада барјактара,
 Ђе пофата на гласу јунаке,
 По три пута побоље од себе,
 Што их данас на Крајини нема,
 Три најжешћа змаја са Крајине.
 Сјаји сабља Куне Хасанаге,
 Сјају токе Блажевић Омера
 У Алила триест самокреса.
 Што је сабља Куне Хасанаге,
 Балчак јој је од сувога злата,
 У балчаку дванест каменова,
 Из њих бије дванест пламенова ;
 Колани су од злата шљевени,
 Тиче му се балчак до колана,
 Сабља звечи пола Сења јечи.
 А од злата токе Блажевића,
 Уз прса су гује изведене
 Под грлом су главе саставиле,
 У зубима каменови драги,
 Достиче се злато до камења,

Токе звече чардакови јече.
 Алилових триест самокреса
 На чекрк се у силаху крећу,
 Па се један другога дотичу.
 Само пуца триест самокреса,
 Сва се земља од страха потреса.
 Пита Комнен Сењанина Ива :
 »А шта, Иво, сада да чинимо ?«
 Одговара Сењанине Иво :
 »Мој Комнене, моје десно крило,
 Пусти аге дома у Крајину,
 Нека твоје причају јунаштво,
 И нек' моје разгласују чојство.
 Само хоћу дванаест одора,
 Од мојијех дванаест Сењана,
 Кад их прије Турци заробише,
 И Сењане дјецу погубише,
 Не дође ми дванаест одора.
 Пусти аге дома на Крајину,
 Нек' поздраве од Крајине Муја,
 То сам њему зајам повратио :
 Он је мени прије опростио,
 Мог синовца дијете Тадију.

 4.

СЕСТРА И БРАЋА.

Два су бора напоредо расла,
 Међу њима танковрха јела.

То не била два бора зелена,
 Ни међ' њима танковрха јела,
 Већ то била два брата рођена :
 Једно Павле а друго Радуле,
 Међу њима сестрица Јелица.
 Браћа сеју врло миловала,
 Сваку су јој милост доносила,
 Најпослије ноже оковане,
 Оковане сребром — позлаћене.
 Кад то видла млада Павловица
 Завидила својој заовици,
 Па дозивље љубу Радулову :
 »Јетрвице по Богу сестрице !
 Не знаш каква биља од омразе ?
 Да омразим брата и сестрицу«.

Ал' говори љуба Радулова :
 »Ој Бога ми, моја јетрвице !
 Ја не знадем биља од омразе,
 А да знадем не би ти казала :
 И мене су браћа миловала,
 И милост ми сваку доносила«.

Кад то зачу млада Павловица,
 Она оде коњма на ливаду,
 Те убоде вранца на ливади.
 Па говори своме господару :
 »На зло Павле сеју миловао,
 На горе јој милост доносио !
 Убола ти вранца на ливади«.

Павле пита сестрицу Јелицу :
 »Зашто сејо ? да од Бога нађеш !«

Сестрица се брату кунџаше :

»Нисам брата живота ми мога !

Живота ми и мога и твога !«

То је братац сеји вјеровао.

Кад то виђе млада Павловица,

Она оде ноћу у градину,

Те заклала сивога сокола.

Па говори своме господару :

»На зло Павле сеју миловао,

На горе јој милост доносио !

Заклала ти сивога сокола«.

Павле пита сестрицу Јелицу :

»Зашто сејо ? да од Бога нађеш !

Сестрица се брату кунџаше :

»Нисам, брата, живота ми мога !

Живота ми и мога и твога !«

И то братац сеји вјеровао.

Кад то виђе млада Павловица,

Она оде вече по вечери,

Те украде ноже заовине,

Њима закла чедо у кољевци.

Кад у јутро — јутро освануло

Она трчи своме господару

Кукајући и лице грдећи :

»На зло Павле сеју миловао !

На горе јој милост доносио !

Заклала ти чедо у кољевци,

Ако ли се мени не вјерујеш,

Извади јој ноже од појаса«.

Скочи Павле ка' да се помами.

Па он трчи на горње чардаке,
 Ал' још сестра у душеку спава
 Под главом јој злаћани ножеви.
 Павле узе злаћане ножеве,
 Па их вади из сребрених кора,
 Ал' ножеви у крви огрезли.
 Кад то виђе Павле господару,
 Трже сестру за бијелу руку:
 »Сејо моја да те Бог убије!
 Буд ми закла коња на ливади,
 И сокола у зеленој башчи,
 Зашт' ми закла чедо у кољевци?«
 Сестрица се брату кунијаше:
 »Нисам брата, живота ми мога!
 Живота ми и мога и твога!
 Ако ли ми не вјерујеш клетви
 Изведи ме у поље широко,
 Па ме вежи коњма за репове,
 Растргни ме на четири стране«.
 Ал' то братац сеји не вјерова
 Већ је узе за бијелу руку,
 Изведе је у поље широко
 Па је свеза коњма за репове.
 Ће је од ње кашља крви пала,
 Ондје расте смиље и босиље;
 Ће је она сама собом пала,
 Ондје се је црква саградила.
 Мало врјеме затим постојало,
 Разбоље се млада Павловица,
 Боловала девет годин' дана.

Кроз кости јој проишцала трава,
 У трави се љуте змије легу,
 Очи пију, у траву се крију.
 Љуто тужи млада Павловица,
 Па говори своме господару :
 »Ој чујеш ли, Павле господару,
 Води мене заовиној цркви,
 Не би ли ме црква опростила«.
 Кад то чуо Павле господару,
 Повеле је заовиној цркви.
 Кад су били близу бјеле цркве,
 Ал' из цркве нешто проговара :
 »Не ид' амо млада Павловице,
 Црква теби опростити неће«.
 Кад то зачу млада Павловица,
 Она моли свога господара :
 »Ој Бога ти Павле господару,
 Не води ме двору бијеломе,
 Већ ме свежи коњма за репове
 Па ме одби низ поље широко
 Нек' ме живу коњи растргају«.
 То је Павле љубу послушао,
 Привеза је коњма за репове
 Па је одби низ поље широко.
 Ђе је од ње капља крви пала,
 Ондје расте трње и коприве;
 Ђе је она сама собом пала
 Језеро се ондје провалило.
 По језеру вранац коњиц плива,
 А за њима злаћана кољевка,

На кољевци соко тица сива,
 У кољевци оно мушко чедо
 Под грлом му рука материна,
 А у руци теткени ножеви.

5.

МОБА ЂАКОНА СТЕВАНА

Мобу купи ђаконе Стеване
 У неђељу, на светог Илију.
 Гледали га свеци са небеса,
 Свет' Илија и ш њиме Марија.
 Тада вели светитељ Илија :
 »Богом теби, моја сестро мила,
 Види силе ђакона Стевана,
 Узми сејо муње сјајовите,
 Па ти тари по пољу шеницу,
 Што се жање на наше годове,
 А ја хоћу стр'јеле и громове,
 Па ћу трти по пољу стогове
 Што се деђу на наше годове«.
 Онда вели Опњена Марија :
 »О мој брате, светитељ Илија,
 Може бити да је за невољу.
 Већ ми хајмо на земљицу црну,
 Да питамо је ли за невољу.
 За невољу сакупио мобу.
 Они иду на земљицу црну,

Управ моби ђакона Стевана.
 »Божја помоћ ђаконе Стеване!«
 Поклони се ђаконе Стеване,
 Л'јепо им је Бога прихватио :
 »Да сте здраво два млада просјака !«
 »Богом теби ђаконе Стеване,
 Што си данас сакупио мобу,
 Ал' од силе, али од невоље ?«
 Проговара ђаконе Стеване :
 »Купим мобу, јер је за невољу,
 Јер ја раним девет слијепца,
 Пак ја раним девет нијемаца,
 Онда раним до девет кљастица,
 Затим раним девет сиротица«.

Онда вели светитељ Илија :
 »Дај подјелу, ђаконе Стеване.
 Он сехвати руком у њедарца,
 Па извади два дуката златна :
 »На то вама два божја просјака;
 Да се мени више догодило,
 Боље бих вас сада обдарио,
 Него хајте двору бијеломе,
 Моја ће вас љуба даровати!«
 Они иду двору бијеломе,
 Вјерној љуби ђакона Стевана,
 Лијепо јој Бога називаше,
 Љепше им га љуба прихваћаше,
 До црне се земље поклањаше :
 »Да сте здраво два божја просјака !«
 Даде њима љеба бијелога,

И даде им вина црвенога.
 »Дај подјелу, љубо Стеванова,
 Ништа теби за подјелу нећу,
 Него твога сина јединога«.
 Намах њима сина поклонила.
 Заклаше га као јање лудо.
 Лети љуба ђакону Стевану;
 Бсгом теби, ђаконе Стеване,
 Што ти купиш мобу на недјељу;
 Дођоше ми два божја просјака,
 Заклаше ми сина јединога«.
 Тад говори ђаконе Стеване:
 »Хвала Богу, моја вјерна љубо!«
 Иде Стеван двору бијеломе;
 Кад ли гледа девет слијепаца,
 Проговара девет нијемаца,
 Прорадило до девет кљастица
 Синак његов школу заметнуо,
 Па он учи девет сиротица.

6.

БОЖИЋНА ПЈЕСМА

(Из Сарајева).

Што се сјаје у селу малену?
 Ил' свијетли на прозору сунце?
 Ил' чобани пожар прижегнули?
 Ил' ђевојке бошчалуке везу?
 Не сјаје се на прозору сунце,

Ни чобани пожар прижегнули,
 Ни ђевојке бошчалуке везу ;
 Већ се сјају три Божићна дана,
 Што су дошли село походити.
 Први данак донио весеље,
 И народу нову ђеисију;
 Други данак донио дарове,
 Свуда хода и свуда дарива ;
 Трећи данак здравље доносио,
 Да је село здраво и весело.

7.

ЖАЛОСТ ЗА СЕСТРОМ.

(Из Јужне Србије.)

Ката бели бело платно,
 У сузице, без водице
 Питају гу две другачке:
 »Зашто, Ката, платно белиш
 У сузице, без водице ?«
 Онда Ката проговара :
 »Не питајте, другарице !
 Имала сам једну сеју,
 Па гу дадо на далеко.
 У петак гу испросише,
 У суботу однесоше,
 У недељу свадба беше,
 Понеделник сеја умре,

Уторник гу закопаше.
 Па ми плачу две залвице,
 Две залвице, два ђевера :
 »»Наша снашо, ран босиљак,
 У петак те посејасмо,
 У суботу рано ниче,
 У недељу расцвате се,
 Понеделник слана паде,
 Озлоби нам ран босиљак««.

8.

ДЈЕВОЈКА МОМКУ ПРКОСИ.

(Из Босне.)

Драг' се драгој на водици хвали :
 »Мила драга, мене жени мајка«.
 Драга драгом тихо говорила:
 »Нека драги нијесам ти мани;
 Тебе жене а мене удају,
 Теби бољу, мене за бољега,
 Теби љешшу, мене за љешшега.
 Ако ли ми драги не вјерујеш,
 Данас ће ми дјеверови доћи,
 Сјутра ћу ти испред двора проћи,
 На твој коњу, а у твој каваду,
 Твој ћу прстен на руци прон'јети,
 И твој златан сахат у њедрима!
 У тебе ћу конак учинити,

Уз двор ћу ти барјак прислонити,
 А ти ћеш ми коња проводати,
 С пенџера ћу тебе погледати,
 Па ћу теби тихо говорити :
 »Хорјатине и хорјатски сине !
 Тако ли се коњи провадају,
 И оваки свати дочекују ?
 Камо бегу господска вечера,
 Кам' погача три пут пресијана,
 Кам' ракија трипут препјецана,
 Кам јањета прије премаљета,
 Рујна вина од седам година ?«

9.

СИНОЋ ИВЕ.

(Из Хрватског Приморја).

Синоћ Иве из Новога дошал,
 Својој љуби тужан глас донесал :
 »Љубо моја, оженио сам се
 За Новкињу најлипју дивојку.
 Главу виша и од тебе липја,
 Самор нима чрна ока твога,
 Чрна ока ни лишца румена.
 А да има чрно око твоје,
 Смутила би по небу облаке,
 Камо л' не би по земљи јунаке.

— Хрватски
 О = СТИХИ

10.

ПАВЛЕ И ДЈЕВОЈКА.

(Из Бургенланда).

Просили Ержу на Влахе
 За липог Павла Влашића.
 »Баћко ме, даје тер даје,
 Мајка ме не да, тер не да.
 Не шаљте руха за манум,
 Руха не шаљте ни круха,
 Нег ми пошаљте плахтицу,
 Плахтицу танку, танахну.«
 Замрла Ержа с вечера,
 Прелипи Павел до дана.
 Ержа ми лежи пред цриквом,
 Павле ми лежи за цриквом.
 На Ержи цвату рожице,
 Расте на Павлу гроздјице.
 Ки је год к рожам придахнул,
 Сместа је мртав и остал;
 Ка год је гроздје зобала,
 Сместа је мртва остала.

11.

ЖЕНА ЛЕПША ОД ВИЛЕ.

(Из Словеније).

Петер се је в друштву хвалил:
 »Ни лепше љубе од моје,
 Ни беле виле од горе!«
 Чула га вила из горе,

Планила Петру на дворе
 Дозива Петра з именовом :
 »Изиди, лесум, јуначе !
 Изводи својо љубицо,
 Катера љешша од мене
 Од мене виле из горе«.

Ко Петер вило разуме,
 Попаде љубо за роке,
 Лепо је Петер облече
 Свила ји сега до земље,
 Румени ласи до бедре,
 А дробни бисер до паса,
 Б ушесих златне ухане
 Па води љубо пред дворе :
 Трикрат је лепша од виле.
 Ко види вила истино
 Онда ми вила говори :
 »Слаба ти хвала јуначе !
 Ако ти лепша љубица
 Од мене виле од горе,
 А њо је мати родила,
 У свилен повој повила,
 З мајкиним млеком дојила,
 Мене па вило из горе
 Мене је гора родила,
 У зелен листек повила ;
 Од горе је ветар пихал
 Па је мене вило шикал,
 Тако сим била којена !«

12.

ПРИПОРУША.

(Из Истре).

Припоруша ходила,
 Самог Бога молила,
 Да нам Бог да кишицу
 И шеницу билицу,
 Сваку добру срићицу.
 Бог нам га дај
 Један тихи даж.

13.

ЗАВИЧАЈ ЛАТКА ЈАНКА.

(Из Хрватске).

Лијеп ти је Латко Јанко,
 Још је љепши коњ под њиме :
 Из чела му сунце сјаје
 Испод гриве мјесец свјетли,
 Из копита кремен креше,
 Из бедра му муња хита.
 Гледала га дјевојчица,
 Из врх двора мајкинога.
 Па говори дјевојчица,
 »Гледај, мајко, Латка Јанка!
 Како ј' лијеп Латко Јанко,
 Још је љепши коњ под њиме :
 Из чела му сунце сјаје,

Испод гриве мјесец свјетли,
 Из копита кремен креше,
 Из бедра му муња хита.
 Позов'мо га на вечеру,
 Питајмо га за дежелу!«
 Позвале га на вечеру!
 Питале га за дежелу,
 Бога теби. Латко Јанко
 Како тамо у дежели?«
 Одговара Латко Јанко:
 »Добро тамо и лијепо, —
 Жито житом засишују,
 Трава траву порашћује,
 Листак листка дочекује,
 Млади нам се не старају,
 Стари нам се помлађују«.

 14.

ТУЖАЉКА ХЕРЦЕГОВКЕ НА ГРОБУ СВОГА БРАТА.

Стан', почини, друго моја!
 И прекини пјесму твоју,
 Да ти друга проговори,
 Да се с јадом разговори,
 Ох кукала!
 Па не могу дуго зборит'
 Не знам шта је те ме смета?
 Ал' опрости сада знадем:
 Ох боли ме!

Баш сам спремна, неуморна,
 Да накитим пјесму брату,
 Вило, брате !

Но сам јадна опет добро
 Кад погледам око себе,
 Видим мени друга доста,
 Друте моје !

У витешкој бановини,
 Херцеговој постојбини,
 Сад је она саморана,
 Кукавица !

Већ никога свога нема,
 Да је брани од злотвора,
 Пропала је !

Главари се предадоше,
 Бог их клео !

Бојне пушке потурише,
 Побиле их !

На благо се слакомише
 Ками њима !

Те предају нејач јадну
 Не било их !

Даше вјеру у невјеру,
 Невјерници !

Страшни порез натураше,
 На вукару тужну ову,
 Бог их клео !

Неста тока и оружја,
 Дике наше !

Неста српске праве славе,
 Аох Боже!
 Ни гусле се сад не чују,
 С јадом стала!
 Све се нешто скомешало,
 Ками нама!
 Нећу тебе ни жалити,
 Очи, брате!
 Док бијаше соко бјеше,
 Мој соколе!
 Своме роду перјаница,
 Роде, брате!
 Бјеше дика међ' момцима,
 Дико, брате!
 А на збору глава мудра,
 Братска хвало!
 Ал' нам право не учини,
 Што остави сестре твоје,
 И жалосну мајку твоју,
 Бог ј' убио!
 Зар си тамо љепше наш'о,
 Бјеле дворе и подворје,
 Брате, орле!
 Сестре ће те замолити:
 Немој на нас заборавит',
 Дивни брате!
 Ти си сестре научио,
 Гром их био!
 Из пазара ил' бојева,
 Наш јуначе!

Доносити милост сестрам',
 Милосниче!
 Ми ћемо те све гледати,
 Испале нам!
 Кад ћеш доћи, да т' сретнемо,
 Надо наша!
 И да брата загрлимо,
 Да му руке прегледамо,
 Што су сјекле клете Турке,
 Да на њима ране нема,
 Рано брате!
 Но се бојим, ја кукала,
 Нада ће ме изневјерит'
 Ох до Бога!

 15.

КОМАРОВА ЖЕНИДБА.

Кад се жени комар — момче младо,
 Он ми тражи за себе девојку —
 Све створове бјеше обишао
 А за себе љубе не нашао;
 Док му сташе фалит' и говорит'
 Да имаде мушица девојка
 У дувару, у пустоме двору.
 Да је она одгојила лица,
 А и јесте соја дилберскога,

Та би цура за комара била.
 То је комар једва дочекао
 Па велике гаће обукао,
 Пође просит' мушицу ђевојку.
 Мушица је капу накривила
 Па комару просцу говорила :
 »О, комару, мили господару,
 Видим да си соја господскога,
 Док си тако танак у појасу,
 Ја ћу теби вјерна љуба бити
 Да с' надворим таког господара !«
 Кад то зачу комар момче младо
 То је њему врло мило било
 Што је наш'о тако добру љубу,
 Свате купи комар момче младо
 Свате купи, па их разређује:
 Старог свата, љутога стршљена,
 А првљенца, краснога лепира,
 А ђевера, мравка господина,
 Мила кума, поносна бумбара,
 А прикумка, кривокапу оса,
 Јенгијице лијепе челице,
 Комарице, младе послужнице,
 Војеводу, горскога паука
 А чауша, мрмка слободњака,
 Још по реду остале створове
 Све је комар позв'о у сватове.
 Сватови се млади искупише
 Код господе комар ђувегије,
 У најљепша доба од године.

О топломе дану Петровоме,
 Кад бијаше згода свадбовати
 И кићене свате веселити,
 Јер не има вјетра ни мећаве,
 Љуте буре, страшне олујине,
 Да замете киту и сватове.
 Али ето муке из буцака,
 Ето мачка, великог јунака,
 Па он стаде свате прегледати
 И љутито на њих стријељати
 Што му није с миром починути
 У буцаку на своме оцаку
 Од сватовске вике и играња.
 Згледаше се кићени сватови
 Згледаше се муком замукнуше,
 Но да видиш љутога стршљена
 Скочи јунак ко да се помами
 Пецну мачка љутитом жаоком,
 Па побјеже главом без обзира
 Сватови се рахат учинише.
 Похвалише љутога стршљена
 Што велико учини јунаштво
 И освјетља образ на дивану.
 Те се бједе свати избавише
 И весеље опет затурише.
 Мало стало за дуго не било,
 Док ти ево миша проклетога
 Да уходи господу сватове.
 Стаде мијо мудрост просипати
 И свакаке заметати шале.

Зафаљује љутоме стршљену,
 Што укиде бједу превелику
 Црнот мачка мишијег душмана,
 Родбину му у црно завио
 Мал' и њега није уграбио.
 Јсш је мишо мудролије смишљ'о
 Док челица мудра досјетница
 Зове мишу, да се бегенишу.
 Мијо приђе, пољубит се хоће
 Али цикну и натраг се трже
 Па побјеже у земну шупљину.
 Сви сватови у смјех ударише
 Мијо страда откле се не нада.
 Стале се свати подигоше
 Поведоше мушицу ђевојку.
 Кад су били двору комарову
 Затурише велико весеље,
 Много су се туде веселили
 И свакаке пјесме изводили.
 Па сведоше са мухом комара
 У тиквицу таман до дувара;
 Ту се комар лијепо смјестио
 У ложници чађавој тиквици,
 У алвату високу долафу
 Једну ногу пода се савио
 А другу је лако опружио
 А мушица стаде га дворити
 И комару у ноге гледати,
 Па му стаде 'вако говорити:
 »О комару, мили господару,

Какве су ти вите ноге танке,
 Да те узмем за ножицу малко,
 Извукла би утробицу твоју,
 То му рече, за ногу повуче.
 Стаде јека жалосна комара,
 Како јечи, сва одаја звечи.
 Чу се јека таман до Дервенте ;
 Помагаја чу се до Маглаја ;
 Чу се ука таман до Врандука.
 Протекоше Дервенћани,
 А за њима Маглајани,
 За овима Врандучани,
 А за свима рак на коњу,
 Колац носи на рамену.
 Стаде раче муху бити
 И вако јој говорити:
 »О мушице несретнице !
 Како смеде руку дићи
 На комара господара,
 С којим си се заручила ?
 Што погази мухо клетву,
 Што изгули мужу ногу ?«
 А муха се ста правдати
 И овако говорити:
 »То је било у милости,
 Ја се њега сад опростих.
 Ето тако — би па би,
 Њега није ни жалити.
 Жени ваља судити,
 А не потље тужити.

16.

МАРКОВО ПРВО ЈУНАШТВО.

(Из Босанске Крајине).

Марко сједе вечерати с мајком
Сува љеба и црвена вина.
Насмија се Краљевићу Марко.
Пита њега остарјела мајка :
»О мој синко, Краљевићу Марко,
Чему си се насмијао синко ?
Ил' се смијеш тананој вечери,
Или мени остарјелој мајци ?«
Одговара Краљевићу Марко :
»Ој бога ми, моја стара мајко,
Не смијем се тананој вечери,
Што Бог дао, то и вечерамо.
Нит' се смијем теби остарјелој,
Јер ће свако остарити, мајко,
Већ ми на ум нешто паде, мајко,
Кад ја бијах од шеснест година,
А мој шарац од три годинице,
Ја поведох да поткујем шарца
И понесох шарчеву струњицу,
У струњици шарчеву обућу.
Кад ја бијах на сред поља равна,
Ал' ето ти Голишан везира,

И са њиме до триста Турака,
 Они воде тријест робињица
 Свезанијех руку наопако.
 Кад робиње мене угледаше,
 Све у једно грло повикаше :
 »Богом брате, Краљевићу Марко,
 Дај нас пусти из ропства проклетог,
 Ја л' за благо, ја ли за јунаштво,
 Па ћеш стећи тријест посестрима,
 Које ће те спомињати, Марко,
 Као сестре брата рођенога«.
 То се мени ражалило, мајко,
 Па ја приђох Голишан везиру,
 Поклоних се до земљице црне,
 Пољубих га у skut и у руку,
 Па му почех говорити мајко:
 »Господару, Голишан везире,
 Пусти мени тријест робињица
 Ево теби седам товар' блага!«
 Кад то чуо Голишан везире,
 Он на мене очи исколачи,
 Па узима троструку канџију,
 Па ме поче ударати њоме,
 Удари ме неколико пута.
 Кад је мене мало добољело,
 Ја погледах око себе, мајко,
 Ал' немадох ништа од оружја,
 Већ потегох шарчеву струњицу
 У струњици шарчеву обућу,
 Па ударих Голишан везира,

Схватајући правилно циљ „Народног Блага“ наш прослављени академски сликар госп. Урош Предић, илустровао је Прво Марково Јунаштво и слику поклонио уредништву.

Ударих га у чело јуначко.
 Паде везир у траву на главу.
 Не чудим се, моја мила мајко.
 Не чудим се, што му чело пуче,
 Већ му оба ока искочише.
 Па поћерах по пољани Турке.
 Ја да ти је стати па виђети :
 Стоји звека у струњици плоча,
 Стоји јаук по пољу Турака,
 Стоји вриска тријест ђевојака.
 Док с' окренух неколико пута,
 Ал' на пољу живе душе нема,
 Осим оста тријест ђевојака.
 Одвезах им пребијеле руке
 И оправих на тридесет страна,
 Да казују, како нам је било.
 То је мени на ум пало, мајко,
 Ђе учиних велико јунаштво
 Без топуза и без бритке хорде
 И без каква убојна оружја.
 Зато сам се насмијао, мајко«.

17.

ЧУДО НЕВИЂЕНО.

Зв'јездо дано, што не раниш рано ?
 Ђе си била, те си одоцнила ?
 Гледала сам, ђе се браћа д'јеле,
 Д'јелише се, не покараше се.

18.

ХАЈДУЧКА ОДМАЗДА

Завијала до четири вука :
 Један вије преко Мајевице,
 Други вије преко Романије,
 Трећи вије оклен Босна бије,
 А четврти изнад Сарајева.
 То не била до четири вука,
 Већ то била четири хајдука.
 Који вије преко Мајевице,
 Оно ти је Сава од Посавља.
 Који вије преко Романије,
 Оно ти је Томићу Мијате.
 Који вије оклен Босна бије,
 Оно ти је хајдук Маленица.
 Који вије изнад Сарајева,
 Оно ти је Перо Сарајлија.
 Све вијаше, док се састадоше.
 Састаше се чети харамбаше,
 Није шала пет је харамбаша.
 Кад хајдуци друштво саставише,
 Међу собом савет учинише,
 Ђе би могли шићар задобити,
 А све шуте чети харамбаше.
 Док подоцно Голеш проговара :
 »Е, хајдуци, браћо и дружино,
 »Под Игманом, ниже Сарајева,
 »У конаку Ђелеш капетана,
 »Ђелеш има три магазе блага :

- »Једна гроша, а друга дуката,
- »А трећа је талијера крупна.
- »Ту је доста за хајдука блага.
- »Служио сам Белеш капетана
- »Три године за чакшире сукна
- »И опанке од коже фашњаке.
- »Не шће мени платит' захмедију.
- »А кад ме је себи добавио,
- »На године хајлук одгодио,
- »На годину тридесет бешлука.
- »Изађоше три пуне године,
- »Не даде ми ни бешлука пара,
- »Деведесет мојијех бешлука!
- »Све кржаве, трудне захмедије
- »Застави ми, не шћеде да плати.
- »Ја утекох јадан у хајдуке,
- »Али сам се њему затјецао,
- »Да ћу добро најам наплатити,
- »За бешлуке рушпе потражити.
- »Добро знадем, ће му стоји благо,
- »Има блага, да му броја нема,
- »Не би могли дигнути хајдуци.
- »Вет је тврда Белешева кула,
- »Да се кула обити не море.
- »На кули су четири капије,
- »Све четири од челика љута,
- »Превучени гвоздени тетици,
- »Ќумбаре им не би нахудиле,
- »А камо ли хајдучко оружје.
- »Није лако кулу отворити,

»А могло би с' блага накупити«.

Кад то чуо Мијат харамбаша,
 Он овако пред дружином гласи :

»Је ли мајка родила јунака,
 »Ја л' Босанка, ја ли Херцеговка,
 »Ја л' жупљанка млада Крајишника,
 »Да се данас догодио овђе ?
 »Нек избира тридесет момака
 »Из нашијех деведесет друга,
 »Па да сађе Белешевој кули,
 »Да уходи кулу и капију,
 »Би ли могли задобити благо ?
 »Је ли дома Белешева војска ?
 »Који би се јунак находио,
 »Да се такне Белешева блага,
 »Дао бих му своје старјешинство,
 »Па да буде харамбаша први.
 »Дао бих му двије златке мале,
 »Што ми обје без кремена пале,
 »И с рамена мрка гарабина,
 »Што стријеља у облаку ждрала,
 »А камо ли на земљи јунака.
 »Дао бих му мача пламенота,
 »На коме су кавзе ижљевене
 »У Мљетаку на калуфе златне,
 »А кићене драгијем каменом,
 »У кавзама седам каменова,
 »Из њих бије седам пламенова.
 »Још ако би шићар задобили,
 »Највише бих њему оставио.

»Да би било од Бога суђено,
 »Да би мени изгинули момци,
 »Ја бих добро осветио друштво«.

Ту све шути, к'о да гласа нема,
 Нгје лако до конака саћи,
 Ваља метнут' у зобницу главу,
 То је жао свакоме јунаку.

А гле, види, хајдук Маленице,
 Кста роди поносна Босанка,
 Родила је од срца јунака.

Маленица гласно одговара :

»Дајдер момке које мени драго,
 »А цаба ти твоје обећање !

»Дај ми првог Перу Сарајлију
 »И Голеша, младог харамбашу,
 »И трећега Саву од Посавља,
 »Још тридесет које мени драго !«

Даде Мијат из дружине момке.
 Маленица поведе хајдуке,
 Па се свуче низ Игман планину,
 Сађе хајдук Босни до извора.

Ту хајдуци пушке препунише,
 Притегоше на ноге опанке,
 Ту је хајдук заставио друштво,
 Маленица оде уходити,

Је ли дома Белешева војска?
 Да зна хајдук, да Белеша нема,
 Одвео је ратовати војску.

Кад јација земљу прихватила,
 Маленица доведе хајдуке

До конака Белеш капетана.
 Кад хајдуци под кулу стигоше,
 Затворене четири капије.
 Маленица друштво уређује,
 Па хајдуке под робиње гласи,
 Да процвиле као робињице,
 Да превари Белешеву каду,
 Не би л' када отворила врата,
 Наређује Голеш харамбаши,
 Да закуца алком на капији
 Као вазда Белешеве слуге,
 Да се не зна рука од хајдука,
 Наређује Перу Сарајлији,
 Да процвили као робињица,
 Да се не зна грло од хајдука,
 Наређује Сави од Посавља,
 Да он тјеши своју другарицу.
 »Ја ћу турски робљу говорити,
 »Да не цвили робље Белешево,
 »Да не буну харем и одају.
 »Не бисмо ли каду преварили,
 »Да отвори гвоздене капије,
 »А лако би отворила благо«.

А да ти је, брате, послушати,
 Кад закуца Голеш харамбаша,
 А процвиље Сарајлија Перо,
 А тјешу га Сава од Посавља,
 Маленица турски проговара :
 »Мучи, робље, не буните каде,
 »Препашће се у одаји када.

»Не цвилите, забун не чините,
 »Сад ће када отворити врата,
 »Па ће гладне хљебом нахранити,
 »А голе ће преобући када«.
 Како цвиле из горе хајдуци,
 Би рекао све су робињице.
 Дочула је Белешева када,
 Брже када робињицу спрема.
 Да отвори гвоздене капије.
 Проговара робињица млада :
 »О, госпојо, ако Бога знадеш,
 »Није оно робље, ни кавази,
 »Вет су оно из горе хајдуци.
 »Оно куца Голеш харамбаша,
 »Оно цвили Перо Сарајлија,
 »Оно тјеша Сава од Посавља,
 »Оно збори хајдук Маленица«.
 Кад је чула Белешева када,
 Робињици синле ударила :
 »Мучи, кујо, робињице млада !«
 Па је када полећела сама,
 Те отвори четири капије.
 Кад четврта отворила врата,
 Засјаше се токе у хајдука.
 Уграбише на капију момци,
 Ухватише Белешеву каду.
 Маленица за дукате пита :
 »Бе је, кадо, Белешево благо ?
 »Теби ништа учинити нећу,
 »Само хоћу покупити благо«.

Неће када да казује блага.
 Утаче се Голеш харамбаша,
 Те дохвати паклену канџију,
 Стаде њоме ударати каду :
 »Брже, госпо, плаћај захмедију,
 »Јера сам се Богу затекао,
 »За бешлуке потражити злато.
 »А знадеш ли, моја госпојице,
 »Кад ми Белеш најам не исплати,
 »Застави ми трудну захмедију;
 »Три године по тридест бешлука,
 »То је, госпо, деведесет било.
 »А не шће ми дати ни једнога,
 »Код његове три магазе блага.
 »А у мене сиротица мајка,
 »Па ми цвили у невољи гладна.
 »Ја хотијох утјешити мајку.
 »Нек се мајка, јадна, хљебом храни,
 »А ви мени најам не дадoste.
 »Ја утекох с главом у хајлуке,
 »Оста јадна, сиротица мајка.
 »Туђе прела, хљеба куповала
 »И носила дрва упрћена
 »Из планине у сарајску жупу,
 »Те хранила ситну сиротињу.
 »А данас ћу најам наплатити«.

Кад је кади утужио љуто,
 Каза када Белешево благо :
 Није шала три магазе блага,
 Двије сребра, а трећа је злата.

Неће хајдук сребро ни гледати,
 Вет хајдуци злато покупише.
 Накупише тридест ушртница,
 А више је остануло кади.
 Побјегоше из горе хајдуци,
 Однесоше Белешево благо.
 Састаше се у гори хајдуци,
 Па међу се дијелили благо :
 Сваком другу по реду једнако,
 Најбољему ка' и најгорему,
 А највише Маленици дају
 За јунаштво и слободу тврду,
 Ђе он сађе и сведе хајдуке,
 Што ниједан други не смијаше.
 Маленица виши дијел неће,
 Јер је момак срца богатого,
 Не вара се на земаљско благо,
 Вет на правду и на отачанство.
 Од Мијата даровања неће.
 Што је рек'о Мијат поклонити,
 Који сађе Белешевој кули,
 Овако му Маленица каже :
 »О, Мијате, к'о брате од мајке,
 »Ја нијесам мучио хајдуке,
 »Ни метнуо у зобницу главу
 »Зарад твога, брате, даровања.
 »А ја имам за себе оружја,
 »Што га нема данас у другога !
 »Вет сам, брате, мучио хајдуке
 »И метнуо у зобницу главу,

- »Нека момци добију шићара,
 »Нека свако своју бригу свлачи.
 »Неки има сиротицу мајку,
 »Неки има остарјела баба,
 »Неки има сеју робињицу,
 »Неки има на дому љубовцу.
 »Који има остарјелу мајку,
 »Нека спрема, нека мајку храни;
 »Који има баба остарјела,
 »Нека баба за живота храни;
 »Који има сеју робињицу,
 »Нека сеју откупљује благом;
 »Који има на дому љубовцу,
 »Тај је дужан одржати љубу
 »Залуду је хајдук у горици,
 »Па је за то и од Бога дужно,
 »Све до смрти одржати љубу.
 »Нека момци дужност одазивљу,
 »Бе је коме за потребу љуту«.
- У глас вичу из горе хајдуци :
 »Маленице, наша харамбашо,
 »Бог ти дао и ко те родио !
 »Твоје име поносито било,
 »Пјевало се као Милошево,
 »У свакоме јуначком састанку.
 »Ти си мелем жеље Милошеве,
 »Јер је мало такијех јунака,
 »Неће многа родити га мајка«.
- Сви хајдуци, тада завољеше
 Маленицу, к'о брата рођеног,

Сваки за њ'га живот одређује,
 Што рекоше у кругу хајдуци
 За делију, хајдук Маленицу,
 Што рекоше, тако је и било !

19.

КЊАЗ МИЛИНКО И КЊАЗ ВОЈИСЛАВ

Процвилила два велика књаза
 У држави славног цар-Лазара,
 У честитој земљи Скендерији.
 Оба књаза два већила царска :
 Књаз Милинко од Уруменлије,
 Од Скендера Војиславе књаже.
 Па се књаза оба састадоше
 И међу се савет учинише :
 »Ево нама цари цароваше,
 »Цароваше, па и преминуше ;
 »И сви други краљи и жупани :
 »Девет краља и седам жупана —
 »И два цара велика и славна,
 »И још много српских поглавара.
 »Ево прво Часлава жупана
 »И Властелу великог жупана,
 »Мутимира и Вука жупана,
 »Захарију и Петра жупана,
 »Краљ Стевана и Ђуроша краља,
 »Краља Саву и краља Мратина

- »И Стевана краља великога,
 »И два краља Бурошева сина :
 »— Милутина и ш њим Драгутина —
 »И пошљедњег великог Стевана
 »И пошљедњег цара Симеуна
 »И Шћепана цара највећега ;
 »Па још други Немањићи редом,
 »Седамдесет самих Немањића,
 »Што су били главарски већили,
 »Сјем осталог преко Цариграда.
 »Ови краљи и ови жупани,
 »Сви су били на престолу редом,
 »Девет краља и седам жупана,
 »Цар Симеун и царе Шћепане,
 »Сви су били, сви су преминули.
 »С народом се цари поносише,
 »А народу силу не чинише,
 »Већ богате земље остадоше.
 »А данаске у столу цареву,
 »Царује нам у Крушевцу Лазо.
 »Њему оста круна Немањића
 »И столица првијех царева,
 »Да царује и да земље чува.
 »Ал' залуду, када фајде нема.
 »Како Лазар царовати пође,
 »Свуд посташе на земљи цареви,
 »Више цара, него је градова,
 »Па царују преко цара свога,
 »А за цара ништа и не маре,
 »Вет по својој вољи господаре.

- »Ево данас преко цара цѣра :
 »Три су цара, три Мрњавчевића,
 »Седам цара, седам Бранковића,
 »Девет цара, девет Југовића,
 »Тридес' цара, тридес' војевода,
 »Осам цара, осам бановина,
 »Седам цара, седам књажевина.
 »Како ће нам царство царовати,
 »Како ли ће земља одољети,
 »Кад једнога цара не слушамо,
 »Већ по себи сваки царујемо,
 »Што не бјеше у првијех цара.
 »Док је Шћепан царевину влад'о,
 »Не бијаше преко њега цѣра.
 »Сви слушаше цара сам' једнога,
 »Сви слушаше, сви се и бојаше.
 »А данас се не боје Лазара,
 »Веће зулум преко цара раде,
 »Па је земљи зулум утужио,
 »Дошло нам се цару одметнути.
 »Не зна царе, шта већили раде.
 »Шта му кажу, то им и вјерује.
 »А шта раде три Мрњавчевића :
 »Све ратују, како њима драго,
 »И дижу нам на силу војнике.
 »А шта ради седам Бранковића :
 »Купе бидат, како њима драго,
 »И од стара и од женске главе
 »Брез питања цара честитота.
 »А шта ради девет Југовића :

»Кад нам дођу у наше градове,
 »Под њима се црна земља тресе,
 »Пролама се земља и калдрма
 »Од њихових коња и оружја,
 »Од сабаља и од бојних копља,
 »Од једека и од сеисана.
 »Титрају се златним' буздованим',
 »Буздованим' лупају чардаке,
 »А једецим' из ђустека скачу.
 »И градске нам сокаке прескачу,
 »Па нам руше хане и дућане,
 »Забун чине јадне креветаре.
 »Оштре сабље у небо хитају
 »И у голе руке дочекују,
 »Препада се народ по сокаку.
 »Југовићи, земљанске газиде,
 »Не боје се ни цара ни краља.
 »А шта ради тридесет војвода :
 »Сваки хода, куд је коме драго,
 »Сваки ради, шта је коме драго.
 »Све војводе, цареви већили,
 »Сваки се је цару удворио,
 »Јер му земље од Турчина брани.
 »Данас им је царе допустио,
 »Па војводе по земљама суде,
 »Један суди, други расуђива,
 »Не море се њима угодити«.

Ал' говори Војиславе књаже:

»Да су саме царево војводе
 »И опет би за све лакше било.

»Војводе нам не купе војнике,
 »Веће сами одбијају Турке;
 »Војводе нам пореза не траже.
 »Па је лакше и за Југовиће,
 »И ако су велике газиде,
 »Ништа момци туђе не дирају,
 »Бе гођ пију — онђе и плаћају,
 »Бе гођ руше — онђе и пограде.
 »Ама, брате, трпљет' не моремо
 »Три братанца — три Мрњавчевића.
 »Сва три купе по себи војнике,
 »Бранковиће трпљет' не моремо:
 »Тешке нама узимају данке
 »Брез питања цара честитога.
 »Хоће зулум земље одметнути,
 »Отићи ће земље на комаде.
 »Ја да л' царе ратовати пође,
 »Неће моћи под руку узети
 »Књажевина, нити бановина,
 »Вет ће свака ратовати за се,
 »Хоће нам се царство изгубити«.

Што рекоше два велика књаза,
 Књаз Милинко и књаз Војиславе
 Од Скендерске и од Румелије,
 Што рекоше, све је тако било.
 Па кад царе ратовати пође,
 Све не море под руку узети,
 А ни сложни поћи ратовати,
 Већ кад царе у Косово пође,
 У народу клетав оставио,

Да се Срби купе на бојиште,
 На заклетву у бој у Косово,
 На заклетву цара честитотога.
 Што гођ бјеше рода кршћенога
 Све то пође цару на бојиште.
 Јер тешко ли ономе јунаку,
 Који не шће цара послушати.
 Све је дошло у бој у Косово.
 Многи цара затекоше жива
 На бојишту у пољу Косову.
 Сваком царе благослова даје.
 Кој' јунаци у боју падоше,
 Изгинуше, па се посветише.
 А који су останули живи,
 То остаде чисто прекаљено,
 Права вјера до страшнога суда.
 И благослов остануо царски
 На племену и на породици.
 Која браћа цара издадоше,
 Издаде их добро свакојако:
 У роду се рђа уродила,
 А у двору туга уселила,
 Укинула свекол'ко весеље
 И сметнула стадо у планини.
 Које земље цара издадоше,
 Оне земље рођу изгубише.
 Тако стари казивали људи.

ГАГОВИЋ МИХАЈЛО И ЉУБА МУ.

Пофали се Гаговића љуба,
 У ђул-башти, међу другарицама:
 »Није љуба стекла господара,
 »К'о ја што сам Гаговић Михајла.
 «Кад ја млада у душеку спавам,
 »Лако ходи, да ме не пробуди.
 »Кад ме буди, у лице ме љуби:
 »»Устај срце, грануло је сунце!«
 »А ђевера Гаговића Павла,
 »Куд год иде, за руку ме води,
 »Куд год сједа, на крило ме сједа,
 »Куд год ходи, на коњу ме носи,
 »Као красну од злата јабуку«.
 То никоме хатор не бијаше,
 Него куји, удовици Јелки.
 Једва чека удовица Јелка,
 Једва чека, док неђеља дође.
 Обуче се што год љепше може,
 Она иде пред бијелу цркву,
 Стаде млада пред црквена врата
 Сва господа у цркву иђаху,
 Доцкан дође Гаговић Михајло,
 Па он њојзи добро јутро виче.
 »Бег ми с тобом, Гаговић Михајло,
 »Диван ти си, а још прикладнији,
 »Још да имаш од срца порода!
 »Узми мене Гаговић Михајло,

»Родићу ти златорука сина!«
 Кад то зачу Гаговић Михајло,
 Он се врати из бијеле цркве,
 Па он оде своје б'јелом двору.
 Свога брата Павла дозиваше
 И овако њему говораше :

»Узми снаху за бијелу руку,
 »Па је баци у бунар у воду,
 »Ил' је уби или је закољи,
 »Не чекај ме у бијелу двору!«

Кад то зачу Гаговићу Павле,
 Проли сузе низ бијело лице,
 Жао њему миле снахе своје,
 Али друге бити не могаше,
 Па овако њојзи говораше :

»О, чу ли ме, драга снахо моја,
 »Од како си у двор долазила,
 »Са мнош ниси никад одлазила,
 »Да видимо наше винограде,
 »Нег' с' обуци што год љепше мореш,
 »Да идемо гледат' винограде«.

Кад је снаха Анђа разумјела,
 Обуче се што год љепше море
 Па пођоше саду винограду.

Кад су били усред винограда,
 На сред њега бунар вода ладна,
 Код бунара зелена јабука,
 Ту говори Гаговићу Павле :

»Видиш оног студеног бунара,
 »И у њему рибе златокриле,

»Да се оне родом не откупе,
 »Давно би их братац посјекао«.

Ни туде се млада не осјети,
 Већ се саже студену бунару,
 Да угледа рибу златокрилу.
 Биш' ње Павле ноже извадио,
 Мјесто рибе ханџар угледала.
 Када спази ханџар више себе,
 У страху се млада оборила,
 Од страха се млада породила,
 Чедо мало, ал' је мушка глава.
 Када виђе Гаговићу Павле,
 У чуду се момак находио,
 Све мислио, на једно смислио,
 Па отпаса траболоза паса,
 На двије га поле прекинуо,
 Једном полом чедо повијаше,
 Другом полом снаху утезаше.
 Узе чедо на бијелу руку,
 А Анђушу за бијелу руку,
 Па одоше двору бијеломе.
 Води снаху у шикли одају,
 Па јој стере душек по душеку,
 И меће јој јастук по јастуку.
 У томе је мрак на земљу пао,
 Док ево ти Гаговић Михајла,
 Па уљезе у бијеле дворе,
 Објема се рукам' подбочио,
 Жао њему вјеренице љубе.
 Замишљен је у двор улазио,

Кад у двору чедо проплакало,
 Окреће се Гаговић Михајло,
 Окреће се по мермер авлији,
 И овако собом говорио :

»Чији двори, чије чедо плаче ?«

У том Павле преда њ излазио,

Па он пита Гаговић Михајла :

»Шта је теби, Гаговић Михајло ?«

Одговара снуждено Михајло :

»Чији двори, чије чедо плаче ?«

Њему Павле тихо одговара :

»А мој брате, Гаговић Михајло,

»Твоји двори, твоје чедо плаче.

»Ако ми се, брате, не вјерујеш,

»Хајде са мном у шикли одају«.

Па га води уз бијеле дворе,

Док дођоше у шикли одају.

Кад Михајло љубу угледао

И код љубе чедо у повоју,

Он завуче у џепове руке,

Засипље је жутим дукатима,

Па он пође, док до главе дође.

Стаде љубит' своју Анђелију.

Говори му млада Анђелија :

»Ој, чули ме, Гаговић Михајло,

»Ниси мио, као што си био,

»Све да би ме у злато завио !«

СМИЉАНИЦА И РАДОЈИЦА

Овце чува Смиљаница
 Војводина чобаница,
 На путу се обувала,
 На камену ужињала.
 Отуд иде девет браће :
 Најстаријем Млађен име,
 Најмлађему Радојица.
 Млађен браћи проговара :
 »Чујете ли осам браће,
 »Да просимо Смиљаницу,
 »Да женимо Радојицу !«
 Испросише, поведоше.
 Кад су били на раскршће :
 Три маштрафе крви пале;
 Кад су били на мастиру,
 Намастир се затворио,
 У кандила крв налила;
 Кад су били на вјенчању,
 Све иконе затрептале.
 Свијеће се потрнуле;
 Кад су били у ложници.
 Обасјала сјајна звјезда
 Радојици у њедрима.
 Проговара Радојица :
 »Ја, бора ти Смиљаница,
 »Ког си рода и племена ?«
 Одговара Смиљаница :

»Не знам, борме, Радојица,

»Малена сам заробљена.

»Јесам чула, ће казују,

»Да ја имам девет браће :

»Најстаријем Млађен име,

»Најмлађему Радојица«.

Проговара Радојица :

»Прости Боже — по незнању ! —

»Не љубим те кано љубу,

»Но те љубим — к'о брат секу;

»Не грлим те кано љубу,

»Већ те грлим — к'о брат секу!«

22.

ЈУГ ПРОСИ СЈЕВЕРКУ ЋЕВОЈКУ

Југ поћера по небу облаке,

Савио их сјеверу на врата.

У сјевера лијепа ћевојка.

Југ запроси Сјеверку ћевојку,

Југ је проси, сјевер се поноси :

»Хајд' отален, једна јужетино,

»Све си редом воде помутио,

»Осим једног царава бунара.

»На њем сједи блажена Марија,

»На крилу јој три лијепа сина :

»Једно јој је киша поросица,

»Друго јој је јарковито сунце,

»А треће је бл'једа мјесечина«.

Проговара киша поросица :

»Ја сам теби понајпреча, мајко,
 »Кад поросим о Петрову дану,
 »Свак' се мени обрадује, мајко,
 »Понајбоље на раду ратаре«.

Проговара јарковито сунце :

»Ја сам теби понајпречи, мајко,
 »Кад огријем о Бурђеу дану,
 »Свак' се мени обрадује, мајко,
 »Понајбоље сирота ђевојка«.

Проговара бл'једа мјесечина :

»Ја сам теби понајпреча, мајко,
 »Кад огријем у по ноћи тавне,
 »Свак' се мени обрадује, мајко,
 »Понајбоље у путу путниче«.

23.

АШИКУЈЕ ЧОБАН КОД ОВАЦА

Ашикује чобан код оваца,
 Па он вуче за руку ђевојку,
 А цура га руком одбацује.
 Гледала га из дворова мајка,
 Она пита свога мила сина :
 »Ко 'но с тобом бјеше код оваца ?
 »Ја бих рекла лијеша ђевојка«.
 »Шути, мати, не гријеши душе,
 »Оно вуче јаловицу вуче«.
 »А, мој сине, велики ђаволе.

»Оклен вуку на глави челенка?«
 »Моја мајко, не гријешу душе,
 »То је вуче уши наћулио«.
 »Оклен вуку пушка о рамену?«
 »То се вуче репом затурио«.
 »Оклен вуку чизме на ногама?«
 »То је, мајко, длака колатаста,
 »Па су ти се чизме учиниле«.
 »Оклен вуку фермен на плећима?«
 »То је вуче длаку најезио«.
 »Оклен вуку токе на прсима?«
 »То је вуче искезио зубе«.
 »Оклен вуку на бедри долама?«
 »То је вуче длаку одгојио«.
 »О, мој сине, велики ђаволе,
 »Што ће вуку цура код оваца,
 »Откуд руке, да грли ђевојке?«
 »То је вуче овцу уфатио,
 »Па је крије ногама првијем,
 »Да у вука овцу не видимо«.
 »А мој сине, велики ђаволе,
 »Ко пјеваше, кад вуче бијаше?«
 »Моја мајко, не гријешу душе,
 »Оно вуче вучад дозиваше«.

 24.

ЂЕВОЈАЧКА ЖЕЉА

Ђевојка је бору говорила :

»Расти боље, мој зелени боре,

»Не расти ми гранам' у ширину,
 »Већ ми расти врхом у висину,
 »Да се пошнем теби у висине,
 »Да ја гледам мору на ширине :
 »Возе ли се по мору ђемије,
 »Је л' пред свима мог драгот ђемија,
 »Сједи ли ми Јово на думену,
 »Игра ли му видра на кољену,
 »Пјева ли му булбул на перчину,
 »Уздише ли, помиње ли драгу,
 »Или, бој се, и не хаје за ме?«
 Нешто јој се из горице јави :
 »О, ђевојко, гријешно ли рече,
 »И синоћ те драги спомињаше,
 »С јаранима рујно пијућ' вино :
 »»Здрава си ми, моја мила мајко,
 »»Ни у моје ни у твоје здравље,
 »»Већ у моје лијепе ђевојке.««

25.

ТРИ ГРИЈЕХА

Рјетар ружу низ поље носаше,
 На Јовине дворе наносаше,
 Ал' у двору никот не бијаше,
 Него Јово и Јовина драга.
 Јово пише, а Маруша везе,
 Неста Јову мрка мурећефа,
 Неста Мари злата на јамаку.

Јово Мари тихо говорио :

- »Устан' горе, драга душо моја,
- »Дохвати ми књигу громовника,
- »Да ти кажем многе гријехове.
- »Један гријех: рећи што 'но није.
- »Други гријех: не слушати мајке,
- »Трећи гријех: љубит' невјенчано«.

Одговара Маруша Ђевојка :

- »Гријех кажеш, а о гр'јеху радиш!
- »Ево има три године дана,
- »Како мене држиш невјенчану«.

26.

НА ШТА СИ СЕ, ДРАГИ, ПРЕВАРИО ?

- Ја пошетах по зеленој трави,
Сумбул мави по зеленој трави.
А ја велим, сумбулу говорим :
- »Не лом'те се, луле сумбулове,
 - »Не падајте мени у папуче,
 - »Док ја одем за гору на воду,
 - »Да ја видим свог драгог Ђевојку«.
- Срећа моја код мене бијаше,
Ђевојка му на води бијаше :
- Нешто жуто, у жутоу кафтану.
А ја велим и говорим драгом :
- »На шта си се, јадан, преварио,
 - »На жут кафтан и на жуто лице ?
 - »На жуто се лале преварио,

»А овако гонце оставио.
 »Гонце цвијет није за свакога,
 »Ни овако злато за такога«.

27.

НАЈВЕЋИ СЕВАП

Кад умрије беже Јованбеже,
 Три анђела на тахте падоше :
 Један купа, други полијева,
 Трећи брије и нокте срезује.
 Чудили се млади носиоци :
 »Какав Јово севап учинио,
 »Да га купљу са неба анђели.
 »Није Јово на ћабу ходио,
 »Ни узим'о сироте ђевојке«.
 Излазила Јованбеговица :
 »Збогом, браћо, млади носиоци,
 »Није Јово на ћабу ходио,
 »Ни узим'о сироте ђевојке.
 »Кад сам њему у двор доведена,
 »Под појасом чедо донијела,
 »Родила га до петнаест дана,
 »За њим била петнаест година,
 »Никада ме није прекорио,

- »Нити ме је коме повидио.
 »Ето Јово севап учинио,
 »Да га купљу са неба анђели«.

28.

ПАМЕТНА СНАХА

- Из горице вила — оженила сина,
 Па довела вила — бијелу Латинку.
 Говорила вила — бијелој Латинки :
 »Снахо моја мила, — бијела Латинко,
 »Ложи мени ватру — да ми дима нема,
 »Помети ми дворе — да ми праха нема,
 »Носи мени воду — да ми труња нема«.
 Одговара вили — бијела Латинка :
 »Свекрвице моја — из горице вило,
 »Хајд' ти мени купи — дрво шимширово,
 »Ложиху ти ватру — да ти дима нема,
 »Хајд' ти мени купи — перо пауново,
 »Помешћу ти дворе — да ти праха нема,
 »Хајд' ти мени купи - од злата маштрафу,
 »Носићу ти воду — да ти труња нема«.

29.

КЛЕТВА НА МЕХМЕД КАПЕТАНА

- Еј, Крајино, што си невесела ?
 Што се, Таро, Зворник порушио

И Гласинац у жалост завио ?
 Како нећу бити невесела,
 Бог убио Мехмед капетана !
 Све покупи момке у низаме,
 И остави цуре неудане.
 Јадне каде, удовице младе.
 Све одведе, што је добро било,
 Не остави ни синке јединке,
 Ни који се скоро оженио.
 Он одведе везирова Асу,
 Из Зворника града бијелога,
 Који бјеше један у матере,
 Не бјеше му већ дванаест љета,
 Љешши бјеше од сваке ђевојке.
 Па погибе Везиревић Асо,
 Остаде му самохрана мајка.
 Бог убио Мехмед капетана !
 Није изун од нашег султана,
 Да јединке купи у низаме,
 Да га ђеца од Србије бране.
 А још и то не би јада било,
 Већ одведе Пашић Мухамеда
 Са Гласинца, поља широкога,
 Што се бјеше јако оженио,
 Племенитом Златком ефендином,
 Ми рцом тимар-дефтердара.
 Па погибе Пашић Мухамеде,
 Оста када, удовица млада.

30.

**ОД ЗМИЈАЊА РАЈКО И ЂУЛИЋ
БАРЈАКТАР**

Сан уснио од Змијања Рајко,
Да су вилу саватили Турци,
По имену вилу Иконију,
А његову милу посестриму.
Док је Рајко санак усањао,
Од земљице на ноге скочио,
Грлом виче двије вјерне слуге :
»Богом вами, двије вјерне слуге,
»Опрем'те ми дебела дората !«
Док му слуге коња опремише,
Он се јунак у одаји спреми,
Па он оде пољем и ширином,
Ка' 'но зв'језда небом и ведрином,
Управ иде у Јастреб планину.
Док изашо на Јастреб планину,
Дотлен га је обасјало сунце.
И он нађе на планини Турке,
Нађе Рајко хиљаду Турака.
И Турком је Бога називао,
Сви му Турци мјесто направише
Покрај скута личког Мустајбега.

Гледну Рајко уз јелу зелену,
 Кад ли стоји крај јелике вила,
 Бијеле јој савезане руке,
 Одузета крила и окриље,
 Покривена свиленом доламом,
 Сузе рони а гледа у Рајка.
 Рајко шједи, пије с Турпим' вино,
 Па ће рећи од Змијања Рајко :
 »Старјешино, лички Мустајбеже,
 »Ко ће мени поклонити вилу,
 »Ево њему једна чизма блага,
 »Каква блага — све жута дуката !«
 Проговара Булић Барјактару :
 »Не будали црни Каурине !
 »Не би' теби поклонии виле,
 »Да ми даднеш девет чизам блага,
 »Јер сам своју вјеру завјерио,
 »Да се јунак оженити нећу
 »Ни Туркињом, ни младом Влахињом,
 »Нег' бијелом нагоркињом вилом«.

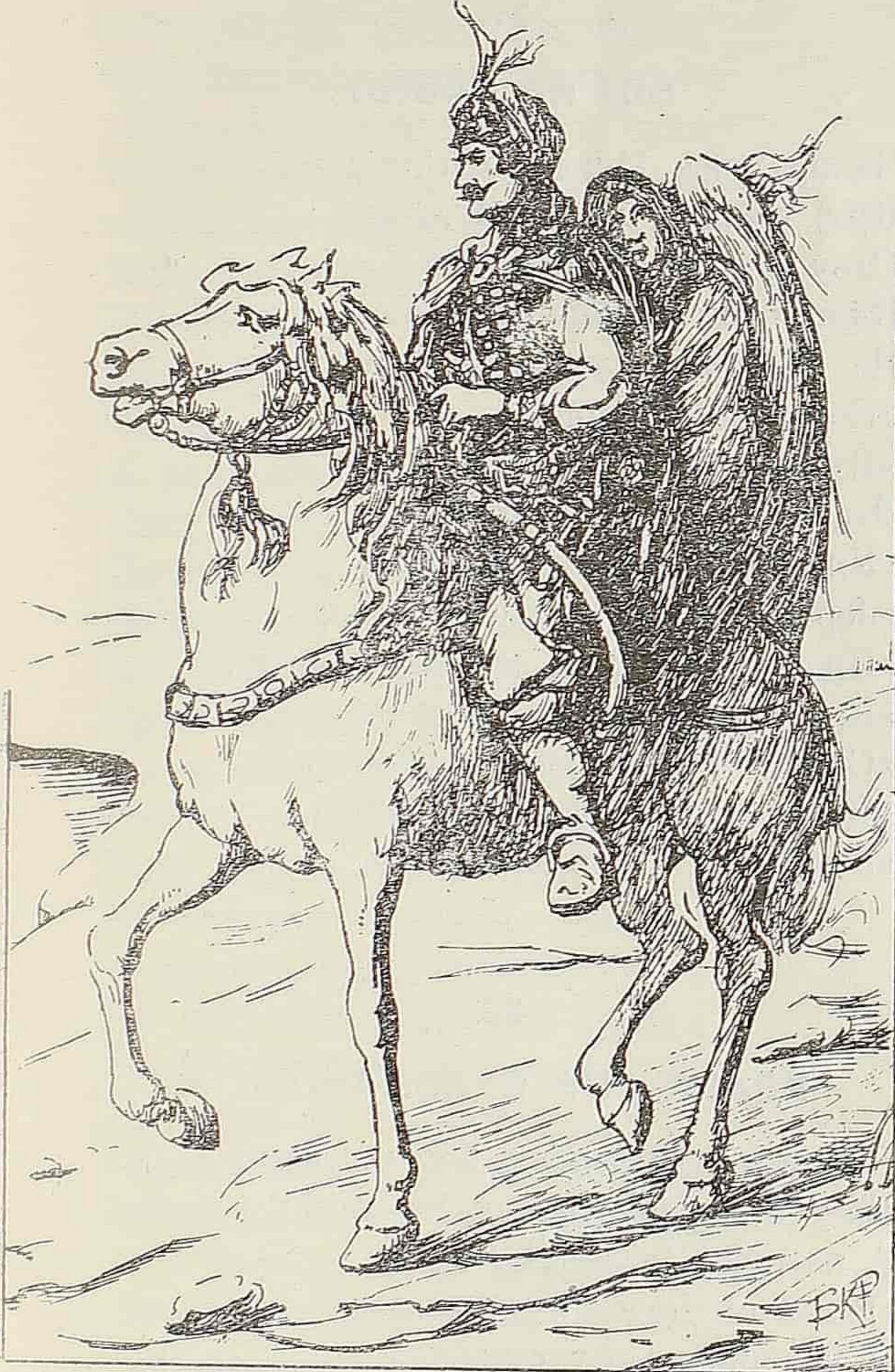
А повика од Змијања Рајко :
 »Господару, Булић Барјактару,
 »За што не би поклонии виле ?
 »Даћу теби девет чизам' блага,
 »Каква блага — све жута дуката,
 »Па ти гради по Удбини куле«.

А говори Булић Барјактару :
 »Кучко једна, црни Каурине,
 »Имам блага, градио сам куле !
 »Ако узмем бријаткињу хорду

»И тебе ћу оженити ш њоме !«
 Кад то зачу од Змијања Рајко,
 Удари му пламен уз образе,
 Па говори од Змијања Рајко :
 »На, Булићу, наздрави здравицу,
 »Па ћеш мени поклонити вилу.«
 Док то рече од Змијања Рајко,
 Одма' Рајко на ноге скочио,
 Па с' привати бријаткиње хорде,
 Која с'јече шишке од челика,
 Кад удари ћасу по перчину,
 На учкур би жива испливала !
 Он у Турке јуриш учинио,
 Посијече шест стотин' Турака,
 Утече му Булић Барјактару,
 Утече му стрму низ планину.
 Ал' повика вила Иконија :
 »Побратиме, од Змијања Рајко,
 »Зар погуби шест стотин' Турака,
 »Четир' стотин' бјежи у планину,
 »А остави душманина мога,
 »Па т' утече стрму низ планину !«
 А кад зачу од Змијања Рајко,
 Он окрену дебела дората.
 Кржаве му руке до лаката,
 У коњица ноге све четири.
 Док угледа Булић Барјактара,
 Он узима злаћану канџију,
 Па удара дебела дората,
 Куд га куца, све му кожа пуца !

Док сустиже Ђулић Барјактара,
 Па повика из грла бијела :
 »Чекај, кујо, Ђулић Барјактару,
 »Сад ћу тебе, кучко, оженити !«
 Кад достиже Ђулић Барјактара,
 Бордом ману, о'сјече му главу
 Па се врати натраг уз натраге
 И изиђе зеленој пољани.
 Уз јелику налазио вилу,
 Бијеле јој одријеши руке,
 Донесе јој крила и окриље,
 Па је баца за се на дората.
 И он иде зелену језеру
 И он опра своје бјеле руке,
 Те он шједе под јелу зелену,
 Шједе с вилом ладно пити вино.
 Кад се мало понапили вина,
 Ал' ето ти виле Анђелије,
 Старе мајке виле Иконије,
 А помајке од Змијања Рајка,
 Па с' поклони до земљице црне,
 Љуби Рајка у оба образа,
 Најпослије међу очи црне :
 »Вала теби, мој посинче Рајко,
 »Кад си моје ти отео д'јете,
 »От'о д'јете, Рајко, од Турака,
 »Да јој Турци не изгрде лишца !«
 Туј су били, ладно пили вино.
 Оде Рајко б'јелу двору своме,
 Одош' виле небу у ведрине.

1877

31.

БОЈ НА РАВЊУ.

Чадор пеће Мула Сарајлија,
 Крај Савице, украј Засавице;
 Саву пије Засавицу бије.
 Књигу пишу Сарајке ђевојке
 На кољено Мули Сарајлији:
 »Богом бабо, Муло Сарајлијо,
 »Пушћај момке остасмо ђевојке!«
 Њима Мула другу отписује:
 »Удајте се, Сарајке ђевојке,
 »Јер сам ваше момке иженио,
 »Црном земљом и зеленом травом,
 »Крај Савице, украј Засавице,
 »Све по реду један до друготога,
 »Да не жале један на друготога,
 »Удајте се, више не чекајте!«

32.

УДАРАЦ НА ВУКОМАНОВИЋЕ.

Књигу пише Ченгић Дервиш-паша,
 Пак је спрема бијелу Никшићу
 А на руке Златанићу Авду.
 Овако га Дедо поздрављаше
 И у књизи њему говораше:
 »Златанићу, градска буљубашо!
 »Чим ти ова бјела књига дође,

»Ти покупи тридесет грађана,
 »По Никшићу и око Никшића ;
 »Води чету Гацку пољу равну
 »Што пре доћеш, боље је за тебе :
 »Биће доста ћара за бећара.«
 Књигу даде хитру татарину,
 Кад је татар књигу прихватио,
 Он опкрочи хата ђогатаста,
 Оћера га бијелу Никшићу,
 А кад дође Златанића кули
 Пред кулом је коња оставио,
 Па изађе на бијелу кулу,
 Даде књигу Златанићу Авду,
 Кад је Авдо књигу проучио,
 Грохотом се на њу насмијао ;
 Па он стаде купити грађане,
 Све по пушци и десници руци,
 Који море стићи и утећи,
 На незгодну мјесту постајати,
 А од ране јаукнути неће,
 Ни крај себе уплашити друга.
 Када Авдо сакупи дружину
 Дружини је 'вако говорио :
 »Браћо моја, тридесет грађана !
 »Мени књига с Гацка поља дође,
 »Од Ченгића паше Дервиш-паше.
 »Зове мене Дедо до Липника
 »Са тридесет ваљанијех друга.
 »У књизи ме паша поздравио,
 »Да што прије Гацку пољу дођем —

»Биће доста ћара за бећара ;
 »Него браћо тридесет грађана !
 »Притежите на ноге опанке,
 »Приватите свијетло оружје,
 »Да идемо Гацку широкоме,
 »Па што нама Бог и срећа даде !«
 Кад то чуло тридесет грађана.
 Овако су њему говорили :
 »Буљубашо, Златанићу Авдо !
 »Јунаштво ти с' чуло на далеко
 »С тобом ћемо куд нас год поведеш !«
 Па се отлен чета подигнула,
 И одоше уз Дугу крваву,
 Ће су многе закукале мајке —
 Мучке Турци Дугу пријеђоше,
 Јер се боје од Црногораца.
 И тако им Бог и срећа даде
 Здраво они Дугу пријеђоше
 И дођоше у Голију равну.
 Када Турци бише у Голији
 Ту на јадну рају ударише
 И сваки јој зулум починише —
 Кољу овце а пеку јагањце ;
 Убијају пчеле пријесједе ;
 Докле Турци једу за вечером
 Дотле раја опанке им вада
 А када се они наједоше
 Онда траже, да им раја плати,
 Жватонице, што су вечерајућ'
 Своје зубе они иступили,

И вилице своје уморили,
 Све на друга по жута дуката,
 Буљубаши четири дуката,
 Плаћа јадна сиротиња раја,
 Јер јој другог излазишта нема!
 Ђе су хода четири сахата,
 Десет дана Турци оставише,
 Да би виши зулум починили,
 Док дођоше Гацку пољу равном,
 До Ченгића пребијеле куле.
 Када Турци пред кулу бијаху,
 Са куле их паша угледао,
 Па ишета пред бијелу кулу.
 Кад га виђе Златанићу Авдо
 Он је њему полетио руци,
 Ал' му не да паша пољубити,
 Но се с њиме у образ пољуби
 И пита га за јуначко здравље.
 Кад рекоше да су здраво били
 На кулу их паша изводио,
 У одаје Турке намјестио,
 Златанића води на чардаке.
 Кад на чардак они ишеташе,
 И попише каву и ракију
 Пита њега паша Дервиш-паша:
 »Што си ми се одоцнио сине?«
 А Авдо му стаде говорити:
 »Ја сам с' уз пут рачунао с рајом,
 »И у усул рају угонио,
 »Нека знаде куд пролази Авдо,

»Буљубаша од Никшића града. —
 »Но што си ме звао Гацку равну ?«
 А Дедо му вако говораше :
 »Јеси л' чуо, јеси л' упамтио,
 »За Бећира пашу царевога,
 »Са Ратаља — мога бабе ђеду ?
 »Кад начини пребијелу кулу
 »На Ратаљим' од девет тавана,
 »Без изуна царева везира,
 »Без фермана цара честитога.
 »Главари га за то оптужише,
 »Оптужише цару у Стамболу,
 »И пред њима влашка поглавица
 »С Јасеника Владисављевићу,
 »Кој' имаше царева фермана,
 »Да не дава данка ни харача ;
 »Ал' учинит' ништа не могаше,
 »Но га царе боље помилова,
 »Тада га је пашом поставио,
 »Над свом кршном земљом Херцеговом.
 »Када паша на Ратаље дође,
 »Стаде паша мудро управљати :
 »Он сву рају под харач удари,
 »Исијече српске поглавице,
 »Ал' не стиже гују под каменом
 »С Јасеника Владисављевића,
 »Но утече Саво у Русију,
 »Јер поруку на вријеме прими,
 »Од проклетог Хасанбеговића ;
 »Али не шће да бјежи Тодоре,

- »Млађи брате Владисављевићу,
 »Он покупи тридесет Ришњана,
 »Шћаше паши на кулу удрити,
 »Али паша мудра глава бјеше
 »На вјеру га паша домамио
 »Ис'јече му тридесет Ришњана —
 »Тад је њега паша објесио.
 »Сама оста удовица Сара
 »Од проклете ове породице.
 »Паша им је земље одузео,
 »Одузе им поље јасеничко,
 »Сари даде Вучје Јаметине.
 »Она се је тамо настанила
 »И нејако чедо породила,
 »Па је њему име нађенула,
 »Нађенула Вукоман дијете,
 »А сад сине од те породице
 »Има кућа Вукомановића.
 »Него да ти сад за Саву причам :
 »Када Саво дође у Русију,
 »Московска га дочека краљица,
 »Одма даде њему ђенералство.
 »Јеси л' чуо јеси л' разумио ?
 »Кад су Турци ишли на Озију,
 »Ударили Московској краљици ;
 »Тад' Москови Турке опколише,
 »Опколише, па их поваташе.
 »С њима бјеху босанске делије,
 »Од све Босне и Херцеговине,
 »И пред њима паша Бећир-паша,

»Пред Московим' ђенерале Саво,
 »Тад је Саво телале пустио :
 »»Ко год има од Херцеговине
 »»И од куће Хасанбеговића,
 »»Нека иде, нек' прими дарове««.
 »А ту б јеше до седам бегова,
 »Седам бега Хасанбеговића.
 »Они иду Саву ђенералу,
 »Бенерал их л'јепо дочекао
 »И свакога даром обдарио,
 »Па их пушта пребијелу двору,
 »Ал' с' не каза ко је и оклен је.
 »Када друго јутро освануло
 »Опет телал у војску завика :
 »»Ко год има овђе од Ченгића
 »»Нека иде, нек' прими дарове««.
 »Ту се грдно преварише Турци,
 »Те с' пријави седамдесет бега
 »Све од Босне и Херцеговине —
 »И пред њима Ченгић Бећир-паша,
 »С њим Ченгића бега седамнаест.
 »И још ћу ти неке беге причат',
 »Што са пашом пред Влаха одоше :
 »Од Требиња Ресулбеговићи,
 »А од Стоца Ризванбеговићи,
 »Из Мостара Алајбеговићи,
 »С Невесиња бази Љубовићи,
 »Из Никшића до два Мушовића
 »И са њима два Паришовића,
 »С Гацка равна два Звиздића млада,

»А из Кључа до два Тановића,
 »А из Фоче два Шахин-пашића
 »И остали, а што би их ред'о'?
 »Сви рекоше да јесу Ченгићи.
 »Кад их виђе ђенерале Саво,
 »Бирдем виђе пашу Бећир-пашу,
 »Бирдем виђе одмах га познаде,
 »Па овако њему говорио :
 »»Вид' Ченгићу, жалосна ти мајка,
 »»Сад ћеш мени Јасеник платити
 »»И мог брата милога Тодора,
 »»И његово тридесет Ришњана !«
 »Па ђенерал викну на целате,
 »Целати им поскидаше главе.
 »Ту погибе цвијет од Турака,
 »А од наше земље Херцегове.
 »Још су они несвећени сине !
 »Хоћаше их бабо осветити
 »А, мој бабо, Ченгић Смаилага,
 »Ал и њега Власи погубише —
 »Погуби га Церовић Новица,
 »У Дробњадим', купећи хараче
 »На ме оста аманет освете.
 »Па чујеш ли мој миосан сине !
 »Што сад има до пет братијенца
 »Од те куће Вукомановића,
 »Таквих сине у свом Гацку нема !
 »Што је Тока Вукомановићу,
 »Вазда носи токмакли шишану,
 »Неда с' ниђе помолит Турчину,

- » Да убере грма ја кукрицу,
- » Како би се ками огријао !
- » Па и мени зулум је чинио,
- » Скоро ми је избио дрвара,
- » Исјек'о му ужа на коњима ;
- » Ал' бих и те јаде алалио,
- » Него да ти друге јаде причам :
- » Што је Томо Вукомановићу,
- » Мудријега у свом Гацку нема,
- » Па га раја за кнеза из'брала,
- » А ја сам га мор'о потврдити,
- » Јер су данас рђава времена,
- » Ускогаћа нама запов'једа.
- » Три пута је у Мостар ходио
- » Код везира мене оптужио,
- » И он раји по харача снимима.
- » Још се, брате, силан удружио
- » Удружио с влашким конзулима,
- » Па би мог'о и главе ми доћи.
- » Него Авдо мој миосан сине !
- » Ја не смијем на њих ударити
- » Јер пашалук мог о б' изгубити —
- » А теби се ни разумит' неће.
- » Нег у јутру чим зора осване
- » Ударићеш Вукомановићим',
- » Освети ме мој миосан сине ;
- » А неће ти ништа помањкати,
- » Помањкати у Никшићу граду,
- » Док је мене на Лишнику равну.»
- Кад то зачу Златанићу Авдо,

Дервиш паши 'вако одговара :
 »Чуј Ченгићу, крило од Крајине !
 »Ја ћу сјутра тебе осветити
 »И ископат' кућу Вукомана,
 »Ни ђевојку оставити нећу,
 »К'о твој ђедо паша Бећир-паша,
 »Што остави удовицу Сару !«
 Овако се Турчин затјецаше,
 Ал' не вели Туре : »ако Бог да !«
 Као што му ни помоћи неће.
 Кад је Дедо њега разумио
 У чело је њега пољубио,
 Па дозива тридесет грађана
 И свакога редом даривао :
 Сваком даде по десет дуката,
 Златанићу намири стотину —
 Па им онда »хаир дову« даје.
 Кад у јутро јутро освануло,
 На хиљаду и осме стотине,
 И педесет и седме године,
 Двадесетог августа мјесеца
 Дигоше се на освету Турци,
 Прије зоре и бијела дана,
 Не би л' браћу спавајући нашли.
 Али ко ће преварит' вукове ?
 Ко ли ће их спавајући наћи ?
 Кад су они вазда на опрезу,
 Па чувају око куће стражу,
 Јер се љуто боје од Турака.
 Бјеше Ђоко јунак подранио,

Избудио браћу, соколове,
 Па пошили каву и ракију,
 Приватили свијетло оружје,
 Па пођоше свак на своју страну :
 Јово с Ђоком да обор обиђе,
 Томо с Луком да прегледа гувно ;
 Ђуро уз'о кола и волове,
 Те он згони на гувно снопове
 Истом они од куле одмакли
 У то стаса Златанићу Авдо, —
 Испред куле дозиваше Тома ;
 Ал' у кули никог не бијаше
 До Јоване, жене Јованове,
 Па се она јави са прозора.
 Кад угледа испред куле Турке
 Ђе јој они челе разбијају
 Тад повика грлом бијелијем :
 »Шта је Турци, ви од Бога нашли ?
 »Још ни Бога нијесте назвали,
 »А зулум сте чинити почели«.
 Ал' говори Златанићу Авдо :
 »Шут' Влахињо, муком замукнула,
 »Ја се с тобом инадити нећу ;
 »Нег ми кажи ће је сада Томо ?
 »Ђе је Томо, куд се ћео Ђоко ?
 »Да се крви од њих напојимо ?«
 Ал' то виђе Ђоко из обора,
 Чиме виђе, одмах позна Турке,
 Одма виђе добра бити неће
 Па потрча својој б'јелој кули

Поред њега Јован пристајаше,
 Са гувна их опазио Томо,
 Па је пред њих био искочио,
 И овако њима говорио :
 »Стишај с' Боко, на јад ударио !
 »Немој јутрос куће ископати,
 »Док ја видим рашта с' дошли Турци«.
 Оста Боко, Буро и Јоване,
 Томо с Луком оде б'јелој кули,
 Чим га згледа Златанићу Авдо
 Одмах пали пушку цеведрара
 Те он Тому испред куле гађа,
 Али Тому Бог и срећа даде,
 Мимо њега зрно пролетило,
 Те млађахна Луку погодило,
 У бедра му ногу саломило.
 Кад се Томо виђе на невољи
 Он покличе грлом бијелијем :
 »Удри Боко, весела ти мајка !«
 А Боко се кривну низ градину,
 За њим трче оба брата мила,
 Оба брата Буро и Јоване,
 Пали Боко токмакли шишану,
 Те он Авда Златанића гађа,
 Ал' га силно Туре заклонило.
 Силно Туре Мустафагић Пашо,
 Ђе је њега Боко погодио
 Згодиле га двије синцирлије,
 Сломише му токе на прсима,
 Сажгаше му срце у њедрима,

Паде Турчин у траву на главу.
 Пали Томо свога цевердара
 И он гађа Златанића Авда,
 Умаче се Љутовић Хасане,
 Те је њега Томо погодио
 У повије међу очи двије ;
 Жив се наже, мртав земљи паде.
 А кад виђе Златанићу Авдо,
 Ђе изгуби два најбоља друга,
 Он побјеже срамно без обзира ;
 А за њиме браћа кидисаше,
 Док из села Турке ишћераше,
 Па се онда кули повратише.
 Мисли Томо што ће и како ће ?
 Да би ишли у гору зелену
 Вакта није, јер је јесен мртва ;
 Да би бјеж'о ломној Гори Црној,
 Жао му је кућу оставити.
 Све мислио на једно смислио,
 Па овако Ђоки говорио :
 »Чујеш, мене, мој брате Ђокане !
 »Теби овђе више станка нема,
 »Него, брате, бјежи у планину
 »Па покупи јуначку дружину,
 »Ти се свети српском душмакину ;
 »А ја идем до Мостара града,
 »Тамо имам добрих пријатеља, —
 »Везиру ћу оптужити Турке,
 »Па шта нама Бог и срећа даде«.
 По том Луки ране замоташе,

И Јовани, жени Јовановој,
 Јер и она ј' у бој огрезнула,
 Од Турака рана допанула,
 Па се тада братски ижљубише
 Оде Ђоко, јунак, у планину,
 Да се свети српском душманину.
 Томо узја претила дората,
 Оћера га до Мостара града,
 Па све редом обиђе консуле
 И свакоме јаде испричао.
 Када ли га они научише,
 Онда оде, јунак до везира
 Те велику даву учинио —
 Још конзули њему помогоше
 Те му везир даде бујрунтију,
 Да га за то нико питат' неће.
 Док је Томо био у Мостару,
 Скочи Ђоко ломној Гори Црној,
 Те покупи десет-дванаест друга,
 У Сутјеску с њима запануо,
 И он чека Златанића Авда,
 Када ће се из Фоче вратити,
 Кудијен је срамно побјегао.
 Ту чекао два бијела дана, —
 А кад треће јутро освануло,
 Помолише с' уз Сутјеску Турци..
 Када их је Ђоко опазио,
 Одма своје друштво разредио
 Па је њима онда говорио :
 »Браћо моја, десет-дванест друга !

»Ви гледајте сваки по Турчина,
 »Ја ћу гледат Златанића Авда«.
 У томе се појавише Турци.
 Ђско пали токмакли шишану
 И он Авда Златанића гађа ;
 Добро гађа, још боље погађа,
 На добро га мјесто погодио
 Посред паса, укиде га с' гласа —
 Мртав паде у траву на главу.
 И остале пушке запуцаше,
 Ала банда, затури се кавга,
 Уз планину побјегоше Турци,
 Ал' их гоне наши витезови
 До Изгори док их доћераше,
 Осам глава њима откинуше ;
 Па одоше здраво и весело.
 А кад Томо дође Јасенику,
 Па кад виђе шта се починило
 Одиста се бјеше препануо,
 Јер се в'ома брате заратио
 Са никшићком крвавом Крајином.
 Те се мисли шта ће од живота ?
 Све мислио на једно смислио,
 Те он пише књигу шаровиту,
 Шару књигу шаље до Никшића.
 На кољено градском капетану ;
 У књизи га л'јепо поздрављаше :
 »О, чули ме, градски капетане,
 »Капетане, беже Мушовићу !
 »Дођи мени до мог Јасеника,

»Да се овђе људски побратимо —
 »Ево теби иљаду дуката«.
 Турци брате на паре поклапни,
 Још с'од Ђока и чете му боје,
 Те се они с Томом помирише
 За иљаду жутијех дуката,
 Ал' се Ђоко двору вратит неће
 Него оста јунак у планину,
 Да четује до суђена данка.

33.

ЈАБЛАНОВА ТУЖБА.

»Ој, јаблане, кликоване,
 »Што 'но синоћ кликоваше,
 »Каква ли ти нужда бјеше ?
 »Ил' те вода потопила ?
 »Или ватра погорјела ?
 »Или војска похарала ?
 »Или овце потирале ?
 »Ил' ђевојке потргале ?«
 Јаблан дрво одговара :
 »Нит' ме вода потопила,
 »Нити ватра погорела,
 »Нити војска похарала,
 »Нит' су овце потирале,
 »Већ ђевојке потргале.
 »Ил' ђевојке удајите,
 »Ил' јаблана не садите.«

БРАТАЦ И СЕСТРИЦА

Ој Невенко, мој Невенко,
 Нанесе ме коњ зеленко
 Кроз некакво често борје,
 Изнесе ме на Загорје.
 На Загорју вита јела
 А под јелом сибјан робље,
 У том робљу робињица.
 Туд' налази Рајко с мајком,
 Рајко мајци говорио :
 »Купуј, мајко робињицу !«
 То не даде мајка Рајку.
 Рајко мајку не слушао,
 Већ он купи робињицу.
 Кад су били на вјенчању :
 Пуне чаше крви сташе,
 Сташе пити — слијепљети,
 А ђакони — нијемљети.
 Онда рече Вуче ђаче :
 »Ој, Бога ти, робињице,
 »Да нијесте штогод својат ?«
 Одговара робињица :
 »Ој, здравља ми, Вуче, ђаче,
 »Не знам ништа да смо својат.
 »Ја сам луда заробљена,
 »Преко мора пренесена,
 »Остало ми девет брата :
 »Рајкић, Раде и Радоје,

»Милић, Миле и Милоје,
 »Дука, Лука и Никола
 »И још брата два имадем,
 »Ал' им име ја не знадем«.

 35.

ЧИСТО ЗЛАТО

Чисто злато крај пута сјеђаше,
 Па свилену мрежу плетијаше.
 Ко гођ туда путем пролазаше,
 Свак се чисту злату преклањаше.
 Прође Јово са својим слугама,
 Слуге му се злату преклонише,
 И Јован-бег преко седла бојна
 И то мало, да јој није жао.
 Изостаде слуга Милутине,
 Чисту злату стаде говорити :
 »Чисто злато, хоћеш поћи за ме ?
 »Не гледај ме, што сам Јову слуга
 »И ја имам дворе и тимаре«.
 Чисто злато тихо проговара :
 »Хајд отален, слуга Милутине,
 »Не бих теби ни робињу дала,
 »А камо ли млада пошла за те,
 »Залуду је, ти си Јову слуга.
 »Да ме проси и твој господаре,
 »Ни за њ' млада не бих полазила,
 »А камо ли за његова слугу ?«
 То је слузи врло мучно било,

Па казује Јову господару.
 И Јову је врло жао било,
 Одмах чисто испросио злато,
 Њезина је браћа поклонише.
 Одмах Јово свате покупио,
 Те он оде ђевојачком двору.
 Тамо су их л'јепо дочекали,
 Господским их даром даровали:
 Сваком свату по бошчалук дају,
 Јсван-бегу коња и ђевојку.
 Одведе је б'јелу двору своје,
 Па је вјенча себи за љубовцу,
 Па је љуби, кад год се пробуди.

36.

НЕ СЛУШАЈ ДУШМАНА

Подне вика а ја из Травника,
 Ињиндија у Мостару граду,
 Акшам ђелди, на бијелу двору.
 Док вечерах и шрозборих с мајком,
 Већ јација, ја под пенџер драгој,
 Кад ми драга с'јело сакупила,
 Па ми драгу друге расплакале:
 »Бона Маре, жени ти се драги
 »Из Травника, травничком ђевојком«.
 Њима драга тихо проговара:
 »Нек се жени, жељела га мајка,
 »Драгог мајка, драги ђевојака«.
 Оде јој се с'јело разлазити,

Моја драга ложницу стерати,
 Душек стере, сузама га пере,
 Јастук меће, пенџеру с' окреће,
 Јорган стере, па се разговара :
 »О, јоргане, моја сиротињо
 »И теби сам друга изгубила«.

Она леже у меке душеке,
 Како јекну, сва одаја звекну,
 Како хукну, цамли пенџер пукну,
 А ја јунак падох под пенџере.
 Нису јади што под пенџер падох,
 Вет су јади што ме видје драга.
 С пенџера ми јаде задаваше :
 »Што си дош'о један хорјатине ?
 »Хорјатине и хорјатски сине,
 »Јеси ли се другом оженио ?
 »Из Травника, травничком ђевојком ?«
 Одговара драги зачуђено :
 »Нисам душо, тебе не желио,
 »И тако се тобом оженио,
 »Ја ли тобом, ја ли земљом црном.
 »Моја драга, не слушај душмана !«

 37.

СВАЂА МАЈКЕ И ДЈЕВОЈКЕ.

Логом легла трава дјетелина
 Од котара до Јовина двора ;
 Траву желе секе Јованове,
 Што ужеле секе дјетелине,

Пред братове коње износиле :
 »Једте, коњи, траву дјетелину,
 »Јер вам ваља сјутра путовати,
 »Три, четири горе преходити,
 »Три јелове и три бршљанове,
 »Изаћ' ћете на поље Смиљево,
 »Видјећете коло дјевојака,
 »Завади се мајка и дјевојка.
 »За некакву везену мараму,
 »Мајка вели зету ће мараму,
 »А дјевојка брату рођеноме«.

38.

НИКАД ВИШЕ ВАША.

Разбоље се Мостарка девојка,
 У Мостару, граду бијеломе,
 Од мудрости, као од болести,
 Под прстеном, у старице мајке,
 За момчетом од Требиња града.
 Њој долазе два девојера млада,
 Доносе јој два прстена златна :
 »Снашо наша, хоћеш умријети ?«
 Девојка им тихо одговара :
 »Ил' да умрем, ил' да жива будем,
 »Никада се ваша звати нећу,
 »Јер ме ваша прекорила мајка,
 »Да сам њојзи очарала Ранка,
 »А ја јадна ни вид'ла га нисам,
 »Него синоћ на водици хладној.

»Кадгод дођем за гору, на воду,
 »Баца с' на ме зеленом јабуком,
 »А ја машем везеном марамом«.

39.

ЂЕВОЈАЧКИ ЈАДИ

Нови друме, жао ми је на те,
 Што мој драги отиђе низа те.
 Ја се на њег' јабучицом бацих,
 А он на ме ни каменом неће;
 Камено му срце материно,
 Која га је срдита родила.
 Јер га није весела родила,
 Као мене моја мила мајка,
 На ведрини, на чистој ледини,
 Вила повој од попалца траве,
 А пелене од букова листа,
 Узела ме у бијеле руке,
 Па носила двору бијеломе.
 У ком сам се млада одгојила,
 И памети свакој научила,
 И лијепо лице одхранила
 За доброта млађана јунака,
 Ког' је права одхранила мајка,
 Кој' је радит' добро научио
 И мудрости многе изучио,
 И који је стек'о себи име,
 Куд год ходим, да с' поносим њиме.

40.

ВЈЕРНО ДРУГОВАЊЕ.

Двије друге вјерно друговале,
 Колико су вјерно друговале!
 На једној се води умивале,
 О један се јаглук отирале,
 Вишњег Бога заједно молиле
 И од Бога срећу заискале:
 »Драги Боже дај нам добру срећу
 »Па заједно да се удомимо
 »За два брата и у једне дворе,
 »Да будемо двије јетрвице«.

Бог им даде па се удадоше
 И посташе двије јетрвице;
 До подне су везле и пјевале
 Двјема иглам' на једном ђерђефу;
 Од подне се љуто завадиле,
 Једна другој очи извадиле.

41.

САН ПРЕЧИСТЕ ГОСПОЈЕ

Сан уснила пречиста Госпоја
 Испред зоре уочи Божића:
 Ће јој дрвце ниче од срдашца,
 Па до неба врхом дохватило,
 По свој земљи гране разавило,
 И под гране земљу ухватило.
 Небеса се отворила сама,
 А земља се небу поклонила.

Затрубила Синај гора света
 Заиграло на истоку сунце.
 По гори се шума поклонила
 Од Тројуна полећела муња,
 Назаретске звјезде укинула,
 Ту се Госпа иза сна пренула
 Па дозива Симеуна слугу :
 »Слуго наша Симеуне стари,
 »Што сам чудо у санку виђела !«
 Па све Госпа право казивала.
 Осјети се Симеуне слуга,
 Да ће Госпа родит' Спаситеља,
 Јера му се анђел притворио
 И на јави Симеуну каз'о,
 Да Симеун умријети неће,
 Док не види Бога Спаситеља,
 Док га види и у руке прими.
 Па Симеун Госпи проговара :
 »О, Маријо, пречиста Госпојо,
 »Добар санак, а добру се надај !
 »Што ти ниче дрвце из срдашца,
 »То ћеш родит' Бога истинота !
 »Што је дрво до неба удрило,
 »До неба је божија судија.
 »Што се гране по земљи развиле
 »И пода се земљу ухватиле,
 »Вас ће народ Богу вјеровати,
 »Бог ће један свијету судити.
 »Што се само небо отворило
 »И земљица небу поклонила,
 »То ће бити к'о што си уснила.

»Што заигра на истоку сунце
 »И сама се шума поклонила,
 »А Синајска гора затрубила,
 »Све ће бити, пречиста Госпојо :
 »Заиграће од радости сунце,
 »А сама се гора поклонти,
 »Синај гора затрубиће сама ;
 »Што полеће муња од Тројуна
 »И укиде назаретске зв'језде,
 »То ће Јуди Бога затражити,
 »Назаретску ћеду посмицати,
 »Израиљски народ нагонити,
 »Да не творе Бога израиљског
 »Који ствара и који раствара.
 »Већ да творе Бога сребренога,
 »Што га Јуди од сребра излили«.

У ријечи, коју говорили,
 У Госпе се прса растушила,
 Те је Бога на прса родила.
 Небеса се отворише сама,
 А земља се небу поклонила,
 Сва се гора у земљу савија,
 А заигра на истоку сунце.
 Затрубила гора Јеросавска.
 Симеун се Богу поклањаше,
 Па са страхом Богу приступљује,
 А намеће на руке рукавце
 И потледа чудеса очима.
 У велику страху проговара :
 »Свети Боже, опрости ми гр'јехе,

»Ето виђех и дочеках дана,
 »Да је земља Бога дочекала.
 »Данас виђох чудеса очима,
 »И вјеровах Бога Спаситеља;
 »Виђех Бога пресветог очима«.

У страху се слуга препануо.
 Трети земља од божијег дара.
 Све су овце на ноге скочиле,
 Само једна у торини спава.
 Божија је дозивала мајка :
 »Црна била, што си легла сама !«

А и то је б'јела овца била
 У црно се руно претворила.
 Чобане је Госпа дозивала :
 »Изирајте овцу јаловицу,
 »Пеците је па се веселите ;
 »Покувајте бијеле погаче,
 »Донесите вино и ракију,
 »Зготовите медене цицваре !«

Све чобани Госпу послушали.
 А кад сунце земљу обасјало
 Стаде земља к'о што је и била.
 Чобанима радост и весеље,
 У радости Бога вјеровали.
 А Симеун први Бога прими
 Очим' виђе велика чудеса.

 42.

ДЕВОЈКА И РАТАР

Смиље бере Смиљана девојка,
 Смиље бере смиљу проговара :

»Смиље моје, ала си ми лепо!
 »За кога си тако лепо расло?
 »Ил' за попу што служи у цркви?
 »Ил' Јовицу самоуче ћака?
 »Ил' за Миљка, танана ратара?«
 Вели смиље Смиљани девојци:
 »Нисам расло за попа у цркви,
 »За цркву је китњасто босиље;
 »Нит' Јовицу самоуче ћака,
 »За њега су књиге староставне;
 »Већ за Миљка танана ратара,
 »Он ме бере и за капом носи,
 »Мене носи са мношвом се поноси«.

43.

ПЕРЧИНЛИЈА.

А мој драги, перчинлија,
 Дигни перчин са бијела врата,
 Не мами ме сваки час на врата;
 У мене је врло љута мајка,
 Не да мени излазит' на врата:
 »Бе ћеш, шћери, не било те мајци!
 »Кога чекаш, не ишчекала га!
 »Кога гледаш, не изгледала га!«
 А ја молим и говорим мајци:
 »Јеси л' мајко, икад млада била?
 »Јеси л' икад имала севдаха?
 »Је л' ти мио икад туђин био?«

44.

ЂЕРЂЕЛЕЗ АЛИЈА

Поранио Ђерђелез Алија
У Сарај'ву граду бијеломе ;
Тек попио на јутру ракију
По ракији каву шећерлију,
На бојали чибук запалио.
Кад свануло и сунце грануло,
До дората у подруме сиђе,
Па опреми косата дората,
Те дората води на ковача,
Да поткује косата дората.
Кад Алија међ' коваче дође,
Ја да видиш Ђерђелез Алије !
Не кује га, к'о се коњи кују —
Сам га кује, сам му ноге држи,
Рукама му чавле удараше,
А ноктима врхе одврташе ;
Још дорату коњу бесједио :
»Давор доро, давор добро старо,
»Сјутра ћемо преко Романије,
»Да ухватим до три харамбаше :
»Понајприје Грујицу дијете,
»Па другога : Старину Новака,

»И трећега Саву од Посавља,
 »Да их водим шехер Сарајеву.
 »Да их метнем у моју одају,
 »Да их раним љебом бијелијем
 »И дебелим месом овнујскијем;
 »Да их појим шербет медовином,
 »И шећерли вином и ракијом,
 »Да се имама пофалити чиме,
 »У механи међу јаранима.«

Мисли Алил нико га не чује,
 Ал' га слуша Грујица дијете.
 Дош'о Грујо у шер-Сарајево,
 Да хајдуцим' купује опанке,
 Да им купи праха и олова
 И кремена за пушке камења.
 Па кад Грујо зачу лакрдију,
 Опреми се брзо у Сарај'ву,
 Па ето га гори Романији.
 Како дође у своју дружину,
 Како дође Бога називаше
 И овако њима говораше :

»Дружинице, моја браћо мила,
 »Кад сам данас био у Сарај'ву,
 »Да вам чудо невиђено кажем,
 »Невиђено, ни приповиђено.
 »Виђох браћо, што видио н'јесам
 »Бе 'но један грдни Потурица
 »На чаршији коња поткиваше.
 »Не кује га к'о се коњи кују :
 »Сам га држи, сам му ноге кује,

»Рукама му чавле удараше
 »А ноктима врхе одврташе —
 »Па дорату коњу говораше :
 »»Давор доро, давор добро старо !
 »»Сјутра ћемо преко Романије,
 »»Да ухватим до три харамбаше —
 »»Понајприје Грујицу дијете,
 »»Па другото Старину Новака
 »»И трећега Саву од Посавља«.

»Но дружино, моја браћо драга,
 »Паз'те добро пута чавленика,
 »А ја одох преко Романије .
 »Па да кажем Староме Новаку
 »И да кажем Сави од Посавља,
 »Нек' с' и они спреме за мејдана,
 »Сјутра ће нас Алил полазити !«

То им рече, »остај збогом« викну,
 Па ето га преко Романије.
 А кад био на сред Романије,
 Нађе Грујо старота Новака
 И са њиме тридесет хајдука ;
 Па им свима Бога називао,
 А они му прихватише здравље.
 Тада Грујо полети Новаку,
 Родитељу пољубио руку,
 Па му онда говорити пође.
 Све му редом по истини каза,
 Што је чуо у шер-Сарајеву,
 Што је чуо и очим' видио,
 Па овако оцу говорио :

»Родитељу, Старина Новаче!
 »Добро пази пута чавленика,
 »А ја одох преко Романије,
 »Те да кажем Сави од Посавља
 »Нек се и он за мејдана спрема«.

Па ето га преко Романије;
 А кад био на крај Романије,
 Нађе Грујо Саву од Посавља —
 Па све њему по истини каза,
 Шта је чуо у шер-Сарајеву,
 Шта је чуо и очим' видио;
 Па овако Сави проговара:
 »Побратиме, Сава од Посавља,
 »Добро пази пута чавленика!«

Па он Сави »остај збогом« викну,
 Па ето га натраг у дружину.
 У л'јепо је доба долазио
 По акшаму у јације прве,
 Јер га бјеше данак оставио,
 А тавна га нојца приватила.
 А кад сјутра јутро освануло,
 Још не бјеше ни сунце грануло,
 Стаде јека горе Романије.
 Ал' ето ти Ђерђелез Алије
 На дорату к'о на горској вили;
 На дорату ноге прекрстио,
 Па узео седефли тамбуру,
 Ситно куца, јасно попијева,
 А уз сваку ријеч припијева:
 »Ђе си курво Новаковић Грујо?

»Данас ћу те уватити жива,
 »Бијеле ти савезати руке,
 »Везаћу те коњу у терћију
 »Као путник диван-кабаницу!«
 Мисли Алил нико га не чује,
 Ал' га Грујо и слуша и гледа,
 Па на друштво ршум учинио.
 Опалише тридесет пушака
 На Алила у прси јуначке.
 Но Алилу срећа добра бјеше,
 Не море га куршум да пробие.
 Кад се Алил у чуду видио,
 Он потеже сабљу димишћију,
 Па разгони по гори хајдуке —
 И уфати Грујицу дијете,
 Те му обје савезао руке,
 Па га коњу у терћију веже,
 Као путник диван-кабаницу,
 Па ето га преко Романије.
 Опет уз'о седефли тамбуру,
 Ситно куца јасно попијева,
 А уз сваку ријеч припијева :
 »Те си сада Старино Новаче ?
 »Стари вуче, из горе ајдуче ?
 »Десно сам ти саломио крило. —
 »Грујицу сам уфатио твога,
 »Бијеле му савезао руке,
 »Још и тебе мислим уфатити!«
 Мисли Алил нико га не чује,
 Ал' га Новак и слуша и гледа,

Па на друштво ршум учинио :
 »Дружинице, моја браћо драга,
 »Потпрашите пушке гарабине.
 »Па гађајте Беређелез Алију
 »И његово тридесет Турака ;
 »Ал' пазите, не убите Грују,
 »Јер је Грујо везан међу њима !«
 Дружина га хитро послушала,
 Опалише тридесет пушака
 На Алила у прси јуначке ;
 Ну Алилу срећа добра ти је,
 Не море га куршум да пробије.
 Кад се Алил у чуду видио,
 Он потеже сабљу димишћију,
 Па с Турцима разгони хајдуке,
 И уфати Старога Новака,
 Те му обје савезао руке
 Везана га гони са Турцима,
 Па ето га преко Романије.
 Опет уз'о седефли тамбуру,
 Ситно куца, јасно попијева :
 А уз сваку ријеч припијева :
 »Бе си курво Сава од Посавља ?
 »Оба сам ти саломоно крила,
 »Уфатио Грују и Новака,
 »Везане их гоним кроз планину,
 »Још и тебе мислим уфатити —
 »И б'јеле ти савезати руке;
 »Да вас водим шехер Сарајеву,
 »Да вас метнем у моју одају,

»Да се имам пофалити чиме.
 »У механи међу јаранима !«
 Мисли Алил нико га не чује,
 Ал' га слуша Сава од Посавља,
 Па дружини својој говорио :
 »Дружинице, моја браћо драга,
 »Немојте се који презарити,
 »На Алила пушку истурити,
 »Јер Алила куршум не пробија.
 »Да га море куршум и олово,
 »Не би Алил Грују пролазио,
 »А камо ли њега уфатио !
 »Нит' би прош'о старога Новака,
 »А још мање њега уфатио !
 »Но бацајте пушке у јелике,
 »А држите дрвље и камење,
 »На Алила јуриш учините —
 »Алилу је друштво изгинуло,
 »Гонећи се по гори с хајдуци';
 »Нема Алил до петнаест друга
 »Све рањено и искрвављено !«
 Кад дружина Саву саслушала,
 Побацаше пушке у јелике,
 А узеше дрвље и камење,
 На Алила јуриш учинише,
 Те Алила с коња оборише.
 Паде Алил у траву на главу,
 Алил паде, а Сава допаде,
 Те му б'јеле савезао руке.
 Па кад Сава савеза Алила,

Онда др'јеши Грују и Новака;
 А дружина пофатала Турке,
 Ни једнога поштедит не шћеше,
 Но свакоме главу одсјекоше.
 И Алила погубит' шћедоше,
 Али неда Сава од Посавља :
 »Немојте га браћо погубити,
 »Жива ћу га слати у Сарај'во.
 »Нека виде аге Сарајлије,
 »Шта ј' добио у гори с хајдуци';
 »Нек се има пофалити чиме
 »У механи, међу јаранима !«
 Па му ноте испод коња веже,
 А свеза му руке наопако,
 Везана га посла у Сарај'во,
 Још уза њ' га књигу оправно,
 Да га нико одр'јешит не смије
 Док не дође шехер Сарајеву.
 Онда рече Грујица дијете :
 »Побратиме, Сава од Посавља !
 »Добра није, нити му се надај;
 »Почеше нас по гори везати,
 »Ја ти више харамбаша н'јесам !«
 И Новак му исто проговара :
 »Ни ја више харамбаша н'јесам !«
 Па довикну из грла бијела :
 »Весели се горо Романијо,
 »Новак ти се покалуђерио !«

МАРКОВЕ САБЉЕ

Уранио Краљевићу Марко,
 Да он иде у лов у планину,
 Па ето га у другу одају,
 Ђе 'но стоји Марково оружје ;
 Ту му бјеше у одаји мајка.
 У чардаку на четири стране,
 Сва четири краја од дувара,
 Чивилуци један до другогa,
 На свакоме сабља објешена,
 Нека златна, а нека крвава.
 Гледа Марко сабље и разгледа,
 Коју ли ће сабљу припасати,
 Док завика Краљевића мајка :
 »Хеј Бога ти, Марко, сине драги,
 »Свачем бих се могла начудити,
 »А теби се ишчудит' не могу,
 »Што ће теби сабље оковане ?
 »Куд гођ идеш по једну доносиш,
 »Неке златне, а неке крваве.
 »Твоје су ми сабље додијале,
 »Што гођ има чардак чивилука,
 »Чивилуци један до другогa,
 »На сваком ти сабље објешене.
 »Да поскидаш сабље с чивилука,
 »Па да продаш за готово благо,
 »Платио би пола Цариграда,
 »Храна би ти до вијека била«.

Ту се Марко насмијао мајци :
 »Еј, старице, моја мила мајко,
 »Није Марко купов'о за благо !
 »Ово што су златне посјеклице.
 »То су, мајко, моје даровнице.
 »Ово што су у крв укапане,
 »Ово су ми сабље од мејдана.
 »Бе гођ Марко оде у сватове,
 »Дадоше ми сабљу од дарова.
 »Бе гођ Марко на мејдан изађе,
 »Свађе добих сабљу од мејдана.
 »Оне што су златне посјеклице,
 »Лако би се мени исплатиле,
 »Али оне у крв укапане,
 »Не би ми се лако исплатиле
 »Јер су сабље у јунака биле,
 »Кроз јуначке пролазиле руке,
 »И о тврди челик окушане;
 »Оклоп сјекле и чекрк челенке,
 »А нијесу себи нахудиле !
 »А да узмем златну посјеклицу,
 »Да ударим по оклопу тврду,
 »Сво би злато прсло у комаде,
 »А оштрице у коло савиле !«

 46.

ПАВЛОВИЦА МЛАДА

Сан уснила Павловица млада,
 Бе обасја сунце од истока,
 Уједе је гуја од запада,

Из бијела грла свекрвина.
 У јутро је млада уранила,
 Сан повиђе својој јетрвици :
 »Јетрвице, моја драга секо,
 »Какав сам ти ноћас сан уснила :
 »Бе м' уједе гуја од запада,
 »Из бијела грла свекрвина,
 »А обасја сунце од истока«.

Њојзи вели јетрвица млада :
 »То 'ш се санку лако домислити,
 »Што т' обасја сунце од истока,
 »То ће теби Павле с војске доћи,
 »И довести девет товар' блага;
 »Што т' уједе гуја од запада,
 »То ће нама умријет' свекрва.«

Они мисле нико их не чује,
 Ал' их чује стара свекрвица,
 Па је њима тихо говорила :
 »О, чујеш ли, снахо, Павловице,
 »Ти се нећеш по мом двору шетат',
 »Ван да Павле не дође са војске !«

У то доба халка на вратима.
 Јавила се снаха Павловица :
 »Ко то куца халком на вратима ?«

Јавило се момче нежењено :
 »Дај муштулук, млада Павловице,
 »Ево теби Павла господара,
 »Бе ти води девет товар' блага !«

Она млада муштулуке даје,
 Баш са грла дизију дуката.

У то доба Павле господаре,
 Под њим љуба коња прихватила.
 Не см'је Павле љубе ни гледати,
 Испод брка он се осмјехнуо.
 Оде Павле остарјелој мајци,
 Па јој синак руци приступио.
 Од себе га мајка отурила,
 Па овако њему говорила :
 »Хајд' отален, један невјерниче !«
 Опет Павле мајци приступио,
 Од себе га отурила мајка.
 Пита Павле своју милу мајку :
 »Шта је теби, остарјела мајко ?
 »Зар ти није снаха угодила ?«
 Одговара остарјела мајка :
 »Три пут до сад у род је ходила,
 »Све три пута чедо донијела
 »И сад јој је живо под појасом«.

Гледа Павле с демира пенџера,
 Ђе му љуба вране коње вода,
 Диба јој се по земљици вуче,
 Ђемер јој се по бедрима плаза,
 Нити чеда, ни од чеда гласа.
 Проговара Павле господаре :
 »Ој, Бога ти, остарјела мајко,
 »Нема чеда, ни од чеда гласа«.

Њему вели остарјела мајка :
 »Харам теби моја храна била,
 »Ако нећеш погубити љубу !«
 Њојзи Павле тихо говораше :

»Зашто, мајко, да од Бога нађеш ?«
 И опет му харамила храну :
 »Харам теби моја храна била,
 »Ако нећеш погубити љубу !«
 Павле узео оштру ћемерлију,
 Па је меће себи под доламу,
 Оде љуби у шикли одају.
 Љуба бјеше ложницу прострла
 Па устала Богу се молити,
 У то доба Павле у одају.
 Очима је сабљу сагледала,
 Па је млада Павлу говорила :
 »Авај, Павле, мио господаре,
 »Не губи ме у шикли одаји,
 »Већ ме води на росну ливаду,
 »Па ти види, Павле, господаре,
 »Је л' истина што ти мајка каже ?«
 Одведе је на росну ливаду;
 Љуба га је опет заклињала :
 »Не губи ме по бијелу врату,
 »Већ ме губи по свилену пасу,
 »Па ти види, Павле, господаре,
 »Је л' истина што ти мајка каже ?«
 Ману ћордом и десницом руком,
 Прес'јече је по свилену пасу.
 Ђе је њојзи глава полећела,
 Четећи је тихо говорила :
 »А нека те, моја свекрвице,
 »Боловала девет годин' дава,
 »Ни умрла, нити пребсљела,

»Док од мене халал ни искала!«
 Ђе је њојзи капца крви пала,
 Ту мирисна ружа проицала.
 Кад то виђе Павле господаре,
 Даде Павле девет товар' блага,
 Па сагради манастир код љубе,
 Па опреми вјерну љубу своју.
 Њега кара братић Јован-беже :
 »Шта уради мој миосни брате?«
 Одговара Павле господаре :
 »Да сам слуш'о милу мајку своју,
 »До сад би их девет погубио«.
 Па се мила браћа алалише,
 Оде Павле главом по свијету.
 Мало вр'јеме за дуго не било,
 Ни година, нити половина,
 Разбоље се остарјела мајка,
 Боловала девет годин' дана,
 Кроз кости јој проицала трава,
 А кроз уста грка чемерика.
 Молила се Јову сину своме :
 »Носи мене гробу снахе моје,
 »Неће ли ми мртва опростити,
 »Нећу ли се душом растанути?«
 Младо момче за Бога хајаше,
 Однесе је гробу миле снахе.
 Кад су били до црквених врата,
 А из цркве нешто проговара :
 »Не нос' даље божју отпадницу!«
 Тако су је три пута носили.

Трећи пут јој из гроба говори :
 »Хајд' отале, божја отпаднице !
 »Да Бог да се с душом раставила,
 »Ал' те црна земља не примила,
 »Црна земља ни зелена трава,
 »Па ни она студена водица !«
 То је вр'јеме мало потрајало,
 Мало вр'јеме, али дуго није,
 И умрије остарјела мајка.
 Три пут су је у гробље копали,
 Сва три пут је земља избацила.
 Три пут су је у траву бацали,
 Око ње је трава пресакнула.
 Већ се њима тешко додијало,
 Бацаше је у то море сиње,
 Ал' је море на крај избацило.
 Виш' ње тракћу орли и гаврани :
 »Ми нећемо отровнога меса !«

 47.

ПЕРО ЧОБАНИН

Цмиље, миље, беру л' те ђевојке ?
 Мој дилбере, што ме брати неће !
 Кад од мене сва гора мирише,
 И у гори извор врело ладно,
 Ђе болује Перо чобанине :
 Постеља му трава и земљица,
 Покрива се небом и облаком,
 Хладан камен јастуци под главом,

А дворе га јеле и омаре;
 Виор вјетар понуде му спрема,
 Од мириса планинског јаблана;
 А поји га соко тица сива,
 Хладне воде у кљуну доноси;
 Умива га киша из облака,
 Лице брише магла са планине;
 Походе га мравићи из траве,
 Погледају листићи са гране,
 А љубе га из горе бубице,
 Милује га са висине сунце;
 Ш њим говоре тице из горице,
 А жале га са неба звјездице,
 А буди га глас горскога вука.
 Открива га зора од истока,
 Мелем дају из горе славуји,
 А грли га одгојена трава,
 А кити га плодносна храна,
 А чува га извор вода хладна;
 Поздравља га риба са извора,
 Пјевају му изворски валови,
 Дозивају шумски голубови;
 А стадо му свети Саво чува
 Сама фрула у планини свира,
 Саме иду на торину овце,
 А сабља му покрај бедре спава,
 А служи га виш' главе челенка,
 И токе му жуберкају саме:
 »Што нам ово Перо не устаје?«
 Дочула је у селу ђевојка,

Да болује у планини Перо ;
 Украде се у планину дође,
 Младог Пера код извора нађе.
 Па га цура кроз сузе дозива,
 Али јој се Перо не одзива.
 Пера гледа, Перо не погледа,
 Пера љуби, Перо се не буди,
 Јер се Перо веће преставио.
 Ђевојка га сузам' умивала,
 А косама лице отирала ;
 Сама цура сахранила Пера,
 Сахранила, па га ожалила ;
 До гроба му грану посадила,
 А са главе косом окитила,
 Да се знаде ко је ожалио :
 Да је цура Пера ожалила.
 Око воде јеле посадила,
 Нека буде вода хладовита :
 Ко је пије, нек покој предаје.
 Људи кажу, нијесам видио,
 Да је било, када се чинило,
 И остало тако спомињање,
 Па казују ће је мјесто било,
 Сад се зове Перова Пољана,
 А зову се Воде Ђевојачке.
 А спјевали по прилици људи,
 Те остало само спомињање,
 Нама браћо здравље и весеље.

48.

НИЈЕМКИЊА МАРА

Мајка Мари косу плетијаше,
 У косу јој бисер уплеташе,
 Плетући је мајка свјетоваше :
 »Маро моја, драго д'јете моје,
 »Сад ће доћи господа сватови.
 »Када дођеш Јованову двору,
 »Не говори за три б'јела дана,
 »Нек' се твоје секе поудају
 »И родице првобратучеде«.

Луда Мара мудре сјете прима,
 Стид је Маре упитати мајке :
 Ал' јој рече три године дана,
 Ал' јој рече три бијела дана ?
 То се лудој учинило Мари,
 Да не збори за три годинице.
 У та доба господа сватови
 Одведоше племениту Мару.
 Н'јема била за годину дана.
 Јовану је говорила мајка :
 »Врати, сине, нијему Марију !«
 Одговара челебија Јово :
 »Нећу, мати, док ми роди сина«.

Роди Мара два близанца сина,
 Мара роди а не проговори.
 Хатор било бегу Јованбегу,
 Хаторније Јовановој мајци.
 Проговара Јованова мојка :

»Врати, сине, нијему Марију,
 »Мара ће ти н'јему дјецу рађат',
 »Другом ће те оженити мајка,
 »Из Новота, Новопазаркињом,
 »Она ће ти говорити с мајком«.
 Оде Јово у одаје Мари,
 Па овако њојзи проговара :
 »Дај ми, Маро, златне прстенове,
 »Мајка ми је испросила злато«.
 Мара даде, а не проговори.
 Па одоше господа сватови,
 Да доведу Новопазаркињу.
 Мисли Мара мисли свакојаке,
 Све мислила на једно смислила :
 Скочи Мара на ноге лагане,
 Стере кулу дибом и кадиѓом,
 Оправи се што год љепше море,
 Метну на се бисер и дукате
 И оправи до два сина своја.
 Сједе Мара на демир-пенџера
 И на крило два близанца сина.
 Она гледа низ поље зелено,
 Кад се поље маглом замаглило,
 Од силнога свата и коњика.
 Воде Јову лијепу ђевојку.
 Проговара Новопазаркиња :
 »Мој ђевере, од злата прстене,
 »Чиј' су оно пребијели двори ?
 »Шта се сјаји кули на пенџеру ?
 »Ил' је дмба међу терзијама ?

»Или ћерћец међу везиљама ?
 »Ил' је снаха међу ђеверима ?«
 Одговара млађани ђевере :
 »Снахо моја, лијепа ђевојко,
 »Оно наши пребијели двори.
 »Што се сјаји кули на пенџеру,
 »Није диба међу терзијама,
 »Нит' је ћерћец међу везиљама,
 »Него снаха Јованбеговица,
 »На крилу јој два близанца сина,
 »Снаха моја, а иноћа твоја«.

Све јој каза, што је и како је.
 У то доба пред дворе дођоше.
 Ђе 'но сједи нијема Марија.
 Проговара Новопазаркиња :
 »Божја помоћ нијема Маријо !
 »Што ћеш јадна од живота свога ?
 »С киме мислиш вечер вечерати ?
 »Коме ли ћеш лећи у ложницу ?«
 Проговара нијема Марија :
 »Бог дај' добро, брзоговоркињо !
 »Брзо своју походила мајку,
 »Ни љубљена, ни омилована,
 »Ни по двору рухо разметнула.
 »Вечераћу са два своја сина,
 »У ложницу — Јову господару«.

Ту бијаше танана робиња,
 Она лети кули низ скалине,
 Па дозива Јова господара :
 »Дај муштулук, Јово господаре,

»Проговори нијема госпоја!
 Све му каза, што је и како је.
 То је Јово једва дочекао,
 Даде њојзи стотину дуката:
 »На то теби танана робињо,
 »Ја ћу теби рухо сакупити,
 »Удаћу те као своју секу«.
 Оде Јово на високу кулу,
 Проговара челебија Јово:
 »Маре моја, вјерна љубо моја,
 »Сад шта ћемо од л'јепе ђевојке,
 »Да је двору натраг повратимо?«
 Њему вели нијема Марија:
 »Јованбеже, мили господару,
 »Ти је немој натраг повраћати,
 »Од Бога је велика грјехота,
 »А од људи зазор и срамота.
 »Ти имадеш брата нежењена,
 »Вјенчај брату лијепу ђевојку!«

ЛАКИ САЛАНЦАЦИ

У Мостару, на јењи пазару,
 Пометени бијели сокаци,
 Повезани лаки саланцаци
 У авлији Бећирбеговице.
 Ту се љуља мало и велико,
 Понајвише челебија Мујо,
 Одломио од бадема грану.

Љуто куне Бећирбеговица :
 »Бог т' убио, челебија Мујо,
 »Што одломи од бадема грану ?
 »У мене је шћерца јединица,
 »Ништа друго окусити неће,
 »До л' бадема и слатка шећера !
 Одговара челебија Мујо :
 »Муч' не куни Бећирбеговице,
 »Дебло ћу ти златом овијати,
 »Грану ћу ти бисером китити
 »Шћерцу ћу ти за љубу узети«.

 50.

РЪО, ЧАЪО !

Ја за дуго козе пасох,
 У мене је стрина ђаво,
 Цуру ми је испросила
 У злу селу, у Драчеву.
 Сна свадбу уговара :
 Да не води вране коње,
 Веће кола од олова
 И волове, соколове.
 Кад су тамо долазили,
 На кола је навалили.
 Сладе кола шкрипутање,
 А волова рикутање,
 Вслогоња викутање :
 »Ђа волови, соколови,
 »Нит' је брашно, ни шеница,
 »Већ кућница, домаћица.«

Кад су двору долазили,
 Двоја врата извалише,
 Док у кућу уведоше.
 Јунгу масла потрошише,
 Док јој косу намазаше ;
 Два гребена саломише,
 Док јој пусту расправише.
 Кад се свадба разметнула,

Одмах мома стаде викат' :

»Рђо, чађо, домаћине,
 »Двор помети, воду носи,
 »Умијеси овсенице,
 »Прибав' хљеба бијелога,
 »И још вина црвенога.«

Ја се нађох на невољи
 И прибавих све што рече.

Кад би доба од вечере,
 Дође мома чак из села,
 Чак из села, а са прела,

Па овако бесјеђаше :

»Рђо, чађо, домаћине,
 »Донес' хљеба бијелога,
 »И винашца црвенога,
 »Ту господску вечерицу«.

Ја се нађох на невољи,
 Све учиних, што ми рече.

Сједе жена вечерати,

Она хљеба бијелога,

А ја, јадан, овсенога ;

Она вина руменого,

А ја воде са бунара.
 Кад вечера, подиже се,
 Од' у село свом јарану,
 А ја с мацом на оцаку.
 Мачка мјау, а ја јао,
 Мачка миша, а ја ништа.

 51.

ОД ЗЛА МАЋЕХИНА

Лов ловио Бисерлија Мујо,
 Испод Ливна, по билим стинама,
 Па улови срну и кошуту
 И јеленче, злаћаних рогова,
 Липу Мејру у танкој кошуљи.
 Говорио Бисерлија Мујо :
 »Липа Мејро, да ниси вилена,
 »Тер се бавиш међу кошутама ?«
 Говорила прелијепа Мејра :
 »Нисам ботме, Бисерлија Мујо,
 »Веће твоја она иста Мејра,
 »Побјегла сам од зла маћехина.«

 52.

СВАТОВИ НА ОДМОРИШТУ

Акшам свате у гори затече,
 Сви сватови по гори падоше,
 Бевер с' снахом под жуту наранцу.
 Од наранце бехар отпадале,
 Бевојка га у ките кићаше.
 Бевер снахи тихо говораше :

»О снашице бисер севлијице,
 »Што ти китиш у ките бехаре?
 »Зар ти немаш господскога дара?«
 А вели му лијепа ђевојка:
 »Мој ђевере, од злата прстене!
 »Ако дођем у господске дворе,
 »Доста дара и кита бехара!
 »Ако дођем у хорјатске дворе,
 »Да донесем девет мазги дара,
 »И то би се мало учинило!«
 А ђевер јој тихо проговара:
 »Ти не идеш у хорјатске дворе,
 »Већ ти идеш у господске дворе,
 »За мог брата, за господичића!«

 53.

ТРИ МАНЕ.

Бег Јован-бег жарко сунце пита:
 »Жарко сунце, је л' колико рано?
 »Могу л' доћи на Цетиње равно?
 »На Цетиње, на врело студено?«
 Жарко сунце њему одговара:
 »Мореш, Јово, колико ти драго.«
 Јово пође, на Цетиње дође,
 На Цетиње, на врело студено,
 Па од себе отури оружје,
 Па се стаде водом умивати
 И студеној води говорити:
 »Еј, Цетиње, моја водо хладна!

»Претури ме преко себе млада,
 »Тамо ми је и отац и мајка,
 »А и моје испрошено драго;
 »Три га мени куде кудеције:
 »Један каже: »малено ти злато!«
 »Други каже: »плава ти је драга!«
 »Трећи каже: »руха не имаде!«
 »Који каже малено ми злато,
 »Малу ћу јој чоху покројити.
 »Који каже плава ми је драга —
 »Очи плаве, а обрве вране,
 »То се двоје погодити море.
 »Који каже руха не имаде,
 »Ни ја јунак рода не имадем,
 »Па се и то погодити море.«

 54.

ПОБРАТИМ И ПОСЕСТРИМА

Цмиље брала лијепа ђевојка,
 Цмиље брала, у Бугаре зашла.
 Све Бугаре редом братимила,
 А највише Бугарина Јова:
 »Богом, брате, Бугарине Јово!
 »Изведи ме из земље Бугарске,
 »Брез љубљења и брез миловања.«
 Туђин јунак за Бога хајаше,
 Изведе је из земље Бугарске
 Брез љубљења и брез миловања.
 Кад су били на крај Бугарије,
 Виђеше се једни б'јели двори

И пред двором софа од мерџана,
А на софи дивно коло игра.

Посестрима побратима пита :

»Побратиме, чије је весеље ?«

»Посестримо, твога побратима.«

»Побратиме, камо ти ђевојка ?«

»Посестримо, водим је за руку.«

»Побратиме, ујела те гуја !«

»Посестримо, твоји ситни зуби.«

»Побратиме, загрмило на те !«

»Борме нек' ће и пуцати на ме,

»Ја ћу твоје обљубити лице !«

55.

СЕДАМ УДОВИЦА

Подигло се седам удовица,

Из бијела шехер Сарајева,

Босоноге, без жутих папуча,

Гологлаве, без б'јела чембера.

Куд иђоше у Стамбол дођоше,

Бир дођоше цару униђоше :

»Аман, щаре, свечево кољено,

»Каква имаш тимар дефтердара,

»И његова до два сина млада,

»Зулум чине, да не може горе.

»Погуби нам седам старјешина,

»Остаде нас седам удовица,

»И у сваке оста сјеротица.

»У госпоје Алибеговице,

»У ње оста троје сирочади !«

Кад то чуо царе од Стамбола,
 Он направи турали фермана,
 Да погуби тимар дефтердара,
 И његова до два сина млада.
 Те га даје Тоши Хасан паши,
 Паша оде шехер Сарајеву. —
 Сан уснила дефтердаровица,
 Ђе на њојзи атлас кумаш бјеше,
 Оба два јој скута изгорјеше,
 Оба скута и оба рукава.
 На крилу јој два б'јела голуба,
 Ни на једном русе главе нема,
 Сан казује дефтердара мајци.
 Проговара дефтердара мајка :
 »Ја, зла санка, моја невјестице,
 »Ја, зла санка, жалосна ти мајка !
 »Ти га снила теби се сколио,
 »А у твоје браће Атлагића !«
 Проговара дефтердаровица :
 »Ханум Ханко, дефтердара мајко,
 »Шта су теби моја браћа крива ?
 »Теби крива што су мени жива ? !
 »Гдје се снιο ту се и колио !«
 Кад то чуо тимар дефтердаре,
 За љубом се оштром ћордом баци ;
 Свекрва је скутом заклонила. —
 Паша дође б'јелу Сарајеву,
 Не хтје паша ући у Сарај'во,
 Већ разаци б'јеле чадореве,
 На Горици, ниже Сарајева. —

Бирдем паша паде на Горицу,
 Одмах посла два своја каваза,
 Да му зовну тимар дефтердара.
 Када дође тимар дефтердаре,
 Л'јешо га је паша дочекао,
 Па га опет дома повратио.
 Далеко га угледала мајка,
 Јеш је даље пред њег' ишетала,
 Ишетала на врх мердевина.
 Стара мајка дефтердара пита :
 »Како га је паша дочекао ?«
 Одговара тимар дефтердаре :
 »Добро ме је паша дочекао,
 »Него чуј ме, моја мила мајко ;
 »Хајде сићи у нове мутваке,
 »Па ти сведи моју вјерну љубу,
 »И Ајкуну моју милу секу,
 »Па начини господску вечеру.
 »Што је слано, мишћем и амбером,
 »Што је слатко медом и шећером.
 »Сложи мајко до три бошчалука,
 »Један паши, други хазнадару,
 »Трећи мајко пашину ћехаји.«
 То је мајка послушала сина ;
 Јемек спрема што се боље може,
 Бошчалуке штогод љепше може,
 И опреми паши на Горицу.
 Говорио паша Хасан паша :
 »Вечеру му натраг повратите,
 »Бошчалуке под чадор свратите,

»Дефтердара мени доведите.«
 Доведоше тимар дефтердара,
 И његова до два сина млада,
 Лијешо их паша дочекао,
 Бојали им чибук запалио,
 Па извади турали фермана,
 Те он пита тимар дефтердара :
 »Јесил' мути Богу јединоме ?
 »И нашему цару честитоме ?«
 Онда вели тимар дефтердаре :
 »Јеси л' мути Богу јединоме ?
 »И нашему цару честитоме,
 »Узми благо, а не узми главе !«
 Говорио паша Хасан паша :
 »Н'јесам дош'о блага узимати,
 »Већ сам дош'о тебе погубити !«
 Макну паша на своје целате,
 А целати један на другога,
 Погубише тимар дефтердара,
 И његова сина Силихтара.
 Хаџ' Омер се с пашом надговара :
 »Хасан паша Маџар од Маџара-
 »Родила те Маџарица Мара !
 »Ми хаџије од тол'ко година,
 »Седам пута на ђабу ходили ,
 »Све по седам хаџија водили.«
 Проговара паша Хасан паша :
 »Роди Мара Босни господара,
 »Па погуби тимар дефтердара,
 »И његова сина Силихтара,

»Па сад хоће Хаџ' Омера млада.«
 Макну паша на своје целате,
 Погубише Хаџ' Омера млада,
 Глас до гласа, хабер до хабера,
 Хабер дође дефтердара мајци.
 Боса мајка на Горицу дође,
 Па говори Тоши Хасан-паши :
 »Аман паша, аман господаре,
 »Аман паша царскога ти хљеба,
 »Поклони ми рухо дјевојачко,
 »Јер сам ћерку за туђина дала,
 »Да је туђи јунак не прекори,
 »Прво јутро пред туђом матером !«
 Проговара Тошо Хасан паша :
 »Ханум Ханко, дефтердара мајко,
 »Ти препртљај чеиз дјевојачки,
 »У зелену башчу Чемерлину !«
 Па се врати дефтердара мајка,
 И препртља чеиз дјевојачки,
 У зелену башчу Чемерлину.
 Паша дворим' живу ватру даде,
 Јесам чуо гдје говоре људи,
 Да су двори за мало горели,
 Од дан, до дан, пуних петнаест дана.
 Нсве паша начинио дворе.
 Када паша начинио дворе,
 Ударише пашине борије,
 А пукоше на граду топови,
 Вјенча паша дефтердаровицу.

56.

РАЈКО ОД ЗМИЈАЊА И КРАЉЕВИЋ
МАРКО

Какав бјеше делибаша Марко,
А какав је данас у тавници,
У тавници од Азака краља!
Тавница је кућа необична,
У њој лежи вода до кољена
И јуначке кости до рамена;
Оће змије да очи попију,
А акрапи да изгрде лице,
Пишти јадан по тавници Марко,
Пишти јадан до Бога се чује,
У Србију често поручује,
За њ'га Срби никако не знаду.
Примиче се Краљевићу Марко,
Примиче се тавници на пенџер,
Да б' углед'о иђе иког свота,
Ја ли коња ја л' млада јунака.
Ал' не море никог угледати,
Нег' угледа Бегу Циганина.
Грлом виче Краљевићу Марко:
»Побратиме, Бего Циганине!
»Братимим те Богом великијем,
»Примакни се тавници на пенџер.

»Да ти, брате, двије р'јечи кажем!«

А Бего му за Бога примио,
Примаче се тавници на пенџер,

Њему вели Краљевићу Марко :

»Побратиме, Бего Цитанине,

»Ајде, брате, у нову чаршију,

»Донеси ми лист књиге бијеле,

»Да ја пишем куд сам наумио«.

Оде Бего у нову чаршију,

Донесе му лист књиге бијеле.

Марко узе перо и артију,

Па с' удара пером у образе,

Од образа крви уватио

И бијелу књигу накитио,

Па је даје сивоме соколу :

»О, соколе, моје десно крило,

»Носи књигу Дољу Милошеву,

»А на руке побратиму моме ;

»Подај њему лист књигу бијелу«.

Соко узе лист, књигу бијелу

И метну је под лијево крило,

Па је носи Дољу Милошеву.

Кад је дош'о под бијелу кулу,

Он се пење кули у висине,

Па удара крил'ма у пенџере.

Пенџери се сами отворише,

Кад ли шједи Милошу војвода,

До Милоша од Змијања Рајко,

А до Рајка Бановић Секула.

Они шједе, мрко пију вино.

Соко паде Милошу на крило,
 А Милош га пригрлио руком,
 Па говори сивоме соколу :
 »Ево мени сивога сокола,
 »А сокола побратима мога !
 »Ево има девет годин' дана
 »Кô ја побра видио нијесам.
 »Све сам преш'о земље и градове,
 »Све тражећи побратима свога,
 »Ал' ћу данас ево чути за њ'га«.

Па соколу подигнуо крило,
 Испод крила књигу извадио,
 Па је Милош књигу проучио.
 Када виђе шта му књига каже,
 Он говори од Змијања Рајку :
 »Побратиме од Змијања Рајко,
 »Ево мени књиге шаровите
 »Од нашега доброг побратима,
 »Побратима Краљевића Марка ;
 »Тешка му је мука додијала
 »У тавници од Азака краља.
 »Тавница је кућа необична,
 »У њој лежи вода до кољена
 »И јуначке кости до рамена,
 »По њој плове змије и акрапи,
 »Змије кољу, а акрапи тризу ;
 »Оће змије да очи попију,
 »А акрапи изгрдише лишце.
 »И данас су пресудили Турци,
 »Док осване петак, турски светац,

»Да ће њега погубити Турци
 »На широку пољу азачкоме
 »Ајмо, побро, у Азак чаршију,
 »Не би л' вид'ли побратима свога,
 »Не би л' њему опростили руке
 »И отели са животом главу«.

А говори од Змијања Рајко :
 »Побратиме, Милошу војвода,
 »Ајмо, побро, окајати побру.
 »Рад бих био, мио побратиме,
 »Рад бих био, бит' му у невољи,
 »У невољи побратиму своме,
 »Јер ми ј' от'о на мејдану главу.
 »Кад сам био у кршном Приморју,
 »Ту ме тука Троглав Арапине,
 »Па ме позва на мејдан јуначки.
 »Ја сам био од седам година,
 »Нијесам се боју научио,
 »Препадох се да ћу погинути.
 »Бог нареди и срећа јуначка
 »У то доба Краљевића Марка
 »На шарину коњу од мејдана.
 »Ја завиках грлом бијелијем :
 »»Ђе си, брате, Краљевићу Марко,
 »»Ево данас 'оћу погинути !«
 »Кад то дочу Краљевићу Марко :
 »Он повика из бијела грла :
 »»Не бој ми се, мио побратиме,
 »»Ја ћ' Арапу на мејдан изићи !«
 »Па повика Краљевићу Марко :

»»Бе си, курво, Троглав Арапине,
 »»Излаз', курво, мејдан дијелити!«
 »Кад то зачу Троглав Арапин,
 »Ни мало му мило не бијаше,
 »Ал' му друга бити не могаше,
 »Нег' изиђе на мејдан јуначки,
 »Па на Марка јуриш учинио.
 »Потегоше перне буздоване.
 »Узе Арап перна буздована,
 »Па отиште небу под облаке,
 »А Марко га дочека у руке,
 »Растрже га на двоје на троје,
 »Па га баци у зелену траву.
 »Потегоше бријаткиње ћорде,
 »Стадоше се њима ударати.
 »Удари га Троглав Арапине,
 »Удари га по свилену пасу,
 »Из паса му жива ватра сипа,
 »А од ћорде ни комада нема.
 »А кад виђе Троглав Арапине,
 »Даде ватру, отиште бјежати,
 »А за њиме наклопио Марко,
 »Па сустиге Троглав Арапина,
 »Све три њему осижече главе.
 »И ту мене курталиса Марко«.

То рекоше, на ноге скочише,
 Па одоше до Азака града,
 До меане крчмарице Заке.
 Пред меаном коње повезаше,
 Па шједоше мрко пити вино. —

Кад с' јунаци понапили вина,
 Проговара од Змијања Рајко :
 »Богом теби, крчмарице Зако,
 »Има л' вође крметине меса,
 »Крметине, па и срнетине,
 »Да ми мало замезимо пиво ?«

А говори крчмарица Зака :
 »Одби дер се црни Каурине !
 »Вође нема Срба ни једнога,
 »Нити има крметине меса,
 »Крметине, па ни срнетине.
 »Све су вође Турци и авизи ;
 »Један био Краљевићу Марко,
 »Па је мени додијао грдно,
 »Све иштући крметину месо,
 »Крметину, па и срнетину ;
 »И пијући вино и ракију,
 »Све пијући, а не плаћајући,
 »Па сам њега, вргла у тавницу.
 »И вас 'оћу врћи у тавницу !«

А говори од Змијања Рајко :
 »Ејвала ти, крчмарице Зако,
 »Кад си Марка вргла у тавницу,
 »Јер је мене присилио Марко,
 »Часнијем ме крстом прекрстио,
 »И ио сам месо крметину.
 »А ја н'јесам српске вјере био,
 »Нег' сам био вјере Мухамеда,
 »Па сам своју вјеру завјерио
 »И своју сам наоштрио ћорду,

»Да ћу њоме осјећи му главу.«
 Онда вели крчмарица Зака :
 »Чујеш ли ме, незнана делијо,
 »Шјутра ћемо изводити Марка
 »На широко на поље азачко,
 »Па ће Турци погубити Марка.«
 Кад то зачу од Змијања Рајко,
 Он наздрави побратиму своме,
 Побратиму Бановић Секули,
 А Секула Милошу војводи.
 Они пише црвенику вино
 Од увече до жаркога сунца.
 Када свану и сунце ограну,
 Ал' ето ти лале и везири
 И остала од Азака војска ;
 Међу њима четири целата,
 Они воде Краљевића шарца
 За четири чавтали улара.
 И за-њ-га су привезали Марка.
 Шарин скочи, а Марко поскочи.
 Марко гледа тамо и овамо,
 Не б' углед'о иђе иког свога,
 Ја ли коња, ја л' млада јунака,
 Ја ли бритку сабљу од јунака.
 Кад угледа Милошева Ждрала,
 И Рајкова дебела дората,
 Секулина дебела зекана,
 Огрија га са запада сунце.
 Оде Марко и одоше Турци,
 Сви одоше на поље азачко,

А јунаци мрко пију вино.
 Неће пити чим се вино пије,
 Нег' леђеном од четрнес' ока.
 Пола пију, пола коњ'ма дају,
 Докле своје коње напојише,
 Па скочише од земље на ноге,
 Добријех се коња приватише
 И одоше на поље азачко,
 Угледаше побратима свога
 И код њега четири целата.
 Заманула четири целата,
 Да погубе Краљевића Марка.
 Ал' повика од Змијања Рајко :
 »Очекајте четири целата,
 »Да погубим Краљевића Марка,
 »Јер сам своју вјеру завјерио
 »И своју сам наоштрио ћорду
 »Да ћу њоме осјећи му главу ;
 »Турска вјера треба да је тврда.«
 Очекаше четири целата
 И остали Турци и авизи,
 Који јесу пресудили Марка.
 Док долеће од Змијања Рајко
 И за њиме оба побратима,
 Па извади бријаткињу ћорду.
 Турци мисле, жалосна им мајка,
 Да ће они погубити Марка.
 Рајко неће погубити Марка,
 Већ му сјече свезе на рукама.
 Кад је Марку опростио руке.

Док се Марко задобио Шарца
Пет стотина посијече глава

Додаде му бријаткињу торду,
 Па повика од Змијања Рајко :
 »Држ' се, брате, шарца од мејдана !«
 Док се Марко задобио Шарца,
 Пет стотина посијече глава.
 Марко виче : »Бе си, брате, Рајко ?«
 Рајко виче : »Нарени га Марко !«
 Ал' да видиш Краљевића Марка,
 И војводу од Змијања Рајка
 И јунака Бановић Секуле
 И Милоша царева војводе,
 Како они о бољему раде :
 Од Турчина, три Турчина граде.
 Све долине крви напојише,
 А брежине кости наранише,
 Па се они натраг повратише,
 До меане крчмарице Заке,
 Те шједоше мрко пити вино
 И искати месо крметину,
 Крметину, па и срнетину.
 А говори крчмарица Зака :
 »Одбите се незнане делије !
 »Вође нема Срба ни једнога,
 »Да ја држим месо крметину ;
 »Нег' су вође Турци и авизи.
 »Један био Краљевићу Марко,
 »Па је, курва искô крметину
 »Крметину, па и срнетину,
 »И њега су погубили Турци
 »А данаске на пољу азачком.

»И вас оће погубити Турци«.
 Кад то зачу Краљевићу Марко,
 Он завика од Змијања Рајка :
 »Дужи ми се мио побратиме !«
 Па он скочи од земље на ноге,
 И узима лоја и сумпора,
 Те увати крчмарицу Заку,
 Намаза је лојем и сумпором,
 Па на Заки запали кошуљу,
 Те изгоре крчмарица Зака,
 А они се напојише вина,
 Па одоше б'јелу двору своме.
 Рајко оде на Змијање равно
 Милош оде долу Крушевоме
 А Секула до града Сибиња,
 Марко оде до Прилипа свога.

 57.

ВИСОКИ СТЕВАН СЈЕТУЈЕ НАРОД

Састала се господа ришћанска
 Код цареве Раванице цркве,
 Пошље славна српског цар Лазара
 Међу њима Лазовић Стеване.
 Па овако Стево проговара :
 »Еј народе, моја браћо драга !
 »Турци наше земље завладаше
 »И господство наше приватише,
 »А Бог знаде цароваће Турци,
 »Јер ми кажу књиге старовјечне :

»Да ће народ роштва допанути,
 »Некршћена вјера завладати.
 »Немојте се браћо срицати,
 »Ни Крестову вјеру загубити
 »Већ се старе славе осјећајте.
 »Имадосмо многе манастире
 »И премлоге наше светитеље.«
 Па им Стево све по реду каже
 Светитеље, божје угоднике :
 Три стотине и осамнест више
 Богоносних светијех отаца.
 И четерест самих мученика
 Шеснес' пророк', дванес' апостола ;
 Свето Тројство : Бога, Спаситеља.
 Свети славни, од духа свјатаго
 Апостола и Петра и Павла,
 Апостола Луку и Јована,
 И двојицу Марка и Матију,
 Апостола Тому и Андрију,
 И Филипа и ш њим Тањаила.
 И великог светога Илију,
 А Илију, који громом туче.
 Пантелију, што кишицу роси,
 Светог Петра, небесног кључара.
 А Јована с престола Ристова,
 Аранђела, који душе прима :
 И четири патријаре славне :
 Василију првог великога,
 Глигорију богословног свеца ;
 И великог Златоуст Јована ;

Според њега Милостив' Јована,
 И великог Саву чудотворца.
 И Ристова светог Николаја,
 Великога морскога бродара.
 Мученике велике Ристове :
 Светог Ђорђа, светог Димитрија,
 Ар'ђакона великог Стевана,
 Исусова првог мученика.
 Мученика Тодора Тирана ;
 Мученика Методију свеца ;
 И Ждраилца, српског ученика
 И великог краља Немањића.
 Симеуна Мироточивога,
 Наставника првог великога,
 Српској земљи првог ученика.
 Архијер'а Максима деспота,
 И пошљедњег деспота Јована ;
 И његове мајке Анђелине,
 У престолу Фрушкој Гори светој.
 Никодина и Јосифа светог,
 Од Ристова распјатога за њу,
 Јевђенију и великог краља,
 Светитеља Саву Немањића,
 Наставника источнијех цркви.
 Престојника Фрушке Горе свете
 Учитеља српскијех земаља.
 Преподобну Петку и Неђељу
 И јераре источне вјернике ;
 Арсенију во Дечају светог.
 Шпиридона деспота првога ;

Великога Шћепана Пилата ;
 Великога Светога Гаврила ;
 И великог деспота Стевана,
 Од порода светог Димитрије.
 Рафаила земље Израилске
 Јевстратију и ш њим Аксентију,
 И Лазара Богу повјернога,
 Што по земљи са Исусом хода.
 Првозваног светог Андрију ;
 Симеуна, који Бога прими.
 И новог пресветог Тодора,
 Мученика земље Иродове,
 Кога жива у ватри пекоше.
 И четири Немањића краља,
 Два Стевана и Ђорђа светог.
 И Мратина и цара Шћепана,
 Милутина и све друге редом.
 Сви су били ћелокупни свеци.
 Цар' Уроша и кнеза Лазара,
 На пресвето пошљедно вријеме ;
 Наше нове светитеље славне,
 Што оба два цара погинуше
 И оба се цара посветише :
 Цар Уроше у Дечанској цркви ;
 Однесоше тело Лазарево
 Ка пресветој Раваници цркви,
 Најпошљедног српског светитеља.
 Сви су били код Бога су славни,
 За кршћену вјеру претрпише,
 Након себе спомен оставише.

А ми браћо да им зафалимо,
 Обилића да се осјетимо,
 Великога српскога јунака,
 Што га роди права српска мајка,
 Од племена светог Димитрије.
 За род нам је Милош погинуо
 И нама је прозор оставио,
 Да би знали да смо га имали.
 Остави нам у срце слободу,
 Да у страху вјеру не губимо,
 На старину да се осјећамо.
 Остаћемо у вјери до суда,
 Доклен сване зора од Балкана,
 И Турчину осануће грана.
 Данас нема рода Немањића,
 Паде царство на деспотовину,
 Друге земље бастисаше Турци.
 А сад вама Богом просто било,
 Даћу вама моју бабовину
 И све благо мила баба мога.
 Погрешка је, оте нам се царство.
 Браних царство сабљом и јунаштвом,
 Истријebих из Србије Турке.
 Ал' не прође ни пола године,
 Више их је нег на гори листа.
 Тако Стево народ сјетоваше
 Да се сјети на старину прву.

НЕФИЦА ДЈЕВОЈКА

Процвиљела два Несимагића,
 У тамници Јашар капетана ;
 Књигу пишу оцу Несимаги :
 »О, наш бабо, ага Несимага
 »Више нам је гвожђе додијало ;
 »Тамница је кућа необична ;
 »Није шала ни петнаест дана,
 »А камо ли петнаест година.
 »Косе су нам, њим' се покривамо,
 »Нокти су нам, обут' би се мог'о.
 »Неће Влаше гроша ни дуката,
 »Него иште Нефицу сестрицу.
 »Не дај бабо Нефе у Кауре,
 »Да до в'јека у њој останемо !«
 Књига оде аги Несимаги.
 Књигу учи грозне сузе лије,
 Виш' њег' стала Нефица дјевојка,
 Она баби тихо проговара :
 »О, мој бабо, стари Несим-ага !
 »Оклен књига, она изгорјела ! ?
 »Те је тако пуста жаловита !«
 Бабо њојзи лако одговара :
 »О, Бога ми, Нефице дјевојко,
 »Ова књига од два брата твоја.
 »Неће Влаше гроша ни дуката,
 »Тебе иште Јашар капетане,
 »Поручују до два брата твоја :
 »Да не дајем тебе у Кауре,

»Па да никад из ње изаћ' неће!«
 Проговара Нефица дјевојка :
 »Књигу пиши, бабо, Несимага,
 »Књигу пиши Јашар капетану,
 »Нека купи киту и сватове ;
 »Ја ћу, бабо, ићи у Кауре,
 »Да се никад из њих вратит' нећу«.

Кад то чуо ага Несимага,
 Књигу пише Јашар капетану :
 »О, мој зете, Јашар-капетане,
 »Купи свате, ходи по дјевојку!«

Кад је Влаху књига долазила,
 Што би дланом о длан ударио,
 За толико свате покупио.

Кад дођоше дјевојачком двору,
 У дјевојке л'јепо дочекаше,
 И господским даром дароваше.

Кад у јутро јутро освануло,
 Чауш викну, даулхана цикну :
 »Хазурала кита и сватови!
 »Јер је хазур лијепа дјевојка!«

Дјевери се хазур учинише,
 И дјевојку међу се узеше,
 Те на добра коња поставише.

Кад су дошли капетана двору,
 Кроз капију коња проћерала,
 На авлији коња оставила,
 Она иште од тамнице кључе.

Исходио капетанов бабо,
 Износио од злата синију,

На синији од злата тепсију,
 На тепсији савијена гуја,
 У зубим' јој алмаз каменови,
 Из њих бију мави пламенови;
 При њима се може вечерати,
 У по ноћи, као у по дана.
 Проговара капетанов бабо:
 »Сјаши с коња, моја невјестице,
 »Овим ћу те даривати даром!
 Говори му Нефица дјевојка:
 »Хвала теби, капетанов бабо,
 »Ја ти коња одсједнути нећу,
 »Док ми не даш од тамнице кључе«.

И он одмах у двор побјегнуо.
 Исходила капетана мајка,
 Износила тепсију бисера,
 Па говори Нефици дјевојци:
 »Сјаши с коња моја невјестице!
 »Овим ћу те даривати даром«.

Она јој се преко руке свија,
 Па се седлу по јабуци вија,
 Те говори тихо, слатким гласом:
 »Хвала теби моја свекрвице,
 »Ја ти коња одсједнути нећу,
 »Док ми не даш од тамнице кључе«.

У том ступи Јашар капетане,
 На ногам' му хакикли налуле,
 Па говори Нефици Туркињи:
 »Сјаши с коња, Туркињо дјевојко!
 »Сјаши с коња ногу саломила!

»Доста си га данас уморила,
 »Ти га ниси од бабе довела !«
 Она њему тихо одговара :
 »Лези, Влаше, муком замукнуо,
 »Да се коњи од бабе доводе
 »Девет би их за собом довела,
 »На десетом млада дојახала.
 »Ја ти коња одјახати нећу,
 »Док ми не даш од тамнице кључе«.

Виђе Влаше друга бит' не може
 Примаче се коњу и дјевојци,
 Те јој дода од тамнице кључе.
 Она сјаха као мушка глава,
 Те откључа од тамнице врата,
 Па испушћа тридесет сужања,
 А доведе тридесет бербера,
 Да им чисте и косу и нокте.
 Сваком сужњу по бошчалук даде,
 Својој браћи дванест бошчалука.
 Па је онда браћу свјетовала :
 »Чујете ли, моја браћо драга !
 »Гору прођ'те, а у другу дођ'те,
 »Напоред су три јеле зелене,
 »Међ' њима сам биљег оставила,
 »Чекајте ме до бијеле зоре !
 »Ако ли вам до зоре не дођем,
 »Нит' чекајте нити ћу вам доћи.«

Па ето је на бијеле дворе.
 Кад је било вечер по вечери,
 Она узе турски абдест на се,

Те је акшам намаз отклањала.
 Кад је било вечер по јацији,
 Тад младенце у ћердек сведоше.
 Када сједе Јашар капетане
 Нефица му шербе додаваше,
 И шећерли кахву из финџана.
 Онда вели Јашар капетане :
 »О, Бога ти, Туркињо дјевојко,
 »Какав адет има у Турака ?
 »Какав адет у вашему граду ?«
 Нефица му тихо протовара :
 »О, Бога ми, Јашар капетане,
 »Лијеп адет у нашему граду :
 »Легне момче по мехку душеку,
 »Дјевојка му пуца разапиње,
 »Те га љуби под гр'оце б'јело«.
 Онда леже Јашар капетане
 Нефица му пуца разапиње.
 Лијевом руком пуца разапиње,
 А десном му ханџар извадила,
 Ханџаром га у срце удрила,
 На ханџару срце извадила.
 Како јекну Јашар капетане,
 Како јекну, сва одаја звекну.
 Просуше се зарфи и финџани,
 Излетјела Јашарова мајка,
 И за њоме сестре Јашарове,
 Те стадоше на одајна врата.
 Ал' Туркиња мудра и разумна
 Па се с мртвим Влахом разговара :

»Себи руке, Јашар капетане!
 »Не стидиш се мајке ни сестрица?«
 Мајка се је сина постидила,
 А сестре се брата побојаше,
 Утекоше кули низ скалине,
 Уљегоше у шикли одају,
 Те легаше на мехке душеке,
 Те стадоше санак боравити.
 Кад је било ноћи, у поноћи,
 Тад устаде Туркиња дјевојка,
 Па по кули покупила благо.
 Троје хејбе блага накупила.
 Онда сиђе с куле на авлију,
 Са авлије на авлијска врата.
 На вратима дванаест солдата,
 Све поспало, као и поклано.
 Онда оде у топле подруме,
 У подрумим' поклала сеице.
 Из подрума коње изводила,
 До три мазге и три добра коња.
 На мазге је благо товарила,
 А на коња млада узјახала,
 А два браћи у гору поведе.
 Па отиште низ поље зелено,
 Као зв'језда преко ведра неба.
 Када дође у гору зелену,
 Под јелам' је браћу находила.
 Појახаше на добре коњице,
 Кад у јутро, јутро освануло,
 Те одоше своме б'јелу двору.

Уранила Јашарова мајка,
 Па све чека Јашар капетана,
 Па говори својијем кћерима :
 »Вид'те, кћери, Јашар капетана,
 »Како му је цура омилила«.

Па изиђе кули уз скалине.
 Бубну ногом у одајска врата,
 Сама јој се врата отворила,
 До кољена у крв угазила.

Кад угледа мртва капетана,
 Она цикну као љута гуја,
 Па истрча кули на бедеме,
 Па испали хава-топић мали.

Ту се скупи влашка Далмација,
 Те за њима трку учинише,
 Ал' их нигдје стигнут' не моглоше.

 59.

ЖЕНИДБА БЕГА ОМЕРБЕГА

Тужила се Ганибеговица,
 Свом дјеверу сједећ' уз кољено :

»Знаш, дјевере кад ме доведосте,
 »С мојим благом кулу направисте,
 »С мојим благом сестре поудасте,
 »С мојим благом браћу иженисте.

»Сад се жени мој Ганибег на ме,
 »Па ми ишће злаћано прстење,
 »Би л' му дала, ил' му не бих дала ?«

Проговара дјевер Омербеже:
 »Подај снахо кајати се нећеш«.

Кад то чула Ганибеговица,
 Она скида златне прстенове,
 Па их даје бегу Ганибегу.
 Бег покупи киту и сватове:
 Старог свата, брата Алибега,
 А дјевера, брата Омербега.
 Свати ишли на вријеме дошли.
 Кад су свати покрај двора били,
 Коло игра на мермер авлији,
 А у колу Ганибеговица,
 Све је коло главом надвисила,
 А љепотом коло зачини́ла.
 Пјесму пјева Алибеговица:
 »Ах јетрво, Ганибеговице,
 »Да се жени мој Алибег на ме,
 »К'о се жени твој Ганибег на те,
 »Изишла би на пут пред сватове,
 »Све би свате водом пољевала,
 »А дјевојку живом жеравицом«.

Отпјева јој Ганибеговица:
 »Ох, јетрво, Омербеговице!
 »Лако ти је младој говорити,
 »Имаш сина имаш златна крила,
 »Имаш мајку имаш одговора,
 »А ја млада нигдје никог немам,
 »Потље Бога и невјерног друга!«
 Све то слуша беже Ганибеже,
 Па изађе на друм пред сватове,

Те говори брату Омербегу :
 »На поклон ти лијепа дјевојка,
 »Окнивена, а не обљубена«.

60.

ПОБОЖНИ ЛАЗАР

Мајка Лазу у неђељу клела :
 »Бот т' убио, мој Лазаре сине !
 »Ко ти труни ружу по узглављу ?
 »Ал' ђевојка, али удовица ?
 »Ал' невјеста скоро доведена ?«
 Лазо јој се право кунџаше :
 »Није, мајко, живота ми мога,
 »Ни ђевојка, нит' је удовица,
 »Нит' невјеста скоро доведена.
 »Дођи мајко, уочи неђеље,
 »Па ћеш виђет', ко ми ружу труни!«
 Једва чека Лазарева мајка,
 Кад ће доћи уочи неђеље,
 Оде мајка Лази под пенџере :
 Кад јој Лазо сједи за асталом,
 На крилу му књига Еванђеље,
 На рамену два божја анђела,
 Па му труне ружу по узглављу.
 Мајка Лази тихо проговара :
 »Опрости ми, мој Лазаре сине,
 »Што те мајка права потворила !«
 Лазо мајци тихо одговара :
 »Ја бих теби опростио, мајко,
 »Ама неће два божја анђела«.

61.

КЛЕТВА

Два се драга на ливади љубе,
 Они мисле то нико не види ;
 Ал' то види зелена ливада,
 Па ливада казује овцама,
 Б'јеле овце чобанину своје,
 Чобан каза на путу путнику,
 Путник каза на броду бродару,
 Бродар каза у селу имаму.
 Имам зове дјевојачку мајку :
 »Шћерца ти се на ливади љуби !«
 Мајка туче шћерцу јединицу,
 Мајка туче, а дјевојка куне :
 »О, ливадо, не покосила се,
 »Б'јеле овце, поклали вас вуци,
 »Чобанина објесили Турци,
 »А путника убили хајдуци,
 »А бродара вода однијела,
 »А имама притисла мунара.
 »Моја мајка многа била жива :
 »Од неђеље до понеђељника.
 »Нама било просто миловање.«

62.

ЗАОВИЦА

Поранила танана невјеста,
 Поранила за гору на воду.
 Око воде пелин трава расте,

У пелину љута гуја спава.
 Невјеста је скутом пробудила,
 Под њом нашла три камена драга.
 Једнога је на грло везала,
 А други је брату оправила,
 А трећи је кујунџији дала,
 Да јој скује три добра прстена.
 Један кује од сувога злата,
 Други кује, да га позлаћује
 Трећи кује, да се прстен зове.
 Који кује од сувога злата,
 Онога је своме војну дала
 Који кује, да га позлаћује,
 Онога је свом ђеверу дала.
 Који кује, да се прстен зове,
 Онага је заовици дала.
 Карала је заовина мајка :
 »Снао моја, шћери нерођена,
 »Нерођена као и рођена,
 »Што је бољи војно од ђевера ?
 »Што ли ђевер од миле заове ?«
 »Свекрвице, мајко нерођена,
 »Нерођена као и рођена !
 »Војно ми је у двору слобода,
 »Ђевер ми је у роду похвала.
 »Заовица туђа одмјеница,
 »Као што сам и ја својој мајци«.

63.

ПРКОС

- »Коно моја, јање разблудено,
 »Чудно ли те бијох разблудио
 »И на десну руку научио !«
 »Мој комшија златали кутију,
 »Алем комшо, алем драга душо,
 »Мислиш комшо удати се нећу?
 »Та валаха чекати те нећу !
 »Свом ћу срцу сабур учинити
 »Од тебе ћу очи заклонити
 »Па ћу друго загледати драго,
 »Ја л' бољега, ја ли ни горега,
 »Ја ли бега, ка' и тебе драги.
 »Ко мој буде оженит се неће,
 »Чија будем удати се нећу.
 »Јес' тако ми онога јунака,
 »Коме јесам и мила и драга,
 »Коме нисам, ни молит' га нећу !«

64.

АШИКОВАЊЕ

- »Ој девојко, ће си божур брала ?« —
 »Младо момче, у твојој ливади«.
 »Ој девојко, да сам те видио !«
 »Младо момче, шта би ми чинио ?«
 »Ој девојко, ја бих те љубио«. —
 »Младо момче, ти не би умио«.
 »Ој девојко, већ сам научио !«

65.

СОКО И ЋЕВОЈКА

Соко сједи на Солуну граду,
 Жуте му се ноге до кољена,
 Златна су му крила до рамена,
 Над очима круна од бисера.
 Гледала га Солунка ћевојка,
 Гледала га, па је говорила :
 »А бора ти сив зелен соколе,
 »Ко ти жути ноге до кољена ?
 »Ко ти злати крила до рамена ?
 »Ко накити круну од бисера ?«
 А говори сив-зелен соколе :
 »Прођи ме се, Солунко ћевојко,
 »Доста ми је и мојијех јада.
 »Дворио сам Дужда од Мљетака,
 »А у њега три шћери бијаху ;
 »Најстарија ноге пожутила,
 »Средња ми је крила позлатила,
 »А најмлађа круну накитила.
 »Сваку сам му тицу доносио,
 »А не могах тице Денкушице.
 »Расрди се Дужде од Мљетака,
 »Скиде с мене од злата прапоре
 »Подбаци ме небу под облаке,
 »Те ја падох на Солуна града«.
 А говори Солунка ћевојка :
 »Да луд ти си, сив зелен соколе,
 »Да ја теби своје јаде кажем,
 »Солуну би бедем опануо.
 »Опануо, Солун пропануо«.

66.

ДИОБА

Јаблан дрво у горици расло,
 Често ми га сјевер облазаше
 И златне му гране обламаше;
 Јаблан му се умилно мољаше:
 »Сјевер-вјетре, мој по Богу брате,
 »Немој мене често облазити,
 »Ни златне ми гране обламати;
 »Чудан сам ти родак уродио:
 »На три гране, три јабуке златне;
 »На четвртој сив ми соко сједи,
 »Те он гледа свуда по планини,
 »Ђе два брата хитар лов ловише,
 »Уловише срну и кошуту
 »И љељенче златније рогова;
 »Султанију у златну кафтану;
 »Лијепу Мару у танкој кошуљи;
 »Па сједоше ловак дијелити.
 »Млађи братац старијем говори:
 »»Ево теби срна и кошута
 »»И љељенче златније рогова,
 »»Султанија у златну кафтану,
 »»Мени Мара у танкој кошуљи.
 »»Ако ти је мили брате криво?
 »»Даћу теби и с Маре кошуљу,
 »»Па ћу ићи у нову чаршију
 »»И купићу на Мару кошуљу««.

МУШКА ВЈЕРА...

Разбоље се племенита Мара,
 Од главице, истом нафалице;
 Њој долази Дољанџија Јово,
 Па је Мари тио говорио :
 »Болуј Маро, ал' немој умр'јети!
 »Још ако ми и ти умреш Маро,
 »Ја се јунак оженити нећу,
 »Нити ћу се у коло фатати,
 »Ни ал-феса над ско надн'јети,
 »Ни ал-руже у руци пон'јети«.
 Јован оде, а Мара устаде,
 Обуче се што год боље може.
 Три је мале мамом помамила
 У четвртој коло раширила.
 Ал' ето ти младих Дољанџија,
 Међу њима Дољанџија Јово.
 Говори им племенита Мара :
 »Ој, Бога вам, младе Дољанџије,
 »Је ли туна Дољанџија Јово?
 »Давно му је Мара преминула«.
 Ал' говори Дољанџија Јово :
 »И ако је Мара преминула
 »Ти си душо и виша и љепша!
 Кад то зачу племенита Мара,
 Пусте руке из широка кола,
 Па говори својијем другама :
 »Моје друге не будите луде,
 »Не држите вјеру у јунаку!

»Мушка глава, к'о шушњата грана,

»Удри грану по зеленој трави,

»Лист отпаде, а грана остаде;

»Е така је вјера у момака!»

Досјети се Дољанџија Јово,

Па говори племенитој Мари:

»Ти си, Маро, ујела те гуја!»

»Ја сам, Јово, шинула те муња!»

Оде Мара свом бијелу двору,

Па дозива своју милу мајку:

»Стери, мајко, мекане душеке,

»Сад да легнем болест боловати!»

Простре мајка мекане душеке,

Леже Мара болест боловати.

Ал' не прође ни два ни три сата,

Ал' ето ти Дољанџије Јове,

Ситно куца седефли тамбуру,

Ситно куца, танко попијева:

»Душо, Маро, не срди се на ме,

»Текла Сава куда и до јако,

»Ми јарани, као и до јако«.

Ал' говори племенита Мара:

»Иди доље, Дољанџија Јово,

»Не би мио као што си био

»Баш кад би се у злато облио!»

То изусти, лаку душу пусти,

Од јада је пресвиснула Мара.

68.

МЈЕСЕЦ И ЂЕВОЈКА

»Сјај мјесече ноћна серхатлијо,
 »Јеси л' синоћ под серхатом био?
 »Јеси л' вид'о серхатлију мога?
 »Је ли лијеп, к'о што ми га кажу?
 »Јесу ли му бени по образу?
 »Кајно златни арфи по мусафу?
 »Пјева ли му булбул у перчину?«
 »Сједи ли му соко на рамену?
 »Игра ли му видра на кољену?«
 Сјајни мјесећ говори ђевојци:
 »И синоћ сам под серхатом био,
 »Видио сам серхатлију твога,
 »Још је љепши него ти га кажу!«

69.

ТРИ СУНЦА

Три су жарка, јадо, огријала сунца
 Једно грије, јадо, виш' Нишића града,
 Друго грије, јадо, изнад Скадра града,
 Треће грије, јадо, изнад Подгорице.
 Које грије, јадо, виш' Нишића града,
 Оно грије, јадо, књаза на Цетињу.
 Које грије, јадо, изнад Скадра града,
 Оно грије, јадо, дванајес' шената.
 Које грије, јадо, изнад Подгорице,
 Оно грије, јадо, књажеву госпоју.

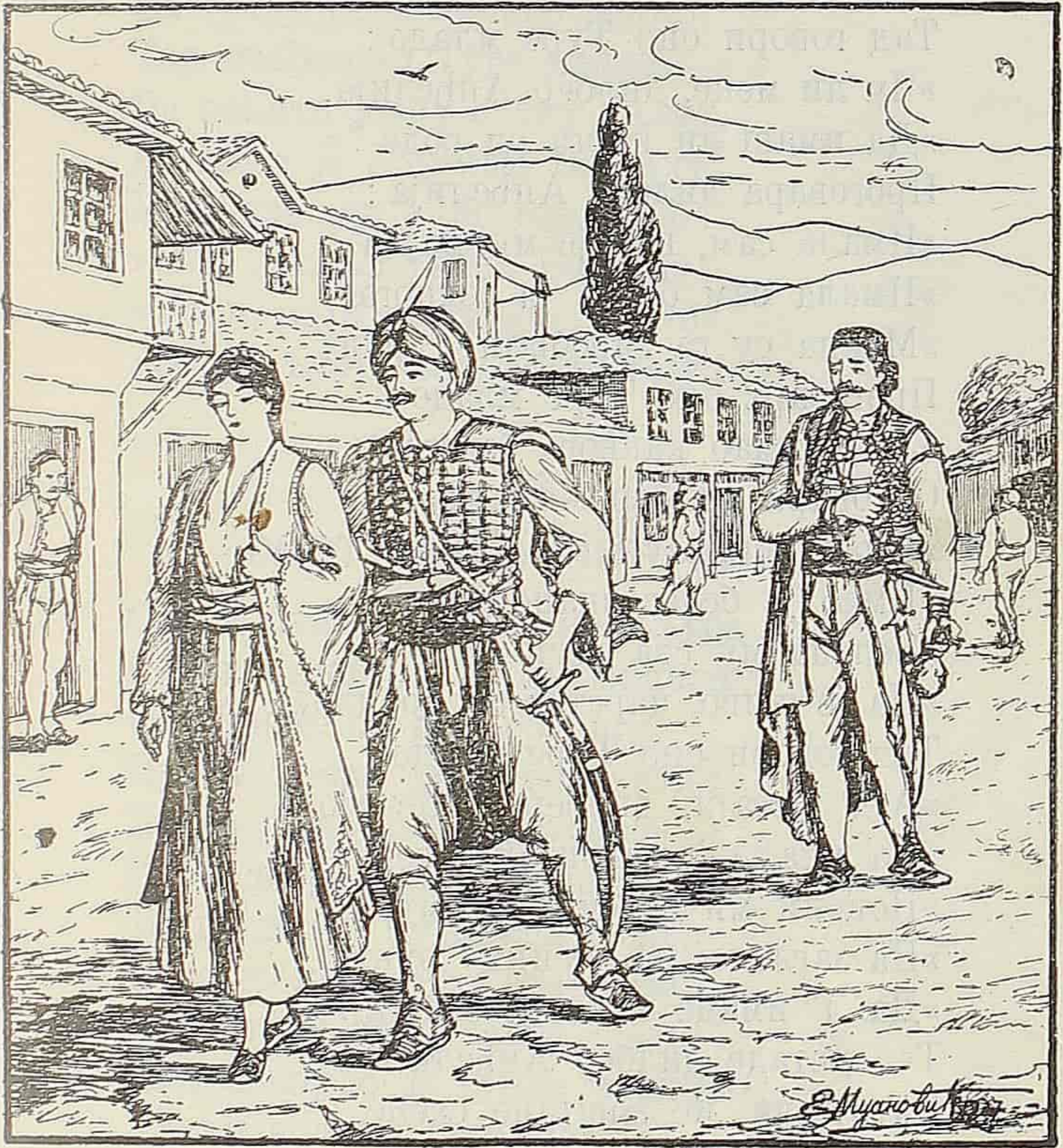

70.

ЖЕНИДБА ЛЈУТИЦЕ БОГДАНА

Кад се жени Љутица Богдане,
Млого се је дуга задужио :
На сто места још више од двеста,
А на триста ни броја се не зна.
Он продаје девет воденица,
Да л' се не би дуга одужио ;
Он продаје девет ваљалица
Не би ли се дуга одужио ;
То се дуга ни познало није.
Он говори остарелој мајци :
»Иди, најо, на високу кулу,
»Па обуци свилу и кадиџу,
»Да те водим у нову чаршију,
»Да те дајем роба за продају,
»Не би ли се дуга одужио.
Тад говори дилбер Анђелија,
Верна љуба Љутице Богдана :
»Чу ли мене, Љутица Богдане,
»Не продаји остарелу мајку
»Доста греја, а мало севала,
»Ти продаји своју верну љубу,
»За њу си се дуга задужио,
»За њу ћеш се дуга раздужити«.

Послуша је Љутица Богдане,
 И изађе на високу кулу,
 Па он врати остарелу мајку,
 А одведе дилбер Анђелију,
 Па отиде у Нова Пазара.
 Ваздан вика по нове чаршије :
 »Кој' ће драги роба на продају ?«
 Нико неће роба да се прими.
 Кад је било око заранака,
 У сокаку једно Туре младо,
 Па овако тијо говорио :
 »Шта је цена робу за продају ?«
 Проговара Љутица Богдане :
 »Цена му је 'иљаду дуката«.
 Туре броји 'иљаду дуката,
 Кол'ко броји, толико заброји
 Гледајући Анђелију младу.
 Па је води своме белом двору,
 Поседаше на мека душека,
 Па вечера оно Туре младо ;
 Њега двори дилбер Анђелија,
 Тад говори оно Туре младо :
 »Ајд' вечерај, дилбер Анђелија !
 »Јеси л' кад год за јунаком била ?«
 Тада пређе, стаде да вечера.
 Вечераше господске вечере,
 Полегаше на мека душека.
 Отуд лети једно пиле лепо,
 Падајући на стаклени прозор,
 Оно стаде танко да отпева :

»Да л' је било, да л' ће где год бити ?

»Нит' је било, нит' ће где год бити,

»Да се љуби братац и сестрица«.

Тад говори оно Туре младо :

»Чу ли мене, дилбер Анђелија,

»Да имаш ли икога од рода ?«

Проговара дилбер Анђелија :

»Имала сам, казује ми мајка,

»Имала сам брата ја једнога,

»Млада су га заробили Турци«.

Проговара оно Туре младо :

»Је л' имао каквога белега ?«

Одговара дилбер Анђелија :

»Имао је, казује ми мајка,

»Имао је белег знановити :

»Зелена му сва десница рука.

»Да је живо, царство би добило«.

Тад говори оно Туре младо :

»Ајд' устаји, дилбер Анђелијо,

»Па упали 'не воштане свеће !

»Поврни ми зелену доламу,

»Па загледај на десницу руку,

»Да л' имаде каквога белега ?«

Тад устаде дилбер Анђелија,

Па упали 'не воштане свеће,

Па поврну зелену доламу,

Кад зелена сва десница рука.

Стаде Анђа тијо говорити :

»Благо мени до живота мога,

»Кад сам нашла мила брата свога«.

Кад је јутро освануло било,
 Јарко сунце обасјало дворе,
 На граду се отворише врата ;
 Тад изађе оно Туре младо,
 Па накити једну ситну књигу,
 И шаље је Љутици Богдану,
 У књизи му 'вако говораше :
 »Мио зете, Љутица Богдане !
 »Дођи, води своју верну љубу,
 »Своју љубу, моју милу сеју !«

71.

СМРТ СМИЉАНИЋ ИЛИЈЕ

Санак снила Смиљанића љуба,
 Санак снила и у сну видила :
 Са Ивице, па на Грбавице
 Пухну вјетар јаки, силовити ;
 Па на њене дворе удараше
 И од двора крило односаше ;
 Ђе по двору кукавица шеће,
 А за њоме двоје кукавчади,
 А у столу црна чавка сједи.
 Кад свануло и сунце грануло ;
 Уранила љуба Смиљанића,
 Сан казује Смиљанићу своме :
 »Са Ивице те на Грбавице,
 »Пухну вјетар јаки, силовити
 »И на наше дворе удараше
 »И од двора крило односаше,

»По двору нам кукавица шеће,
 »А за њоме двоје кукавчади,
 »А у столу црна чавка сједи«.

Њојзи рече Смиљанић Илија :

»Зло си снила, вјерна моја љубо,
 »Зао санак, а у зао часак.
 »То ће на ме Турци ударити.
 »Што по двору кукавица шеће
 »То 'ш ти бити вјерна љубо моја ;
 »Што за њоме двоје кукавчади,
 »То ће бити до два сина моја,
 »Што у столу црна чавка сједи,
 »То ће бити јадна мајка моја«.

Истом они у ријечи бише,
 Док на њега Турци ударише,
 Смиљанића млада погубише.
 Док пошета Смиљанића љуба,
 Она кука, кајно кукавица,
 А преврће кајно ластавица,
 А за њоме до два мила сина,
 А у столу јадна мајка сједи
 Сједи тужна, сједиће на вјеки ;
 Сд туге се јадна скаменила.

 72.

ЈОВАНБЕГ ЖЕНИ СИНА

Бег Јованбег из Новога дође,
 Бирдем дође помама га нађе,

Вјерној љуби јаде задаваше :
 »Љубо моја, женићу се на те«.

»Жени Јово, и мени је драго.
 »Помоћ' ћу ти пиринач чистити
 »И бјелицу ступати шеницу.
 »Спремићу ти у сватове сина,
 »Сина мога, бета Ристанбега,
 »Да ти ђевер буде уз ђевојку«.

Кад то зачу беже Јованбеже,
 Стаде вес'о купити сватове.

А кад свати на походу били,
 Стаде мајка сина свјетовати :

»Мио сине, беже Ристанбеже!
 »Кад будете пољу новљанскоме,
 »Спушти хату ките до копита,
 »До кољена пурли рисовину,
 »Тихо јаши, и гледај преда се.
 »Гледаће те мало и велико
 »И ђевојка с висока чардака,
 »Па ће она говорити мајци :
 »»Види мајко, онога јунака,
 »»Ја какав је, весела му мајка,
 »»Е да ми га Бог и срећа даде!««
 »Кад будете у бијеле дворе,
 »Сишљи дворе мишћем и амбером.
 »А кад будеш на кулу ђевојци,
 »Посишљи је дробнијем бисером,
 »Подитни јој пурли дувак с лица.
 »Ако буде икол'ко лијеша,
 »Реци, Ристо, лијепој ђевојци :

»»Јазук, јадна, лијепа ђевојко;
 »»Јазук, што ћеш за стара Јована!
 »»У Јована вјерна љуба има,
 »»У Јована до четири сина.
 »»Један мајци терли дибу шије,
 »»Други мајци сједи на дућану,
 »»А трећег је на школу спремила
 »»Ја четврти, ђевер уз ђевојку!
 »»Већ чули ме, лијепа ђевојко,
 »»Кад будемо пред бијеле дворе,
 »»Немој сићи с коња големога,
 »»Док не видиш за кога си дошла
 »»Излазиће старац Јованбеже.
 »»А ти реци, лијепа ђевојко:
 »»Ја нијесам лице одгојила,
 »»Да га љуби старо и нејако,
 »»Већ ми кажи, за кога сам дошла.
 »»Коморције, вратите коморе,
 »»Барјактари, савијте барјаке,
 »»Јер ја идем мајци у натраге!««
 То је Ристо мајку послушао.
 Кад бијаху пољем новљанскијем,
 Спушта хату ките до копита,
 До кољена пурли рисовину,
 Тихо јаше, а гледа преда се.
 Гледало га мало и велико
 И ђевојка са бијеле куле.
 Га дозива своју милу мајку:
 »Види мајко, онога јунака,
 »Ја какав је, весела му мајка!

»Благо мајци, која га родила
 »И сестрици, која га имаде,
 »А најбоље којој буде суђен!
 У то свати кроз двор наћераше.
 Сипље Ристо мишћем и амбером,
 Док пред кулу свати дојездише.
 На кулу је Ристо исходио,
 А кад нађе на кули ђевојку,
 Посипље је дробнијем бисером,
 Подиже јој пурли дувак с лица,
 Сину лице, као жарко сунце.
 У јунаку срце заиграло,
 Па говори лијепој ђевојци :
 »Јазук, јадна, лијепа ђевојко,
 »Јазук, јадна и љепота твоја!
 »Шта ћеш, јадна, за стара Јована ?
 »У Јована вјерна љуба има,
 »У Јована до четири сина :
 »Један мајци терли дибу шије,
 »Други мајци сједи на дућану,
 »Трећега је на науку дала,
 »Ја, четврти, теби за ђевера !
 »Већ чули ме лијепа ђевојко,
 »Кад будемо пред Јовину кулу,
 »Немој сјахат' с коња големога.
 »Док не видиш, за кога си дошла,
 »Тад ће изаћ' беже Јованбеже,
 »Да те скине с коња големога.
 »А ти њему тихо проговори :
 »»Ја нијесам лица одгојила,

»»Да та љуби старо и нејако.
 »»Коморције, вратите коморе,
 »»Барјактари, савијте барјаке,
 »»Јер ја мајци одох у натраге!«
 »Не би ли нам Бог и срећа дала,
 »Не би л' тебе мени поклонио.
 То ђевера снаха послушала.
 Кад су били пред Јовину кулу,
 Излазила Јованбеговица,
 Па говори лијепој ђевојци:
 »Сјаши с коња лијепа ђевојко!«
 А ђевојка тихо одговара:
 »Нећу сјахат' с коња големога,
 »Док не видим за кога сам дошла!«
 Кад зачуо беже Јованбеже,
 Он излази пред бијелу кулу,
 Па говори лијепој ђевојци:
 »Ход', ђевојко, да те с коња снимим«.
 А ђевојка њему одговара:
 »Хајде с Богом остарјел' јуначе!
 »Ја ти с коња никад сјахат нећу,
 »Док не видим за кога сам дошла«.
 Кад то чуо беже Јованбеже,
 Поврати се на бијелу кулу,
 Па донесе пренејако чедо,
 Свет унука од године дана.
 Те овако њојзи проговара:
 »Сјаши с коња лијепа ђевојко,
 »Ето видиш за кога си дошла!«
 А ђевојка њему одговара:

»Хајде с Богом остарјел' јуначе!
 »Ја нијесам лице одгојила,
 »Да га љуби старо и нејако«.
 Па се млада тада окренула,
 Коморције младе дозивала:
 »Коморције, вратите коморе,
 »Барјактари, савијте барјаке,
 »Јер ја одох мајци у натраге!«
 Кад се Јово виђе на невољи,
 Он дозива сина Ристанбега:
 »Ристанбеже, мој милосни сине,
 »Скини с коња лијепу ђевојку,
 »Твоји свати, а твоја ђевојка!«
 То је Ристо једва дочекао,
 Под ђевојком коња ухватио,
 Ђевојка му обје руке пружа.
 Па је Ристо са коња снимиио,
 Одведе је на високу кулу,
 Ту ђевојку за Ристу вјенчаше,
 И сватови добро сватоваше.
 Ристо с њоме пород изродио
 Двије шћери и четири сина.

73.

МИРКОВИЦА МЛАДА

Жетву жела снаха и ђевојка,
 Мила снаха заовицу пита:
 »Заовице, као и сестрице,
 »А тако ти никога до Бога,

»Кажи мени мила брата свога,
 »За кога сам скоро доведена.
 »Много браће у бијелу двору,
 »Још ја не знам свога господара.
 »Кад сам ш њиме била на вјенчању
 »Нијесам га ни очим' виђела,
 »Стид је мене било погледати.
 »Немој казат' брату рођеноме,
 »Да сам тебе упитала за њ'га,
 »Ни пред браћом брата казивати,
 »Вет да бих се могла осјетити.

Говорила заовица млада :

»Лако ћеш се, снахо, осјетити :
 »Када браћа на вечеру дођу,
 »Твој господар браћи старјешина ;
 »Он ће први воду затражити,
 »Руке мити, Богу се молити ;
 »Он ће, снахо, први започети,
 »Сва се браћа заједно молити ;
 »Твој ће сјести за вечеру први,
 »Па по реду браћа свеколика«.

Једва чека невјестица млада,
 Кад ће ноћца на земљу панути,
 Кад ли браћа за вечеру доћи.

А кад ноћца на земљу панула,
 Па се мила браћа састанула,
 Умише се и Богу молише,
 Па сједоше браћа за вечеру.
 Први Мирко вечерати пође ;
 Гледа љуба Мирка господара,

Љевши момак од сваке ђевојке ;
 Од памети браћи старјешина.
 Мило љуба погледала Мирка,
 Очи крије, ал' је уздахнула,
 Па у себи љуба помислила :
 Да му није николико драга,
 И да Мирко за љубу не мари,
 Кад га она јоште не познаје,
 А камо ли да је Мирко љуби.
 Па овако љуба есабила :
 »Што л' ме води, кад за ме не мари ?
 »Што л' потроши зарад мене благо ?«
 А Мирку је врло мила љуба,
 Но је Мирко рода господскога,
 А момак је стидан и паметан.
 Па је одмах добро сагледао,
 Како ј' љуба уздахнула љуто.
 Живо срце Мирку достакнула,
 Нит' вечера, нити пије вина,
 Ту се мила браћа забринула.
 »Шта је, Мирко, брате од матере ?«
 Милој браћи Мирко одговара :
 »Вечерајте, мене не гледајте !
 »Ја сам пиво без мјере трошио,
 »Па ми не да пиво вечерати«.
 Ту су мила браћа вечерала,
 Вечерала, па се разлазила.
 Мирко леже у бијелу двору,
 А љуба му постељу правила,
 Од Мирка је очи сакривала,

Да се Мирко не би осјетио,
 Да познаје љуба господара.
 Куша Мирко је л' му љуба вјерна,
 Па овако њојзи проговара :
 »Ја ћу, љубо, санак боравити,
 »А ти ћеш ме до дана дворити ;
 »У мене је таки адет, љубо,
 »А лако је дворит' браћу било,
 »Није лако мени угодити«.

Ту је љуба Мирку говорила :
 »Хоћу, Мирко, драги господару,
 »Да те дворим и годину дана,
 »Не би мени за то мучно било,
 »А камо ли до зоре бијеле ;
 »Имам зашто дворит' господара,
 »Зарад Бога и за старијега«.

Виђе Мирко да је љуба права,
 Па не море срцу одољети ;
 Узе љубу у бијело крило,
 Пољуби је и два и три пута,
 Па је Мирко љубу упитао :
 »Шта је теби, моја вјерна љубо,
 »Да си, љубо, уздахнула љуто
 »У мојему двору бијеломе ?
 »Ал' се моје браће препанула,
 »Ал' од мене, од зла господара,
 »Ал ти мучно моју дворит мајку ?«

Млада љуба Мирку говорила :
 »Лако ћу ти браћи угодити,
 »Од како сам у двор доведена,

»Још нијесам воде донијела ;
 »Не дају ми твоја браћа мила,
 »Из руке ми видре отимали,
 »За ме браћа воду доносила,
 »А што кажеш да си љуте ћуди,
 »Нијесам те досад познавала.
 »Није мучно дворит твоју мајку.
 »Вет ми зазор, Мирко господару,
 »Колико си потрошио за ме,
 »Док си мене двору добавио,
 »Па не кажеш да сам твоја љуба,
 »Нити си ме чему сјетовао,
 »Како ћу ти роду угодити.
 »У тебе је браће осморица
 »Твоја браћа, моји ђеверови ;
 »Ти си, Мирко, у браће девети ;
 »А ја дошла у твоје дворове,
 »А не знадем ком' сам доведена ;
 »А у тебе браћа нежењена,
 »Откуд би се могла осјетити,
 »За кога сам доведена млада.
 »Не спавају браћа у дворима
 »Већ на харе и нове појате,
 »Ноћца дођи, ниђе ни једнога,
 »А ја роним сузе у кафезу ;
 »Па не роним што сам ноћи сама,
 »Већ што незнам свога господара«.
 Младој љуби Мирко говорио :
 »Ево, љубо, Мирка господара !
 »Добро си ми роду угодила,

- »А боље си мене послушала,
 »Па си мене дворит' обећала.
 »Мирно си ми срце оставила,
 »Кад си рекла, к'о кад си дворила.
 »Та била би од Бога грехота,
 »Ја спавати, а ти ме дворити ;
 »А Бог знаде и сузе ронити.
 »А да си ме ражљутила, љубо,
 »И на моју ријеч не слушала,
 »Дворила би и сузе ронила.
 »Није војну зенђил љуба драга,
 »Вет да шути кад је војно кара,
 »Кад је кара, да не одговара.
 »А лако ћеш роду угодити,
 »Нек' ти буде скупо говорити,
 »Што потребно није одазвати.
 »Скупа ријеч цијени се златом.
 »Немој мајци одговарат' љубо !
 »Јера свака свекрвица кара.
 »Шути, љубо, бићеш мени драга,
 »Ја ћу за те одговорит' мајци.
 »Двори вјерно мене, господара,
 »Па ћеш бити још милија Мирку,
 »Него моје срце у њедрима.
 »Која љуба вјерно војна служи,
 »Тај је дужан вазда погинути,
 »За љубовцу живот положити,
 »Јер се тиче образа јуначког«.
-

74.

МАРКО И ЈАНКО КУШАЈУ ЉУБЕ

Два се брата врло милувала,
 Од милости заједно ходили
 И једнаке вране коње ја'ли
 И једнаке хаљине носили
 И једнако пасали оружје.
 Упореду вране коње ја'ли,
 Врани коњи гриве мијешали,
 А јунаци брке и солуфе.
 У коња се узде доваћале,
 У јунака крила и челенке.
 То су била два брата рођена :
 Једно Марко, а друго је Јанко.
 Па се мила браћа оженише,
 Те се мила браћа завадише ;
 Завадише, па се растадоше
 И на башка дворе начинише,
 Између њих воду навратише :
 Око воде трње посадише,
 А челиком дворе оградаше,
 Да се њима не састају љубе.
 Тако стаде за девет година,
 Док се иста браћа састадоше
 У планини ловак ловујући.
 Кад се мила браћа угледаше
 Од очију сузе пропустише,
 У великој жељи загрлише ;
 Па међу се браћа говорише :

»Што је ово међу нама било,
 »Да се 'вако љуто завадисмо ?
 »Да кушамо наше миле љубе
 »Која ли је браћу завадила ?«

То рекоше, па се растадоше,
 Док се опет у планини нађу,
 Докле своје љубе окушају.

Кад су браћа двору долазила,
 Оба два су врло невесела.

Срета Марка Марковица млада,
 А и Јанка млада Јанковица.

Пита Марка љуба вјереница :

»Шта је Марко, драги господаре,
 »Да си тако чудно невесео ?«

»Не питај ме моја вјерна љубо !

»Дош'о ферман од цара нашега,

»Ишће царе брата у војнике,

»Ја л' за брата велике откупе,

»Моја љубо, из ризнице благо ;

»И сву чоху, скерлет и кадиџу ;

»И све љубо, девет враних коња ;

»И све девет сивих соколова.«

Проговара млада Марковица :

»Подај Марко, драги господару,

»Кобила ће коња наждребити,

»Опет ће се соколови лећи,

»Опет ће се задобити благо,

»Брата нећеш никад до вијека.«

Пита Јанка Јанковица млада :

»Шта је Јанко, драги господаре ?«

Тако Јанко љуби говорио :
 »Ишће царе брата у војнике,
 »Ја л' све наше из ризнице благо ;
 »И све љубо, девет враних коња
 »И све девет наших соколова.«

Проговара Јанковица млада :
 »Не дај, Јанко, добра ни једнога,
 »Нека иде, нек' га носе врази !«

Кад се опет браћа састанула,
 Вјерно браћа совет учинила,
 Ко је милу браћу завадио.

Дознадоше, дома доходише,
 Погубише младу Јанковицу
 Па се опет браћа миловаше.

 75.

ДВОЈИ - ТРОЈИ ЈАДИ

Разбоље се под прстеном Мара
 Под прстеном бега Јованбега.
 У који се данак испросила,
 У они се данак разболила.
 У који се данак разболила,
 У они јој дошли амалгани :
 Од свекра јој ћурак и ћурдија,
 Од свекрве на табаку диба.
 Од ђевера кутија прстења,
 Од заова бисер-белензуке.
 Од јетрва златни алкалкани,
 А од драгог соргуч од луката.

Њој долази јараница Ана :
 »Устан' горе јаранице Маре!
 »Од драгог ти дошли амалгани «
 Бона Мара једва проговара :
 »Чујеш ли ме, јаранице Ане,
 »Дај мом баби ћурак и ћурдију ;
 »Мојој мајци на табаку дибу ;
 »Мојој браћи кутију прстења ;
 »Мојим секам' бисер-белензуке ;
 »Мојим снахам' златне алкалкане ;
 »Драгом натраг соргуч повратите !
 »Нек су њему двоји-троји јади :
 »Једни јади, што се не виђесмо ;
 »Други јади, у двор му не дођох ;
 »Трећи јади, што се не љубисмо.«
 То изусти, а душу испусти
 И умрије жалосна јој мајка.
 Лијепо су Мару ожалили,
 А још љепше Мару сахранили.

 76.

БРАТАЦ И СЕСТРИЦА

Три снџега пала у Мостару,
 Један лањски, један ономлањски,
 А трећи је од ове године.
 Ниђе у њем' није окопњело,
 Већ далеко, на брду високу,
 Ђе 'но сједи братац и сестрица.
 Сеја брату зарукавље везе,
 А брат сеји огрлицу ниже.

77.

МАНДАРИНА

Мандарина воду лила-
 Над воду се наднијела,
 Сама себи говорила :
 »Мили Боже л'јепа ти сам !
 »Још да су ми црне очи,
 »Црне очи и обрве ;
 »Обрве бих овранила,
 »Све бих момке премамила,
 »И турскога Салимбета.«
 Салимбеже коње веже,
 На синциру злаћаноме.
 Синцир шуче, коњ утече.
 »Дај, дјевојко, коња мога !
 »Казаћу ти браца твога.
 »У твог браца мала капа,
 »А за капом до три пера,
 »До три пера калопера :
 »Прво перо сјај сунашце ;
 »Друго перо сјај мјесече ;
 »Треће перо тија киша.
 »Тија киша за шеницу,
 »А шеница за погаче,
 »А погаче за дјевојке,
 »А дјевојке за јунаке,
 »А јунаци за правицу.
 »Правица је Богу мила
 »И на вјеки жива била !«

78.

НЕМИЛО — НЕДРАГО

Мој се бабо превари на благо,
 Даде мене, ђе ми није драго.
 Дође враго, па однесе благо,
 Оста мени немило недраго.
 Немило се љубити не море,
 А недраго грлити не даде.
 У недрага руке к'о у врага,
 А у мила, к'о мекана свила.
 Што ком мило, крај срца му било,
 А немило — у сну се не снило,
 Ни у дану никад не видило !

79.

ТРОЈИ ПРОСЦИ.

Кукала је за градом јабука.
 Питала је из града ђевојка :
 »Што ми кукаш за градом јабуко ?«
 »Како не бих ја јадна кукала ?
 »Синоћ мени троји просци бише.
 »Једни просци из Сараја града;
 »Други просци из Бечеја града ;
 »Трећи просци из села комшија.
 »Ој, комшија, три жалости љуте !
 »Прва жалост, што смо говорили ;
 »Друга жалост, што смо се љубили ;
 »Трећа жалост, што не пођох за те,
 »Већ за другог, све мислећи на те.

80.

ШУИЧКИЊА МАРА

Пасла овце Шуичкиња Мара
 По Шуици, испод Малована ;
 Са њоме су два чобана млада
 Једно Перо, а друго Никола.
 Оба млада, оба Мари драга,
 Не могу се за њу погодити.
 Кад то виђе Марија ђевојка,
 Једно јутро рано уранила,
 Прије зоре и жаркога сунца,
 Па овако њима говорила :
 »Ој, чобани, зајавите овце,
 »Зајавите по дну Малована,
 »А ја одох по врх Малована,
 »Па кад манем руком и рукавом
 »И у руци везеном марамом,
 »Ви полет'те оба напоредо ;
 »Који прије мени замакао,
 »Онога ћу бити вјерна љуба«.
 Кад то чула два чобана млада,
 Јавиш' овце по дну Малована,
 Полећеше оба напоредо,
 Они лете на врх Малована,
 Ђе бијаше Марија ђевојка.
 Једнак су оба долећела.
 Перо Мари паде на криоце,
 А Никола мало надопаде,
 Чим падоше, оба битисаше.

Кад то виђе Шуичкиња Мара,
 Она узе ноже од појаса,
 Па удари себе у срдашце.
 Три су гроба пала нашоредо.
 Покопаше једно крај другога,
 Десно Пера, лијево Николу.
 Међу њима Марија ђевојка.
 Кроз гробове руке саставише,
 А у руке зелене јабукe.
 Виш' глава им људи усадише,
 Усадише два бора зелена,
 У сриједи винову лозицу,
 Нек' се вије лоза око борја,
 Као свила око ките смиља.

81.

ЈОВАН И МАРИЈА

Обасјала сјајна мјесечина,
 Обасјала брда и долине,
 На ливади Јова и Марију.
 Јово пише мурећефом црним,
 Мара мота са јамака злато.
 Неста Јови мурећефа црна,
 Неста Мари са јамака злата.
 Проговара племенита Мара :
 »О, Јоване, моје миловање,
 »Де, ти јами књиге греховнике,
 »Па ти гледај највеће гр'јехове.«
 Јово јами књиге греховнике,

Па он гледа највише гр'јехове :

»Један гријех : рећи, а што није,

»Други гријех : не послушат' мајку,

»Трећи гријех : обљубит' ђевојку,

»Обљубити, па је оставити.«

У та доба Јованова мајка,

Па проклиње свог сина Јована :

»Не била ти арам моја храна,

»Мајка ти је испросила злато,

»Од Маре је и виша и љепша.«

Шћеде Јово не послушат' мајке,

Ал' с' препаде материне клетве.

Он Марији тихо проговара :

»Кунем ти се нашим миловањем,

»Још вишњијем Богом јединијем,

»Ја се никад оженити нећу ;

»Волим млађан у земљи трунути,

»Већ љубити што ми није драго«.

Онда оде свом бијелом двору,

Па он јами ситну тамбурицу,

Ситно куца, тађе попијева,

А у шјесми спомињаше Мару :

»Ој, Маријо, лијепа ђевојко,

»Ево ме је оженила мајка,

»Сад ти мислиш да ја другу љубим.«

Па устаде на ноге лагане,

Те подиже дувак са ђевојке,

Угледа јој пребијело лице,

Сину лице као жарко сунце,

А гр'оце као мјесечина,

Пољуби је и два и три пута,
 Па овако њојзи проговара :
 »Дивна ли си, лијепа ђевојко !
 »И виша си и љепша од Маре,
 »Ал' нијеси моме срцу драга,
 »Као што је мени драга Мара.
 »Ој, ђевојко, добре среће била,
 »Не дај гласа без бијела данка,
 »Моја ће те опањкати мајка,
 »Своју кривњу на тебе ће врћи.«

Онда јами дивит и хартију,
 Стаде писат' своју посмртницу,
 И у књизи овако редати :
 »Душу дајем Богу истиноме,
 »А тијело тој земљици прној,
 »Љубав дајем племенитој Мари,
 »Млади дајем хиљаду дуката,
 »Што је млада моме двору дошла ;
 »Мојој мајци ни простити нећу,
 »Што је мене с Маром раставила.«

Онда јами ножа иза паса,
 Удари се по сред срца жива,
 По сред срца, а не даде гласа.
 Препаде се код њега ђевојка,
 Од страве се млада балдисала,
 И сложи се код мртва Јована.
 Лијепо су Јова опремили,
 Носила му цв'јећем окитили,
 Носили га да га укопају,
 Путем право крај Марина двора.

Кад га виђе прелијепа Мара,
 Мртва паде на земљицу црну,
 Од жалости дамла је куцнула.
 Носиоци и Мару јамише,
 Крајем Јова и њу укопаше,
 Да им жиле тијела дијеле.

82.

ДУША И ТЕЛО.

Слушај свога пријатеља :
 У сну виђех светитеља,
 Ђе богатог душа зваше,
 Над гробом му тела сташе :
 »Диг' се тело мало гори,
 »Па ти са мном проговори !«
 Тело бјеше к'о од леда.
 Руменило потавнило,
 Лице сасвим поцрнило,
 Душа телу говораше,
 А жалосно уздисаше :
 »Тело моје, туго моја,
 »Камо она сила твоја ?
 »Камо теби образ св'јетли ?
 »Камо онај врат поносни ?
 »Камо злато и одјећа,
 »Што носаше ти на плећа ?
 »Камо твоји б'јели двори ?
 »И велики разговори ?
 »Камо ћери и синови ?

- »Кам' хртови и хатови ?
 »Камо жена племенита ?
 »У младости узорита,
 »Што богато све кићаше,
 »Као паун тица б'јаше,
 »Камо твоја равна поља ?
 »И три коња — пуна воља ?
 »Тело моје — господине,
 »Великога бана сине !
 »Свилено си све носио,
 »Хвалит' Бога ниси хтио.
 »А сад си се престадио«.
- Тело души проговара,
 И над собом гроб отвара :
 »Би ли како могло бити ?
 »Ја л' се како откупити,
 »Да се опет састанемо,
 »Да заједно пребивамо ?«
 »Тело моје, туго моја !
 »То је једна воља твоја !
 »Од земље си, земљу двориш,
 »А земаљски све говориш.
 »Ти да мореш само знати
 »И код мене мало стати.
 »Какво ј' вамо црно стање,
 »Какво л' тужно пребивање ?
 »Да је пак'о, друго није,
 »Бе 'но ми се гн'јездо вије
 »Од синцира страховита,
 »И сужањства вјековита.

- »Једна јама предубока,
 »Пуна мука и јаука
 »И ђавоље многе вике.
 »Врије сумпор и црнило,
 »Свима лице потамнило.
 »Ту су ув'јек страшни гласи,
 »Христе благи, ти нас спаси!
 »Стоји зуба шкрипутање,
 »Велегорско уздисање.
 »Ту се гори све стојећи,
 »Јадне душе све стењући.
 »Ту су ђавли сви рогати,
 »Када дођеш, па ћеш знати.
 »Све по јами змије вију
 »И растопљен сумпор шију.
 »Док с' учини трешња тешка
 »И све земље стане јека.
 »Ту се магле све стискоше,
 »Црну земљу притискоше.
 »Страшни ђавли допадоше,
 »Једну душу спопадоше,
 »На тело је напртише,
 »Страшна гвожђа донесоше,
 »Зубим' душу сву исклаше.
 »Душа гледа небу тори,
 »Бе су славни божји двори.
 »»О, Исусе, сине божји!
 »»Шта да чиним, сад ми кажи?
 »»Видиш, ће ме јадног вежу,
 »»Веригама врло стежу!«

»Ђавли души сад говоре :
 »»А биће ти још и горе !
 »»Зашто тако не викаше ?
 »»Док у телу још бијаше ?
 »»Залуду ти сада дрека,
 »»Овим мукам' нема л'јека !««

83.

УДАЈА МИСИРКИЊЕ ЈАЊЕ

Огласи се Мисиркиња Јања,
 У Мисиру, граду бијеломе.
 Просило је стотина просаца,
 А мамило двјеста мамитоца.
 Ал' је нико премамити неће.
 Хасан-паша сам је зове за се,
 А и везир за јединца сина.
 Свијем им је Јања замјерила :
 »Хасан-паша ријеткијех зуба,
 »Син везиров танак у појасу.«
 За то чуо од Сења Иване ;
 Коња јаше Сењанине Иво,
 Угледа га са пенџера Јања,
 Па говори остарјелој мајци :
 »Нуто, мајко, онога јунака,
 »Што 'но јаше уз то поље равно ;
 »Задајем ти моју вјеру тврду,
 »Иза њега останути нећу.«
 Ал' говори остарјела мајка :

»Мучи, ћери, замукнула муком,
 »Док ти бабо барем с војске дође.«

Ал' говори Мисиркиња Јања :

»Не будали, моја стара мајко,
 »Кад ми бабо са те војске дође,
 »Нека за мношћем у походе пође«.

Коња јаше Мисиркиња Јања,

Коња јаше, за Иваном пође.

Кад су били преко поља равна,

Страшио је Сењанине Иво :

»Нуто, нуто, лијепа девојко,

»Нуто тамо зеленог језера,

»Онће ћу те убацити младу,

»Нека рибе твоје очи ваде,

»А гаврани твоје лице грде«.

То девојка ништа не слушаше,

Него коња јаше за Иваном.

Кад су били испод Сења града,

Гледали их Сењани јунаци.

Кад су били мало понапријед,

Ал' говори Сењанине Иво :

»Нуто, нуто, лијепа девојко,

»Нутодере бијелијех двора,

»Ал' у њима ништа живо нема,

»Него једна опрцата кока,

»А и друга огорела млада«.

Ајмекну се лијепа девојка :

»Ајме мени моја мила мајко,

»Бе ти могах бити пашиница,

»Пашиница, ал' везировица,

»Него свега Сења краварица.«
 Ни година, ни још половина,
 Пише Јања остарјелој мајци :
 »Добро ми је, моја мила мајко,
 »Добро ми је, и бољем се надам ;
 »Рујно вино пијем за водицу
 »Храна ми је бијела погача,
 »Б'јелу свилу предем за кућељом ;
 »Скерлет коњ'ма кројим за попруге ;
 »А златали припремам пелене,
 »Сину моме, а унуку твоме.

84.

ЗЛА МАТИ

Бег Алибег у језеро стр'јеља,
 Из језера нешто проговара :
 »Бег-Алибег не стријељај амо,
 »Нисам вила, да стријељаш на ме,
 »Већ ђевојка, да ми лице љубиш«.
 Проговара беже-Алибеже :
 »Кад с' ђевојка, што ћеш у језеру ?«
 Одговара лијепа ђевојка :
 »Побјегла сам од зла материна,
 »Шћедоше ме стару поклонити.
 »Старо војно у гори јасика,
 »Млад јуначе зелен бор у гори ;
 »Волим с њиме по гори ходити,
 »Нег' са старим благо пресипати.

85.

ХАСАНАГИНИЦА

Гором шеће Хасанагиница,
Гором шеће у походе мајци.
Шетајући када говорила :
»Благо теби зелена горице,
»Зими стариш, а љети се младиш,
»Зими расту младикове гране,
»Љети цватеш листом и бехаром,
»А ја јадна Хасанаге љуба
»Младост губим и љети и зими,
»Нити цватем, нит' се подмлађујем,
»Веће венем у агином двору.
»Ево прође девет годиница,
»Ја не виђех Хасанаге мога
»У чардаку, у мехку душеку,
»Нити знадем ће мој ага спава ;
»Само чујем куд мој ага хода ;
»Зими хода низ пјане механе,
»И Бог знаде крчмарице љуби.
»Љети ага иде четовати,
»Па доводи робињице младе ;
»И Бог знаде робињице љуби.
»Но бих и то лакше прежалила,

»Већ ме кори Хасанаге мајка :
 »»Брезроткињо, Хасанаге љубо,
 »»Мом си сину срећу заставила,
 »»Па ми нема од срца евлда,
 »»Довешћу му Бејду удовицу,
 »»Нек му роди уз кољено сина.
 »»Родила је и првоне војну,
 »»А ти ћеш јој измет учинити«.

»Како ли ћу имати евлда,
 »Кад ни земља свога рода нема,
 »Док не гране прамалетно сунце.
 »Сама земља рођу дат' не море,
 »Нити њива родити шеницу,
 »Док се прије сјеме не посије.
 »Нема жита, ће не сију људи,
 »Ни порода, ће је љуба сама,
 »Доведена, али нељубљена.
 »Да се море учувати лице,
 »Да не вене и да се не квари,
 »Не бих дала да га ага љуби,
 »Веће бих се лицем поносила.
 »Ма залуду што је нељубљено,
 »Увенуло, к'о да је љубљено ;
 »Јера лице није за чекања,
 »Већ од вакта, да га јунак љуби ;
 »А кад прође вакат од година,
 »Више лицу ништа не помаже.
 »Још које је нељубљено било,
 »Баш к'о старо дрво огорјело.
 »Како ли ћу родит' аги сина,

»Када ми је лице нељубљено ?
 »Није злато, да је на оцјене,
 »Нит' је чоха, да је за продаје,
 »Нит' је платно, да је за дарове,
 »Нит' је благо, да за трошак чувам,
 »Нит' је свила, да бих је носила,
 »Већ је лице, да га ага љуби,
 »Љубила га земљица и трава«.

Мисли кâда нико не чујаше,
 Што од јада говорила кâда.
 Ал' све чуо Незирбеже млади,
 Мили сестрић аге — Хасанаге,
 Јера момак у лову бијаше,
 Све је чуо, шта је говорила
 Даиница, Хасанагиница.
 Момак шути, ником не казује,
 Није лако о том говорити,
 Јера море ага запитати :
 »Од куд знадеш да љубу не љубим,
 »Кома ли се потужила љуба ?«

Море љубу лако погубити,
 Све се мисли Незирбеже млади,
 Како ли би аги говорио,
 А да би се ага осјетио,
 Да не љуби крчмарице младе,
 Веће своју по закону љубу.
 Једном ага у планину пође,
 Лов ловити у гори зеленој ;
 С њиме иде Незирбеже млади.
 Лов ловише по гори ходише ;

Пита ага Незирбега млада :
 »Знаш ли траве за ђогата мога,
 »И за мене рода планинскога?
 »Да ја виђу чим горица рађа;
 »А ти често по планини ходаш,
 »И пребираш гору и планину,
 »Све тражећи звјерку свакојаку!«
 Кад то чуо Незирбеже млади,
 Води ђога у осахлу траву,
 Хасанагу под трулу јабуку.
 Неће ђого осахнуле траве,
 Нити ага трулијех јабука.
 Говорио Незирбеже млади :
 »Виђи, дајко, ту осахлу траву,
 »Неће ђого ни да гледа на њу.
 »Кад је трава у цвијету била,
 »Сам је бјето из подрума ђого,
 »И у ову траву долазио,
 »Ова трава сама је одрасла
 »Сама расла, сама и осахла,
 »Више није за коња добрије.
 »А тако је и љубовца млада,
 »Кад до себе господара нема;
 »Увене јој у самоћи лице,
 »Преко вакта није за јунака,
 »У вакту се љуби и љубовца,
 »У вакту се коси и травица.
 »Да је трава вактом покошена
 »Сва би гора травом мирисала,
 »И љубовца кад се вактом љуби,

»Окити се од срца евладом«.
 Још овако беже говорио,
 Млад бијаше, али мудра глава :
 »Видиш, дајко, те труле јабуке,
 »Саме зреле, саме опадале,
 »Саме пале, саме иструлиле.
 »Кад је била јаком за тргања
 »Јабука је за пешкеша била,
 »Данас није ни за влашких свиња.
 »А тако је и љубовца млада,
 »Која није у вакту љубљена ;
 »Старо лице, к'о трула јабука.
 »Још је горе што љубљено није,
 »К'о и трава, кад је бије слана,
 »Некошена у гори осакхла«.

Ту се ага љубе осјетио,
 Па у себи ага есабио :
 Истина је што Незирбег каже,
 Ја сам врло Богу згријешо,
 Што ја љубим цуре испрошене
 А не љубим у двору љубовцу.
 Ту се ага тебе учинио,
 Да не љуби крчмарице младе,
 Веће своју у дворима љубу.
 Мало вр'јеме за дуго не било,
 У брзо му књига долазаше
 Да се диже на цареву војску.
 Оде ага, остаде љубовца,
 Оста љуби чедо у срдашцу.
 Прекори је Хасанаге мајка :

»Кујо једна, Хасанаге љубо!
 »Оклен теби чедо под појасом?
 »Доклен ага у двору бијаше,
 »А у тебе чеда не бијаше,
 »Аге нема, а ти чедо носиш,
 »С киме си га, кујо, задобила?
 »Бојиш ли се аге, Хасанаге?
 Јадна љуба ништа не говори,
 Веће рони сузе низ образе.
 Мало вр'јеме није постајало,
 А лудо се чедо находило,
 Лудо чедо, али мушка глава.
 Одгоји се од годину дана,
 Као друго од три годинице.
 Дође ага са цареве војске.
 Говорила Хасанаге мајка:
 »Невјестице, Хасанагинице,
 »Сакри чедо, земља те сакрила!«
 Па још срета невесело сина,
 Хасанага турски селам даје,
 Па он пита остарјелу мајку:
 »Мајко мила, што си невесела?«
 Одговара Хасанаге мајка:
 »Не питај ме, Хасанага, сине.
 »Срамота је мени казивати,
 »Ал' од тебе не могу сакрити.
 »Док си био у бијелу двору,
 »У љубе ти чеда не бијаше,
 »А сад си га застануо, сине.
 »Не чудим се, што га је родила,

»Већ се чудим, што је налик на те«.
 Ал' се ага томе осјетио,
 Да му љуба трудна останула,
 Па овако мајци говорио :
 »Стара мајко, ако Бога знадеш,
 »Бе је чедо лудо и нејако ?
 Ал' је чедо опремила када,
 Да га воде у планину слуге,
 Да га скрију од агина гњева,
 Да је више свекрва не кара.

— — — — —

86.

СУЂЕНИЦА БЕГА ДЕРВИШ-БЕГА.

Злата млада рухо прелагала
 У по ноћи према мјесечини,
 Прелажући руху говорила :
 »Рухо моје, вел'ко добро моје,
 »Да ја знадем, моје рухо танко,
 »Да ће тебе недраги носити,
 »Ја бих тебе на ватри спржила.
 »Да ја знадем, моје чисто рухо,
 »Да ће тебе Дервиш-бег носити,
 »Све бих, рухо, тебе позлатила.
 »Нек' бег носи, са мном се поноси !
 »Ако ми га Боже не наредиш,
 »Амин, Боже, пр'је сутрашњег дана
 »И Златију пожељела мајка !
 »Боље ми је и у земљи бити,

»Већ недрагу на свили лежати !«
 Мнидијаше нико је не чује,
 Ал' то слуша беже Дервишбеже
 Кол'ко хукну, табак цама пукну,
 Кол'ко јекну, ц'јела кула звекну.
 Свако јој беже говораше :

»Злато моја, ружо необрана !
 »Ја ћу Злато рухо подерати,
 »Ако Бог да, с тобом носажући,
 »Баш на својој, на бијелој кули,
 »Бели другом нећеш допанути,
 »Него мени, бегу Дервишбегу,
 »Веће ако смрца не превари.
 »Но, чуј Злато, моје миловање,
 »Отвори ми кулу од камена,
 »Нек смо близу један до другог
 »Плахо сам се тебе зажелио.«

Кад је Злата бега угледала,
 Од радости на ноге скочила,
 Дервиш бегу слатко говорила :
 »Дервиш беже, моје сунце жарко
 »Причекај ме под бијелом кулом,
 »Злата ће ти кулу отворити !«
 Спаде Злата низ бијелу кулу
 Дервиш бегу отворила врата.
 Узеше се за бијеле руке,
 Те одоше у шикли одају.
 Сједе беже у меке душеке,
 Злату метну себи на криоце
 Па је пита беже Дервиш беже :

»Моја Злато срце из њедара,
 »Сад ми право у одаји кажи
 »Жив ти био, јесам ли ти мио ?«
 Говори му Злата племенита :
 »Мој Дервишбег, моја рано љута,
 »Жив ми био, одвећ си ми мио !
 »Већ чуј, беже, што ћу говорити :
 »Ево пуне три године дана,
 »Како смо се, душо, загледали.
 »Свагда ми се кунеш у одаји,
 »Да ме младу нећеш оставити,
 »А ни вјером својом преврнути,
 »Још не рече кад ћеш ме водити
 »Дервиш беже, свом бијелу двору
 »Да ти будем љуба вјереница.
 »Уз читаве три године дана,
 »У години не има мјесеца,
 »У мјесецу не има неђеље,
 »У неђељи бијелога дана,
 »Да те нејма мени под пенцере.
 »Ноћи мрачне путоват' је страшно,
 »Могли би те трефити хајдуци,
 »Те ћеш с мене јунак погинути,
 »Остат' твоја остарјела мајка,
 »Клеће мене до ецела свога.
 »Већ ми кажи, душо, у одаји,
 »Ако мени муштерија ниси,
 »Ил' ме води, ил' ми не доходи !«
 Говори јој беже Дервиш беже:
 »Злато моја, моја душо драга,

»Да ти, душо, муштерија нисам,
 »Не бих теби, драга, долазио.
 »Ал' ево ти вјера од менека,
 »Чекај мене два мјесеца дана,
 »Док опремим своје б'јеле дворе,
 »Бе ћу тебе младу доводити
 »И порежем дибу и кадиџу,
 »Онда ћу ја твојој кули саћи,
 »Тебе свести мом' бијелу двору«.

Ту се маши руком у цепове,
 Извади јој елмас прстенове,
 Натаче јој на бијелу руку.
 Још говори беже Дервишбеже :
 »Нај ти, Злато, тврдо обиљежје,
 »Нек' се знаде да си моја, душо,
 »Под прстеном на бијелој кули«.

Кад је Злата бега разумјела,
 Од земље је на ноге скочила,
 Примаче се до сандука свога,
 Даде бегу седам бошчалука,
 Све у срми и жежену злату.
 Беже узне златне бошчалуке,
 Па их тури под бијелу руку :
 Па је Злати тихо говорио :
 »Мени драга, вакат полазити,
 »Далеко је мом' бијелом двору«.

Злата му је млада говорила :
 »Срећно пош'о беже Дервишбеже,
 »Сви ти путе срећно испанули,
 »А ови ти најсретнији били

»Свуд ходио беже, Дервиш беже,
 »Опет Злати својој доходио !«
 Пође беже низ бијелу кулу,
 Злата пред њим млада пошетала,
 Шеће Злата као пауница
 Од куле му отворила врата.
 Стаде беже у мермер авлију,
 Из авлије пољем окренуо,
 Оде беже своме б'јелу двору,
 А Златија на високу кулу.
 Ђе је срећа, ту је и несрећа.
 Вид' несрећне Златије девојке,
 Није прошла ни неђеља дана
 Од како се с драгим растанула,
 Вјеру дала, а прстен примила,
 Да ће бити Дервишбегу љуба.
 Мало вр'јеме — није потрајало,
 Троји свати Злату запрочише :
 Једни свати бега Алибега,
 Други свати Диздаревић Ибре,
 Трећи свати Салих ефендије,
 Из Новог, жалосна му мајка !
 Сви троји јој дају обиљежје ;
 Бег јој даје кутију бисера,
 Диздаревић три низа дуката,
 Из Новог Салих ефендија,
 Он јој даде седам прстенова.
 Ђевојци је мајка говорила :
 »Злато ћери, у мене једина,
 »Троји свати тебе, Злато, ишћу

»Сад избирај кога теби драго ;
 »Ал' ако ћеш мајку послушати,
 »Пођи, ћери, Салих ефендији.
 »Ја сам чула казују ми људи,
 »Јединак је он у своје мајке,
 »А згодан је да му пара нема«.

Плачна Злата мајци говорила :
 »Мајко моја, змија те шинула,
 »Од које се никад не пребаља,
 »С Дервишбегом ко ме раставио
 »Душица му раја не виђела !«

Кад је чула остарјела мајка,
 Од земље је на ноге скочила,
 Своју Злату пљеском ударила.
 Како ју је лахко ударила,
 Два јој здрава покренула зуба,
 Из четири крвца ударила.
 Овако јој ријеч бесједила :
 »Нека знадеш бож'ја несретнице,
 »Вољела бих тебе пожељети,
 »Нег' те дати бегу Дервишбегу«.

Нуто сада остарјеле мајке,
 Шта уради да од Бога нађе,
 Даде Злату Салих ефендији.
 Дадеше је и не питаше је.
 Прими стара седам прстенова,
 На прстење ваду поставише,
 Таман вада читав мјесец дана,
 Док отиђе до Новог б'јела
 И покупи господу сватове.

Кад је мајка за недрага дала,
 Зацвилила Злата у одаји.
 Кука јадна, као кукавица.
 А преврће као ластавица,
 И спомиње бега Дервишбега :
 »Мој Дервишбег, рано до ецела !
 »Да т' је окле сада погледати
 »И видјети своју несретницу,
 »Не б' жалио, беже, погинути ;
 »Шта душмани од нас урадише,
 »Гдје нас двоје младо раставише !«
 Злата се је млада порушила
 Од жалости од тешкога јада.
 Она иде цаму и пенџеру,
 Пенџеру је плачна говорила :
 »Мој пенџеру, мој велик чемеру,
 »Дост' сам добра код тебе виђела,
 »Са својијем бегом Дервишбегом,
 »Баш уз пуне три године дана,
 »До пô ноћи с бегом ашикујућ'.
 »Дост' сам пута крај тебе, пенџере,
 »Своме бегу перчин ишчешљала.
 »Вјетар пуше, а перчином маше,
 »Помјешасмо брке и солуфе.
 »Све сам зебла од свог родитеља,
 »Да ме не би опазила мајка.
 »Дост' сам тавних ноћи не спавала,
 »Све на срећу своју нијетила,
 »И свог драгог бега Дервишбега.
 »А што ми га, Боже, не натајни ?«

Припе печу, обуче ферецу,
 Чемберима омотала лице,
 Пошетала низ високу кулу,
 Долазила бијелу мејтефу,
 А прољева сузе од очију.
 Она љуби праге на мејтефу :
 »Мој мејтефу, вел'ко добро моје,
 »Доста страха ту сам протурила,
 »Била млада бјена и карана.
 »Док сам, млада, књигу научила,
 »Седам хатми, млада, проучила,
 »Како коју хатму проучила,
 »Све на своју срећу нам'јенила,
 »На свог драгог бега Дервишбега.
 »А што ми га, Боже, не натајни ?
 »Кад се која сирота удала,
 »Ја сам сваку рухом даровала,
 »А на срећу своју нам'јенила,
 »На свог драгог бега Дервишбега.
 »А што ми га, Боже, не натајни ?«
 Оде Злата свом бијелу двору,
 Она двору, сватови пред дворе,
 Из Новога, Салих-ефендије.
 Дочека их остарјела мајка,
 Дсбар им је ићрам учинила,
 Извела их на бијелу кулу.
 Господску им метнула вечеру,
 Што је слатко, све пошећерила,
 Што је слано све побиберила.
 Ту су свати ноћу преноћили,

Одморили себе и хајване.
 Када сјутра зору дочекаше,
 Чауш викну, даулхана јекну :
 »Хазурала кита и сватови
 »Хазур свати, хазур је ђевојка,
 »Далеко је до Новогa сићи,
 »Караће нас Салих ефендија«.

Добро свате туде дароваше,
 Сваком свату од злата чеврме,
 Чаушима бошчалукe златне,
 Старом свату чоху нерезану,
 Беверима коња и ђевојку.

Отле крену кита и сватови
 И тај данак ваздан путоваше,
 О акшаму на конак падоше.
 Лијепо им на конаку било
 И ту тавну ноћцу преноћише.

Сјутра опет рано подранише,
 Па кренуше кита и сватови,
 Кроз чиџлуке дуге удареше,
 Кроз чиџлуке бега Дервишбега.

Болап лежи беже, Дервишбеже,
 Двије пуне неђељице дана.
 Како се је беже разболио,
 Опет срцу гајрет учинио,
 Примак'о се џаму и пенџеру,
 Па сеири по своме чиџлуку.

Даде му се очим' погледати,
 Док угледа кићене сватове,
 Па завикну своју робињицу :

»Кумријице, моја робињице,
 »Би ли знала мени казивати,
 »Чији свати у моме чифлуку,
 »Чији свати, оклен је ђевојка ?«
 Кумрија му млада говорила :
 »Мој Дервишбег, драги господару,
 »Сватови су Салих ефендије,
 »Из Новога, чемерна му мајка,
 »А ђевојка племенита Злата,
 »Јауклија твоја, Дервишбеже«.
 Кад Дервишбег ријеч разумио,
 Он заплака као женска глава,
 Сузе рони низ бијело лице,
 Кајно бисер низ бијелу свилу.
 Говори јој беже Дервишбеже :
 »Кумријице, моја робињице,
 »До сад си ми робињица била,
 »А од сада моја посестрима.
 »Би ли бега свога послушала ?
 »Ти испани пред бијеле дворе,
 »Кад наљегну кита и сватови,
 »Па застави киту и сватове.
 »Овако ћеш њима бесједити :
 »»Чујете л' ме два ђевера млада,
 »»И остала кита и сватови,
 »»Селам вам је моја госпојица,
 »»Алемшаха, Дервишбега мајка,
 »»Да спремите на конак ђевојку,
 »»Касно вам је до Новога сићи,
 »»Покиснуће кита и сватови

»»И покиснут дувак и ђевојка.
 »»Овђе нема бега Дервишбега,
 »»Отиш'о је у лов у планину,
 »»Неће доћи за петнаест дана,
 »»А камо ли за два, за три дана«.

»Кумријице, моја сестро драга,
 »Кад поведеш Златију ђевојку,
 »Не води је у женске конаке,
 »Већ поведи мени у одају!«

Кумрија је за братство примила,
 Она стаде под бијеле дворе,
 Кад наљезе кита и сватови,
 Овако је њима говорила,
 Као што је беже научио :

»Селам-алејк' кита и сватови,
 »Селам вам је моја госпојица,
 »Алемшаха, Дервишбега мајка,
 »Да јој дате на конак ђевојку.
 »Касно вам је до Новогa сићи,
 »Покиснуће кита и сватови,
 »А покиснут' дувак и ђевојка.
 »Овђе нема бега, Дервишбега,
 »Отиш'о је у лов у планину,
 »Неће доћи до петнаест дана,
 »А камо ли за два, за три дана«.

Када чуше кићени сватови,
 Скаилише под бијелом кулом
 И послаше на конак ђевојку.
 Ну да видиш Кумрије робиње,
 Узе Злату за бијелу руку,

Не води је у женске конаке,
 Већ управо бегу у одају.
 А сватови на росној ливади,
 Све попеше бијеле чадоре.
 Болан лежи беже Дервиш беже.
 Кад упаде Злата у одају,
 Хитро скочи, к'о да не лежаше,
 Руке шири, Злати полетио,
 Њему Злата обје опружила,
 Објема га рукама' загрлила,
 Све се бегу свија око врата,
 Баш к'о свила око ките смиља.
 Ну да видиш бега, Дервишбега,
 До акшама Злату привјенчао,
 До по ноћи кну јој поставио,
 Од по ноћи ђердек учинио.
 Када сјутра данак освануо,
 Завикаше сватовски чауши :
 »Хазур свати, хајд' да полазимо !«
 Подвикују кита и сватови,
 Довикују Дервишбега мајку :
 »Алемшахо, Дервишбега мајко !
 »Пошљи нама с конака ђевојку,
 »Да идемо до Новог града,
 »Караће нас Салих ефендија,
 »Што су свати 'вако закаснили«.
 Алемшаха, Дервишбега мајка,
 Овако се њима заклињаше :
 »А тако ми дина и амана
 »И мојега поста рамазана,

»Нијесам је ни очим' видила,
 »А камо ли на конак примила.
 »Већ ако је беже, Дервишбеже,
 »Те је млада са њим у одаји.
 Скочи стара к'о да не сјеђаше,
 Она иде у мушке конаке,
 Када дође одаји на врата,
 Поче куцат', Дервишбега викат',
 Куца стара и два, и три пута,
 Никаква јој одговора нема.
 Ражљути се Дервишбега мајка,
 У врата је ногом ударила,
 Разби врата на двоје, на троје,
 Док упаде стара у одају.
 Кад погледа прнијем очима,
 Сједи беже на мехку душеку,
 Држи Злату на бијелу крилу
 И ниже јој на грлу ћердане,
 Што но их је беже потргао.
 Три ћердана дробнога бисера
 И три низа жутијех дуката.
 Кад то виђе Дервишбега мајка,
 Овако је сину говорила :
 »Шта то, сине, да од Бога нађеш ?
 »Шта то радиш од туђе ћевојке?«
 Дервиш бег је мајци полетио,
 У обје је руке пољубио,
 И овако мајци говорио :
 »Бре не лудуј, моја стара мајко,
 »Моја Злата и прије је била,

»Моја Злата од сад до вијека!
 »Синоћ сам је нићах учинио,
 »До по ноћи кну јој поставио,
 »Од по ноћи ћердек учинио«.

Па се беже цаму прикучио,
 Он ствара срчали пенџере.
 И овако сватим' говораше:

»Богом браћо, кићени сватови,
 »Селам ћете Салих ефендији,
 »Ево њему моја сека Ханка,
 »Прије јој је био муштерија,
 »Он је иск'о, а ја дао нисам.
 »А данас је драга срца дајем
 »И њезино рухо свеколико.
 »Нек му хатер на свог шуру није,
 »То је тако од Бога суђено,
 »Златија је моја јауклија.
 »Ја сам Злату нићах учинио,
 »До по ноћи кну јој поставио,
 »Од по ноћи ћердек учинио«.

Када свати бега разумјеше,
 Сви се свати редом скаилише,
 Причекаше бега Дервишбега
 Док им секу своју опремио,
 Силно рухо уз њу поклонио,
 Силно рухо, двадесет сејсана,
 Чиста руха и сребрена суда.
 Кад је беже све то зготовио,
 Даде сестру кићеним сватима.
 Узеше је два ђевера млада,

Чауш викну, даулхана јекну,
 Отле оде кита и сватови,
 Одведоше Дервишбега секу,
 До Новога Салих ефендији,
 А бег оста код бијела двора,
 Баш са Златом, својом суђеницом.

87.

ДЕЛИ-ХУМИЈА

Ферман иђе од града до града,
 Коме л' иђе, коме ли долази?
 Улан-бегу у Херцеговину,
 Да он иђе под Солун на војску,
 Да војује за девет година.
 Улан-бег је старац и нејачак,
 Не може се ни коња држати,
 А камо ли војску војевати.
 Он не има сина, ни синовца,
 Нит' он има брата, ни братића,
 Вет он има девет милих шћери,
 Девет шћери, девет посебица.
 Кад је њему књига долазила,
 Он прољева сузе низ образе.
 Питало га девет ђевојака:
 »Шта је, бабо, беже Улан-беже,
 »Каква ти је голема невоља,
 »Па прољеваш сузе низ образе?
 »И досад су књиге долазиле,
 »Ал' нијесу с плачем пролазиле«.

Њима вели беже Улан-беже:

»Девет шћери, девет посебица!

»Ево мени сићана фермана,

»Од нашега цара честитога,

»Да ја идем под Солун на војску,

»Да војујем за девет година;

»А ја јадан старац и нејачак,

»Не могу се ни коња држати,

»Камо ли ћу војску војевати?

»Није среће, ни од Бога даће,

»Да би која за бабу на војску?»

Кад то чуло девет девојака

Све у црну земљу погледаше,

Најстарија међу очи баби:

»Ја ћу бабо, под Солун на војску.

»Ти отиђи на пазар-чаршију,

»Скроји мени мушко одијело,

»И дај мени слугу Хусеина,

»Што но си га на војску водио,

»И дај нама два коња витеза:

»Мени вилу, Хуси ластавицу!»

Кад то чуо беже Улан-беже,

Он поскочи на ноге старачке,

Пољуби је у чело јуначко:

»Баш аферим, моја Хумијано,

»Кад ћеш стара измијенит' бабу».

Па он оде у пазар-чаршију,

Скроји њојзи мушко одијело,

И даде јој слугу Хусеина,

И даде јој два коња витеза.

Њојзи вилу, Хуси ластавицу,
 Отпреми их под Солун на војску.
 Кад је Хума тамо долазила,
 Јарана је доста налазила,
 Па у војсци цењак учинише.
 Ко зароби роба, ко робињу,
 А ђевојка од Солуна бана.
 Па га спрема цару на пешкеше,
 А цар њојзи Босну пашалука.
 Па је себи л'јепо име дала,
 Л'јепо име Шах-бег Диздар-ага.
 Беговала за девет година,
 Здружила се с Везировић Мујом;
 Врло Хума Муји драга била.
 Но да видиш Везировић Муја,
 Ђе он пише књигу шаровиту,
 Па је шаље родитељу баби:
 »А да видиш родитељу бабо,
 »Каква имам у дружини друга,
 »По ходу бих рек'о мушка глава,
 »По погледу, није, вет ђевојка.
 Њему бабо другу отписује:
 »О, мој сине, Везировић Мујо!
 »Лако ти је познати ђевојку:
 »Отиђите у пазар-чаршију,
 »Па кушујте праха и олова.
 »Ако буде лијепа ђевојка,
 »Неће гледат' праха ни олова,
 »Вет ће гледат' сјајна огледала;
 »Да огледа б'јело лишце своје,

»Је ли јој се лишце запрашило ?«
 То је Мујо једва дочекао,
 Па он оде у пазар-чаршију
 И поведе Шах-бег Диздар-агу,
 Па кушује праха и олова.
 А да видиш Везировић Мује,
 Он говори лијепој ђевојци :
 »Шах-бег, побро, Невесињанине !
 »Види побро ведрих огледала !«
 Њему вели лијепа ђевојка :
 »Та луд ли си, Везировић Мујо,
 »Шта ће нама ведра огледала ?
 »Кад немамо л'јепих ђевојака.«
 Ту се Мујо авизат' не може.
 Па је другу књигу накитио,
 Па је шаље родитељу баби :
 »А да видиш, родитељу бабо,
 »Каква имам у дружини друга ?
 »По ходу бих рек'о, мушка глава,
 »По погледу није, вет ђевојка«.
 Њему бабо опет отписује :
 »А мој сине, Везировић Мујо,
 »Отиђите у поље зелено,
 »Баците се камена с рамена.
 »Ту ћеш лако познати ђевојку«.
 То је Мујо једва дочекао,
 Па одоше у поље зелено,
 Бацају се камена с рамена :
 Једном баци Шах-бег Диздар-ага,
 Једном баци, мало не добаци,

Другом баци, свима им пребаци.
 Ни ту с' Мујо авизат' не може.
 Па је трећу књигу накитио,
 Па је шаље родитељу баби :
 »А да видиш родитељу, бабо,
 »Каква имам у дружини друга,
 »По ходу бих рек'о, мушка глава,
 »По погледу није, вет ђевојка«.

Њему бабо трећу отписује :
 »А мој сине, Везировић Мујо,
 »Лахко ти је познати ђевојку :
 »У дружини хамам начините,
 »Па се мало хамамлеишите,
 »Ту ћеш лахко познати ђевојку !«

То је Мујо једва дочекао,
 У дружини хамам учинише.
 Кад то чула Хумија ђевојка,
 Па дозивље слугу Хусеина :
 »Чујеш ли ме, слуго Хусеине !
 »Кад будемо у врућем хамаму,
 »Немој, слуго, пуно застајати,
 »Већ повикни са хамамских врата :
 »Ко је овђе Шах-бег Диздар-ага ?
 »Нека иде свом бијелом двору !
 »У двору му све поумирало
 »Мирашчије разграбише благо«.

Отален се крену Хумијана,
 Па уљезе у врућа хамама.
 Сад да видиш дели-Хумијане :
 Разатиње пуца низ рукаве.

Њојзи вели Везировић Мујо :
 »Шах-бег, побро, Невесињанине !
 »Л'јеше ти си у мишици руке,
 »Да је така лијепа ђевојка,
 »Ваљала би три царева града !«
 Хума шути, ништа не говори,
 Већ распиње копче и тозлуке.
 Њојзи вели Везировић Мујо :
 »Шах-бег, побро, Невесињане,
 »Какве ли си ноге у топузу,
 »Да је така лијепа ђевојка,
 »Ваљала би Босне пашалука !«
 Она шути, ништа не говори,
 Разапиње пуца низ њедарца.
 А да видиш Везировић Муја,
 »Колике је очи отворио,
 »Колика је уста развалио !
 Чу се вика са хамамских врата :
 »Ко је овђе Шах-бег Диздар-ага ?
 »Нека иде б'јелу двору своме ,
 »Све у двору њему изумрло,
 »Мирашчије разјапмили благо«.

Кад то чула Хумијана млада
 Брзо сапе пуца низ њедарца,
 И сапиње копче и тозлуке.
 Ту се млада с Мујом поздравила ;
 Далеко је Мујо испратио.
 Кад су били до воде Ситнице,
 А Ситница вода набујала,

Јунак Хума за то не хајаше,
 Већ на воду наћера дорича ;
 Здраво млада воду пребродила,
 А све гледа Везировић Мујо.
 Кад је млада воду пребродила,
 Разапиње пуца низ њедарца,
 Па дозива Везировић Муја :
 »Види Мујо, њима не видио !
 »Ово није Шах-бег Диздар-ага,
 »Вет је ово Дели-Хумијана !«
 Па отиште своме завичају,
 Невесињу на Херцеговини.
 Оста Мујо јаде јадујући ;
 Удари се руком по кољену :
 »Јадан ти сам до Бога милога,
 »Вараше ме Турци и хајдуци,
 »Нико мене преварит' не може,
 »А данас ме превари ђевојка.
 »Да је како, не бих ни жалио,
 »Вего са мном под Солуном била ;
 »Војевала за девет година,
 »Ја не знађах с ким сам друговао,
 »Ја не знађах с ким сам ноћевао !«
 Кад је Хума дошла двору своме,
 Већ је цура испрошена била,
 И дошли јој господа сватови,
 Одведоше л'јепу Хумијану.
 Кад су стигли ђувегину двору,
 Ту лијепу гозбу учинише.
 Кад младенце у ђердек сведоше,

А да видиш аге Хасан-аге :
 Па приступи лијепој ђевојци,
 Па јој снима пули-дувак с лица,
 Па је њојзи тихо говорио :
 »Бог убио милу мајку твоју,
 »Која те је по сунцу спремала,
 »Па ти тако лишце поцрнило !«
 Одговара лијеша ђевојка :
 »Чујеш ли ме ага, Хасан-ага
 »Ти не куни моју милу мајку,
 »Јер ме није по сунцу спремала,
 »Вет сам с тобом под Солуном била,
 »Војевала за девет година.
 »А знадеш ли ага Хасан-ага,
 »Кад у војсци цењак учинисмо :
 »Ко зароби роба, ко робињу,
 »А ја млада од Солуна бана,
 »Па га послах цару на пешкеше,
 »А цар мени Босну пашалука.
 »Ти си паша, а ја пашиница«.

 88.

ЈОГУНИЦА

Мајка кара сина Усејина :
 »Усејине, жив ми био мајци,
 »Шта си синоћ учинио Ајци ?
 »Па те куне Ајкунина мајка«.

Одговара сине Усејине :
 »Нијесам јој ништа учинио,

»Већ је сретох у чикма сокаку,
 »Па јој рекох и два и три пута :
 »Гонце, Ајко, уклони се с пута !
 »Ал' је Ајка јогуница љута,
 »Па се не шће да уклони с пута ;
 »А ја пођох, да мимо њу прођем,
 »Запеше ми ножи и синџири,
 »За њезине сићане ћердане ;
 »А ја пођох ћердан отпињати,
 »Запеше ми ковче од чакшира,
 »За њезине туре од димија ;
 »А ја пођох ковче отпињати,
 »Запеше ми ланци од сахата,
 »За њезине пафте од бисера ;
 »А ја пођох пафте отпињати,
 »Помијешасмо брке и солуфе.
 »Е, тако ми дина и амана !
 »Нијесам јој ништа учинио,
 »Већ што сам је три пут пољубио.«

89.

АЛИ-ПАШИНА СЕКА

Коња пење лијепа ћевојка,
 Златном жицом за сребрно копље.
 Гледао је Али-паша с града,
 Гледао је, па јој говорио :
 »Дигни кафтан, лијепа ћевојко,
 »Дигни кафтан, да се не уроси,
 »Руса коса, да се не помрси,

»Ситан бисер, да се не окруни!«
 Проговара лијепа ђевојка :
 »Ти не гледај, Али-пашо, с града,
 »Ти не гледај мојега кафтана,
 »Нити гледај мојега бисера,
 »Нити гледај моје косе русе,
 »Ти их пашо помрсити нећеш!
 »Већ ти виђи твоју секу Мејру,
 »У које је кафтан до кољена,
 »Руса коса врата не покрила,
 »Од бисера нема ни спомена«.

90.

НАЈВЕЋЕ БЛАГО

Шта ће мени дукати и благо,
 Што ли свила, што л' камење драго,
 Кад ја имам своје мило драго,
 Које волим више нег' све благо,
 Нег' све благо и камење драго.
 Та прије ће нестат' свега блага,
 Свега блага и камења драга,
 Нег' љубави у два срца драга.
 Моја драга, то је моје благо.
 Њене очи, камење су драго,
 Из којих се мени ув'јек сјаји
 Блага душа, вјерност и доброта.
 Права љубав рај на земљи ствара.
 Ето пара, колик' у свих цара!

АЛИБЕГОВИЦА

Алибег се с љубом завадио,
 Да је за што, не би ни жалио :
 Што је боса преко двора прешла,
 И русијех коса расплетених.
 Проговара Алибегу љуба :
 »Причекај ме три бијела дана,
 »Док покупим свеколико платно,
 »Док поведем свеколико робље,
 »Док ти спреим седам сиротица :
 »Док очешљам Хајшу и Мејрушу,
 »Док оплетем Фису и Нефису,
 »Док обучем Меху и Алију,
 »Док подојим у бешици Салку«.
 Ал' говори беже-Алибеже :
 »Не води ми Кумрије робиње,
 »Робиња је моја милосница !«
 Проговара Алибеговица :
 »Остављам ти седам сиротица,
 »Ја ћу ићи одакле сам дошла,
 »Своме брату, б'јелу Биограду,
 »Брат ће мене за пашу удати,
 »Па ћу бити Босни пашиница ;
 »Што сам с тобом вијек вјековала,
 »Што сам с тобом дјецу изродила,
 »Тер си мене с дјецом раставио,
 »Паши ћу се млада удворити,
 »Тер ћу тебе с главом раставити«.

ТУМАЧ:

- абдест — праће пред молитву
авизати се — досјетити се
адет — обичај
Азак — Азов
ајмекнути — јаукнути
акрап — шкорпија
акшам — молитва у сумрак, сумрак
алалити, халалити — поклонити, опростити
алват — широк
алмаз — драги камен
алка — метални колут
ал-калкан — (црвена) капа са ресама
ал-фес — црвени фес
амам — купатило
аман — милост!
амбер — амбра
амалгани, (право: армангани) — дарови
арф, (харф) — слово
астал — стô
атлас-кумаш — свилена тканина
балдисати (баилисати се) — онесвијестити се
бастисати — освојити
белензуке — наруквице
бели — сигурно
бен — младеж

- бехар — цват у воћа
 бешлук — сребрених пет гроша
 бѣдат — незаконит намет
 бир, бирден — одмах, чим, одједном
 битисати — прећи, преминути
 борија — труба
 бошчалук — дар којим млада дарива, обично
 гаће и њошуља
 бујрунтија — пашинска наредба
 булбул, бумбул — славуј
 буљубаша — водник, четовођа
 буцак — угао
вада — рок
 вакат — вријеме, рок
 валаха — Бога ми
 газија — побједник, каткад насилник
 гарабин — пушка карабин
 гонце — пупољак
дава — тужба
 дајо, даиџа — ујак
 дамла — капља
 даулхана — музика
 дежела — крај, покрајина
 делибаша — водник коњице
 демир-пенџер — прозор са гвозденим шипкама
 деңкушица — грлица
 диба — брокат
 дизија, — низ, ниска
 дилбер — господичић
 димишџија — сабља из Дамаска

- дин — вјера
 долаф — старински орман
 дувак — вео
 дувар — зид
 думен — крма
 ђеисија — одијело
 ђемија — лађа
 ђердек — ложница
 ђогат — коњ бијелац
 ђул башта — ружичњак, цвијетњак
 евлад — пород
 елмаз — дијамант
 еглен — разговор
 ефендија — господин
 еџел — суђени, смртни час
 залвица — заовица
 зарф — омот у опште, метална посуда у коју
 се меће финџан
 захмедија — зарада
 зенђил — богат
 златка — мала пушка
 зулум — насиље
 измет — послуга
 изун — дозвола
 имам — као код хришћана парох
 инад — пркос
 иноћа — конкубина, друга жена код мусли-
 мана
 ићиндија — поподневна молитва, вријеме око
 4 сата по подне

- иѳрам — одавање почасти
 јаглук — марама, рубац
 јазук — штета
 јамак (јумак) — мосур, мало клупче
 јамити — узети
 јаран — друг, драги
 јауклија — драга
 јација — вечерња молитва, око 8—9 на вечер
 једек — резервни коњ
 јемек — јело
 јенгије, јенђе — дјеверуше
 јењи-пазар — нова пијаца
 јогуница — пркосан
 јунга — ока и по, око 2 кг.
 кавад — једна врста хаљине
 каваз — чувар и то парадни
 кавзе, камзе — корице, каније
 када, кадуна — госпођа
 ками — куку
 катера — која
 каурин — невјерник нарочито Хришћанин
 кна — црвена боја
 коласт (колатаст) — шарен
 конак — преноћиште
 креветари — кревети су мали дућанићи или
 радионице, у којима је газда сједећи ра-
 дио а и муштерије послуживао
 кривнути се — угнути се
 кукрица — суварак
 кумбара — топ

- курталисати — ослободити
 лале — учитељи султанских синова
 лакрдија — прича, шала
 мави — плав
 мала (махала) — улица, део вароши
 Малован — планина у зап. Босни
 мани — завидан
 маштрафа — метална чаша са дршком
 мејтеф (мектеб) — школа
 мердевине — љестве
 мермер — мрамор камен
 мерџан — корал
 Мишћ — мошус
 мула — врховни судија. Сарајевски мула био
 је П. реда и управљао читавом околицом
 мунара — торањ џамије
 мурећеф — мастило
 мусаф — света књига
 мутвак — спремиште за животне намирнице; *мулџа*
 мути — покоран
 муштулук — дар за добар глас
 на дивану — међу људима
 намаз — молитва, 5 пута на дан
 нафалице — намјерно
 низам — регуларни војник
 нијетити — наканити, намијенити
 нићах — вјенчање
 одаја — соба
 Озија — Азов
 оџак — димњак, дом

- окнивена — кна, хана, неки црвен сок, којим се боје нокти и коса код Муслиманки, у очи свадбе, то је читав обред
- пафте — копче од сребра или злата на појасу
- пашалук — област
- перчин — дуга коса
- печа и фереџа — хаљина али за улицу, која потпуно заклања и лице и облик тијела
- пешкеш — поклон
- посебице — ћерке једна за другом рођене
- првобратучеди — од два брата дјеца
- придахнути — примирисати
- пријесјед — трнка пчела, која се оставља за приплод
- припоруша — додоле у Истри и Далмацији
- пурли, (правије пули) — шарено, с пјегама
- рамазан — пост код муслимана и то мјесец дана сваке године
- рахат — безбрижан
- рушпа — дукат
- ршум — повика
- сабур — стрпљење
- саланџак-џи — љуљачка
- севап — за душу, добро дјело
- севдах — љубав, чежња
- севлија — Кипарис (танка као Кипарис)
- сеиз — момак уз коња
- сирити — гледати, уживати
- ссисана — товарни коњи
- селама — поздрав

- селама-алејкум — поздрав као Помози Бог
серхат, серхатлија — крајина, крајишник
сибијан — нејач
силах — кожни појас
синија — ниска округла трпеза
синле — шамар
синџир — ланац
синџирлије — старински куршуми код којих
су 2 зрна скопчана ланчићем
скаилити — пристати
скалини — степенице
Скендерија — Маћедонија по Александру Ве-
ликом
скерлет — црвена чоха
собет — договор, разговор
сој — род
соргуч — накит у првом реду од перја, овдје
дукати изнад чела
табак — послужавник
табак џама — плоча стакла
таван — спрат
татарин — гласник коњаник
тахте — даске
терзија — кројач
терли — проткано жицом
терћија — узак кајиш (у овом случају на сед-
лу спаковане ствари и увезане теркијом)
тетик — перо
тимар — спахилук већег типа

- тимар-дефтердар — високи чиновник рачунар-
ске струке, код кога су били спискови спа-
хија
 тобе — завјет, зарицање
 тозлуци — сукнене докољенице
 токмак-шишана — токмак је маљ, шишана
пушка
 топуз (ножни) — лист ноге
 траболос — појас од црвене вуне или од ша-
рене свиле
 тура на димијама — кита, кићанка
 турали ферман — царска повеља са печатом
 ђаба — код муслимана Мека, код Хришћана
Јерусалим
 ђар — добитак
 ђаса — метална здјела, у преносном смислу
глава
 ђемер — кожни појас у коме се носио новац
 ђемерлија — крива сабља
 ђехаја — замјеник
 ђорда — сабља
 ђурак и ђурдија — велики крзнени огртач
из ђустека — из мјеста
 Урумелија — Румунија
 у усул угонити — покорити, примирити
 ухана — наушнице
 учкур — трака провучена кроз шав којом се
вежу гаће, чакшире и димије
 ђајда — корист

фашињаци опанци — опанци од неучињене
коже

ферман — султанска повеља

финџан — шољица за црну кафу без дршке

хабер — глас

хава-топ — топ за узбуну

хазнадар — благајник

хаир-дова — молитва за срећу и здравље

хајван — стока

хајлук — плата

хакикли нануле — кићене нануле

хајати — марити

хамам — купатило

ханума — госпођа

ханџар — нож различите дужине, често замје-
њује сабљу, али с том разликом, што се
носи за појасом

~~хар, ажар~~ — штала за коње

харам, арам — проклето

харач, арач — лични порез

харем — женско одјељење у кући

хатма — молитва

хатор, атор — замјерка

хафизии, авизии — зналци светих књига

хејбе — бисаге

хорјатин — никоговић, изрод

чавленик — калдрмисани друм

чавтали (чивтели) чифт — пар

чауш — часник у сватовима (викач)

чеврма — везена марама

- чеиз — дјевојачко рухо
 чекрк-челенка — перо удешено да се окреће
 према вјетру
 челебија — господин племенит
 чембер — платно
 чикма сокак — ћор сокак
 чифлук — пољско имање
 џамли пенџер — стаклени прозор
 дењак — гужва, борба
 шенати — сенатори
 шербет — слатко пиће, медовина
 шикати — љуљати
 шићар — добитак
 шикли одаја — чиста, уредна соба

САДРЖАЈ :

I. СВЕСКА :

Број пјесме	Страна
1. Бројаница (Петар Н. Гаковић)	3.
2. Погибија Будалине Тала — Б. В. 1889/373 (Светозар Ђоровић)	6.
3. Чојство Сењанина Ива — Б. В. 1913/227 (Н. Т. К.)	9.
4. Сестра и браћа — Б. В. 1900/178 (У Бос. Вили 1900/176 руски превод од Пушкина)	11.
5. Моба ђакона Стевана — Б. В. 1890/74 (С. М. Бабић учитељ Грахово)	16.
6. Божићна пјесма — Б. В. 1901/403 (Н. Т. К.)	18.
7. Жалост за сестром — Б. В. 1904/354. (Манастир св. Оца у Пчињи — Милутин Михајловић Јагодина)	19.
8. Дјевојка момку прноси — Б. В. 1902/373. (Каменко, Сарајево)	20.

Број шјесме	Страна
9. Синоћ Иве (Продановић: Антологија)	21.
10. Павле и дјевојка (Продановић: Антологија)	22.
11. Жена лепша од виле (Продановић: Антологија)	22.
12. Припоруша (Продановић: Антологија)	24.
13. Завичај Латка Јанка (Продановић: Антологија)	24.
14. Тужаљка Херцеговке — Б. В. 1888/317. (Стеван Зимоњић, Гацко)	25.
15. Комарова женидба — Б. В. 1888/366. (Јеврем Станковић, Дервента)	28.

2. СВЕСКА :

16. Марково прво јунаштво — Б. В. 1893/86. (Поп Коста Ковачевић, Бихаћ)	33.
17. Чудо невиђено	36.
18. Хајдучка одмазда	37.
19. Књаз Милинко и књаз Војислав	40.
20. Гаговић Михајло и љуба му — Б. В. 1904/193. (Мухарем Хаџи Јамаковић, Скопље)	52.
21. Смиљаница и Радојица — Б. В. 1887/283. (Н. Т. К.)	56.
22. Југ проси Сјеверку ђевојку — Б. В. 1887/202. (Р. Чајкановић, учитељ, Гласинац)	57.
23. Ашикује чобан код оваца (Глиша Х. Авакумовић, Билеће)	58.
24. Ђевојачка жеља — Б. В. 1896/277.	59.
25. Три гријеха	60.
26. На шта си се драги преварио ?	61.
22. Највећи севап	62.
28. Паметна снаха — Б. В. 1887/202. (Ристо Чајкановић, учитељ, Гласинац)	63.
29. Клетва на Мехмедкапетана — Б. В. 1895/268. (Н. Т. К.)	63.

3. СВЕСКА :

30. Од Змијања Рајко и Ђулић Барјактар — Б. В. 1909/278. (П. Кочић од Миле Попадића из Раткова)	70.
---	-----

Број пјесме	Страна
31. Бој на Равњу	70.
32. Ударац на Вукомановиће — Б. В. 1890/90. (Лука Грђић-Бјелокошић)	70.
33. Јабланова тужба — Б. В. 1903/288—1909/12. (Јово Тркља, Сарајево)	85.
34. Братац и сестрица	86.
35. Чисто злато — Б. В. 1903/321. (Јово Тркља, Са- рајево)	87.
36. Не слушај душмана	88.
37. Свађа мајке и дјевојке	89.
38. Никад више ваша	90.
39. Ђевојачки јади	91.
40. Вјерно друговање — Б. В. 1887/106. (Петар С. Иванчевић, Мостар)	92.
41. Сан пречисте Госпоје	92.
42. Девојка и ратар	95.
43. Перчинлија — Б. В. 1892/139. (Ристо Зечевић, Фоча)	96.

4. СВЕСКА :

44. Ђерђелез Алија — Б. В. 1888/58. (од Јове Кра- гуља из Приједора — Поп Стеван Бубњевић, Герзово)	97.
45. Маркове сабље — Б. В. 1895/76. (Н. Т. К.)	106.
46. Павловица млада	107.
47. Перо Чобанин — Б. В. 1895/217. (Н. Т. К.)	112.
48. Нијемкиња Мара	115.
49. Лаки саланџаци	118.
50. Рђо-чађо ! — Б. В. 1903/288. (Јово Тркља, Са- рајево)	119.
51. Од зла маћехина	121.
52. Сватови на одморишту — Б. В. 1890/265. (Лука Грђић-Бјелокошић, Мостар)	121.
53. Три мане	122.
54. Побратим и посестрима	123.

Број шјесме	Страна
55. Седам удовица — Б. В. 1897/9. (Омербег Сулејманпашић, Сарајево)	124.

5. СВЕСКА :

56. Рајко од Змијања и Краљевић Марко (од Миле Попадића, Ратково). — П. Кочић Б. В. 1909/252.	129.
57. Високи Стеван сјетује народ	139.
58. Нефица дјевојка — Б. В. 1897/26. (Хакија Темим, Мостар)	144.
59. Женидба бега Омербега — Б. В. 1897/59. (Омербег Сулејманпашић, Сарајево)	150.
60. Побожни Лазар — Б. В. 1907/27. (Јово Гркља, Мостар)	152.
61. Клетва — Б. В. 1907/218. (Архим. Кирило Јовичић, Београд)	153.
62. Заовица — Б. В. 1907/141. (Мара Самарџић, Пљевље)	153.
63. Пркос — Б. В. 1903/112, 1907/142. (Мара Самарџић, Пљевље)	155.
64. Ашиковање — Б. В. 1907/142. (Мара Самарџић, Пљевље)	155.
65. Соко и ђевојка — Б. В. 1907/123. (Ристо Л. Мирковић, учитељ)	156.
66. Диоба — Б. В. 1907/123. (Ристо Л. Мирковић, учитељ)	157.
67. Мушка вјера — Б. В. 1907/319. (Архим. Кирил Јовичић, Београд)	158.
68. Мјесец и ђевојка — Б. В. 1907/123. (Ристо Л. Мирковић, учитељ)	160.
69. Три сунца — Б. В. 1907/72. (Јово Мутић-Челебић)	160.

6. СВЕСКА :

70. Женидба Љутице Богдана — Б. В. 1909/364. (Хранислав М. Прибаковић, Ратаји)	161.
---	------

Број шјесме	Страна
71. Смрт Смиљанић Илије — Б. В. 1890/125. (Душан С. Поповић, богослов, Београд)	165
72. Јованбег жени сина — Б. В. 1890/280. (Лука Грђић-Бјелокошић)	166.
73. Мирковица млада	171.
74. Марко и Јанко кушају љубе	177.
75. Двоји троји јади — Б. В. 1903/350. (Јово Тркља Мостар)	179.
76. Братац и сестрица	180.
77. Мандарина	181.
78. Немило-недраго — Б. В. 1892/125. (Милутин Вукашиновић, Млака)	182.
79. Троји просци — Б. В. 1892/125. (М. М-ћ Чалма)	182.
80. Шуичкиња Мара	183.
81. Јован и Марија	184.
82. Душа и тело — Б. В. 1890/180 слична. (Поп Коста Ковачевић)	187.
83. Удаја Мисиркиње Јање	190.
84. Зла мати	192.

7. СВЕСКА :

85. Хасанагиница	193.
86. Суђеница бега Дервишбега — Б. В. 1904/131. (Ибрахим Хаџи Рагибовић, Ада Пазар, М. Азија)	200.
87. Дели Хумиана — Б. В. 1905/11. (Јово Тркља, Мостар)	214.
88. Јогуница	221.
89. Алипашина сека — Б. В. 1903/113. (Мара Самарџић, Нова Варош)	222.
90. Највеће благо — Б. В. 1908/429. (Трпимир)	223.
91. Алибеговица — Б. В. 1899./108. Душан Трифковић, Власеница)	224.

Све порње шјесме под Б. В. узете су из Бос. Виле, а све друге су из нештампане збирке Н. Т. Кашиковића.

ИСПРАВИ!

страна:	ред:	стоји штампано:	а треба:
8.	6. озго	Ил' ћу	Ић' ћу
15.	задњи	А за њима	А за њиме
32.	13. оздо	смеде	смједе
44.	14. озго	ниједан	ни један
62.	8. оздо	„Збогом, браћо,	„Богом браћо
81.	4. оздо	Ђе	Те
85.	4. озго	Још с'од	Још с' од
85.	6. оздо	погорела	погорјела
86.	9. озго	Туд налази	Туд на'лази
105.	6. озго	Али неда	Али не да
105.	3. оздо	Па довикну	Па подвикну
111.	7. оздо	душом	с душом
115.	3. озго	свјетоваше	сјетоваше
115.	14. „	То се лудој	Те се лудој
121.	7. оздо	Побјегла	Побигла (икавски)
126.	11. озго	Како га је	Како те је
127.	8. „	Јесил'	Јеси л'
127.	11. „	Јеси л'	Јесам
152.	3. „	обљубена	обљубљена
162.	4. „	Анђелију	Анђелију

ПОЗИВ НА СКУПЉАЊЕ НАРОДНИХ ПЕСАМА

У нашем народу, нарочито у Босни и Херцеговини, народна песма још живи и преноси се од уста до уста. Поред толиких прибележених песама остале су у народу још многе које би требало објавити и сачувати.

»Народно благо« жели да у погледу скупљања народних умотворина буде наставак »Босанске Виле« и овим позива све поштоваоце народне књижевности да свуда где им се пружи прилика бележе песме које се певају у народу и за које држе да још нису забележене.

Рукописи нека се шаљу на адресу: Књи-
жарница и папирница Н. Т. Кашиковића —
за »Народно благо« — Сарајево.

